

Riipi Jaana

ME&I-MYYJÄN TALOUSHALLINTO -OPAS

ME&I-MYYJÄN TALOUSHALLINTO -OPAS

Riipi Jaana
Opinnäytetyö
Kevät 2015
Liiketalouden koulutusohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Liiketalous, taloushallinnon suuntautumisvaihtoehto

Tekijä: Jaana Riipi

Opinnäytetyön nimi: Me&i-myyjän taloushallinto -opas

Työn ohjaaja: Arja Itkonen

Työn valmistumislukukausi- ja vuosi: Kevät 2015

Sivumäärä: 45 + 52 liitesivua

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimi ruotsalaisen yrityksen Me&i:n Suomen osasto. Me&i myy lasten ja naisten vaatteita kotikutsuilla. Me&i:lla on Suomessa noin 280 toiminimellistä kotikutsu-myyjää, jotka toimivat itsenäisinä ammatinharjoittajina ympäri maata. Me&i-myyjien keskuudessa on noussut esiin toive saada Me&i:lta apua ja ohjeistusta kirjanpidollisissa ja verotuksellisissa asioissa. Tämän vuoksi päätettiin tehdä opas, joka kattaa Me&i-myyjän taloushallinnon tärkeim-mät osa-alueet.

Opinnäytetyön tavoitteena oli luoda käytännöllinen, riittävän konkreettinen ja yksityiskohtainen ohjeistus ammatinharjoittajan kirjanpitoa ja tilinpäätöksen tekemistä varten. Tarkoitus oli toteuttaa opas, jonka avulla myyjät selviytyvät itse kirjanpidollisista velvoitteistaan, ja jonka tarjoamat toi-mintamallit tukeutuvat vallitsevaan lainsäädäntöön ja eri tahojen antamiin ohjeistuksiin. Työ toteu-tettiin laadullisia tutkimusmenetelmiä käyttäen. Taustatutkimuksena tehtiin Me&i-myyjille kysely, jonka tarkoituksena oli kartoittaa Me&i-myyjien taloushallinnon hoitamisen nykytilaa ja siinä esiin-tyviä ongelmia ja haasteita. Tietoperustana toimivat pääsääntöisesti kirjanpitolaki ja -asetus, ar-vonlisäverolaki, laki elinkeinotulon verottamisesta ja näitä liikkeen- ja ammatinharjoittajan näkö-kulmasta käsittelevä kirjallisuus. Lisäksi työn tietoperustassa käytettiin Verohallinnon ja vakuutus-yhtiöiden antamia ajankohtaisia ohjeita ja suosituksia. Opinnäytetyö on rajattu käsittelemään vain ammatinharjoittajina toimivien Me&i-myyjien taloushallintoa.

Opinnäytetyö esittelee ammatinharjoittajan kirjanpidon ja tilinpäätöksen vaatimukset sekä yhden-kertaista että kahdenkertaista kirjanpitoa pidettäessä. Työssä käydään läpi pääpiirteet arvon-lisäverotuksesta ja siihen liittyvistä velvollisuuksista kuten arvonlisäveron ilmoittaminen ja mak-saminen sekä alarajahuojennuksen laskeminen. Ammatinharjoittajan tuloverotuksesta esitellään verotuksen toimittaminen, ennakoperintäjärjestelmä ja lopullisessa verotuksessa elinkeinotoi-minnan tuloksen muodostumiseen vaikuttavat tekijät kuten eri kululajien vähennyskelpoisuus verotuksessa ja toisaalta kirjanpidon ulkopuoliset verotuksessa vähennyskelpoiset erät. Työn loppuosassa on esitelty yrittäjän eläkevakuutus ja muutamia muita Me&i-myyjälle tarpeellisia vapaaehtoisia vakuutuksia.

Opinnäytetyö esittelee Me&i-myyjän taloushallinnon keskeisimmät osa-alueet ja siihen liittyvät velvollisuudet. Työn lopputuotoksena syntyi opas, joka sisältää Me&i-myyjän toimeen oleellisesti liittyvät velvollisuudet ja ohjaa yksityiskohtaisesti niiden täyttämiseen käytännössä. Oppaassa esitellään ammatinharjoittajan kirjanpitoa ja verotusta säätelevät lait sekä asetukset ja sovelle-taan niitä soveltuvin osin Me&i-myyjän toimenkuvaan.

Asiasanat: ammatinharjoittajan kirjanpito, arvonlisäverotus, elinkeinoverotus, yrittäjän eläkeva-kuutus

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme of Business Economics, Option of Financial administration

---

Author: Jaana Riipi

Title of thesis: Financial Administration Guide for Me&I Salesperson

Supervisor: Arja Itkonen

Term and year of completion: Spring 2015

Number of pages: 45 + 52 pages of appendices

This thesis was commissioned by the Finnish section of a Swedish company called Me&I. Me&I is a Swedish clothing company that makes clothes for kids and women. The company sells clothes in home parties organized by about 280 sales representatives around Finland. Almost all of these sales representatives are independent self-employed persons and they are so called sole proprietors. Me&I salespersons have been asking for help from the company with the financial administration tasks such as accounting and taxation. Therefore, the purpose was to create a financial administration guide for Me&I salespersons. The guide contains the most important fields of financial administration for Me&I salespersons.

The aim of this Bachelor's thesis was to create practical, concrete and detailed enough instructions for a self-employed person to perform accounting tasks and financial statements. The instructions were based on legislation and instructions given by different authorities. The study was made by using qualitative methods. Firstly, a survey was conducted among Me&I salespersons to determine what kind difficulties and challenges they have with financial administration tasks, and what is the present situation of their financial administration. The theoretical background included the Bookkeeping Act, the Bookkeeping Decree, the Value-added Tax Act, the Business Tax Act and professional literature on these themes. The thesis was limited to consist only of financial administration of a self-employed Me&I salesperson.

The thesis introduces the requirements of accounting and financial statements for a self-employed person. Both single-entry and double-entry accounting methods are also presented. In addition, the study clarifies major features of value-added taxation, income taxation and business taxation, and it shows how the responsibilities related to these are carried out in practice. The thesis describes those different types of expenses and incomes which are typical for a Me&I salesperson and at the same time it shows which of these are tax deductible and which are not. At the end of the thesis themes of pension insurance for self-employed person and some other insurances are discussed since these can be which useful for a Me&I salesperson.

The thesis introduces the key fields of financial administration and related responsibilities for a Me&I salesperson. As result of the thesis is a guide, which contains typical responsibilities for a Me&I salesperson and instructions of how these are applicable to practice. The guide includes accounting of a self-employed person, several acts and instructions of authorities, as well as applications of these to the case of a Me&I salesperson.

Keywords: self-employed person's accounting, value-added taxation, business taxation, self-employed person's pension insurance

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
1.1	Me&i yritystoimintana	6
1.2	Opinnäytetyön tavoite	7
2	AMMATINHARJOITTAJAN KIRJANPITO	9
2.1	Kirjanpitovelvollisuus	9
2.2	Yhden- ja kahdenkertainen kirjanpito	10
2.3	Tilinpäätös	12
2.3.1	Tuloslaskelma	13
2.3.2	Tase.....	16
2.3.3	Tasekirja.....	18
3	ARVONLISÄVEROTUS	20
3.1	Arvonlisäverovelvollisuus	20
3.2	Ilmoittaminen ja maksaminen.....	23
3.3	Alarajahuojennus	24
4	VEROTUS.....	26
4.1	Tuloverotuksen toimittaminen	26
4.2	Elinkeinotoiminnan verotettavan tuloksen muodostuminen.....	28
4.2.1	Autokulut ja kilometrikorvaukset	29
4.2.2	Muut matkakulut ja päivärahat	31
4.2.3	Puhelinkulut.....	32
4.2.4	Toimitilakulut ja työhuonevähennys	32
4.2.5	Koulutus-, harrastus- ja muut vapaa-ajan kulut.....	33
4.2.6	Työvaatekulut.....	33
4.2.7	Edustusmenot	33
4.2.8	Vakuutukset	34
5	VAKUUTTAMINEN	35
5.1	Yrittäjien pakollinen eläkevakuutus	35
5.2	Vapaaehtoiset vakuutukset	36
6	ME&I-MYYJÄN TALOUSHALLINTO -OPPAAN TOTEUTTAMINEN.....	38
7	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	40
	LÄHTEET.....	43
	LIITTEET	46

1 JOHDANTO

Idea opinnäytetyön aiheeksi lähti alun perin omista tarpeistani. Olen ammatinharjoittaja ja myyn toiminimellä ruotsalaisen vaateyrityksen Me&i:n tuotteita kotikutsuilla. Olen toiminut Me&i-myyjänä Oulun seudulla yli viiden vuoden ajan. Työ on provisiopalkattua itsenäistä myyntityötä. Toimintani aikana olen hoitanut kirjanpitoa itse. Samoin olen itse hoitanut myös tilinpäätökseen ja verotukseen liittyvät velvollisuudet. Vuosien varrella yritystoimintani on kehittynyt ammattimaisemmaksi ja liikevaihto on kasvanut. Alun perin harrastuksesta alkanut toiminta on tällä hetkellä pääelinkeinoni. Samanaikaisesti esiin on noussut myös kirjanpidollisia haasteita. Olen saanut huomata, ettei tässä toiminnassa asioiden kirjanpidollinen tai verotuksellinen käsittely olekaan aina ihan suoraviivaista ja yksiselitteistä, ja toisaalta Me&i:n toiminnan luonne ei ole täysin rinnastettavissa muihin kotimyyntiyrityksiin.

Suomessa Me&i-myyjiä on noin 280 ja myös heidän keskuudessaan on noussut esiin toive saada Me&i:lta kirjanpidollista apua ja toimintaohjeita erilaisten kulu- ja tuloerien käsittelyyn kirjanpidossa sekä neuvoja yrittäjän velvollisuuksien hoitamiseen. Moni on saanut havaita, että myös eri tilitoimistojen ja kirjanpitäjien tulkinnat asioista voivat poiketa toisistaan merkittävästi. Tämän vuoksi Me&i lähti mukaan opinnäytetyöhön toimeksiantajana. Toimeksiantaja arvioi työn lopuksi ja esittää parannusehdotukset ennen oppaan laittamista jakoon Me&i-myyjille.

1.1 Me&i yritystoimintana

Me&i tarjoaa kotikutsumyyjilleen vakaan ja ammattimaisen toimintaympäristön toimia yksityisyrittäjänä. Yrittäjät ovat pääsääntöisesti toiminimellisiä yrittäjiä, jotka toimivat itsenäisesti ja vastaavat omasta toiminnastaan. Osa myyjistä tekee myyntityötä kokopäivätyönään, osa sivutoimisena päivätyönsä ohella ja osa vain harrastusluontoisesti. Me&i kuitenkin edellyttää, että jokainen myyjä pitää keskimäärin viidet kotikutsut kuukaudessa ja tavoittelee yleistä myyntitavoitetta, joka on noin 15 000 euroa myyntikaudessa. Myyntikausia Me&i:lla on vuodessa kaksi: tammikuusta kestäkuuhun ja elokuusta joulukuuhun.

Me&i järjestää myyjilleen myyntikoulutusta säännöllisesti kehittämään ja tukemaan myyjien ammattitaitoa. Osa koulutuksista järjestetään puhelinneuvotteluina ja osa koulutustilaisuuksina. Koulutuksiin osallistuminen ei ole pakollista, mutta erittäin suositeltavaa.

Myyjät ostavat esittelymalliston pakettina ennalta määrättyyn hintaan, josta myyjä voi saada alennusta edellisen kauden kokonaismyynnin perusteella. Mallisto on myyjille esittelyväline ja asiakkaille myytävät kappaleet toimitetaan ja laskutetaan asiakkailta suoraan Me&i:n taholta. Myyjät voivat tehdä mallistoon lisähankintoja. Näistä hankinnoista ja myyjän oman perheen käyttöön tulevista tuotteista myyjät saavat alennusta. Mallistoa eikä mallistoon kuuluvia yksittäisiä vaatteita saa myydä eteenpäin kolmansille osapuolille saman myyntikauden aikana. Myöskään alennetulla hinnalla tilattuja tuotteita ei saa myydä tai välittää asiakkaille. Esittelyvaatteet voidaan myydä eteenpäin ennalta sovitun ajankohdan jälkeen myyntikauden päättyessä. Tällöin myyjänä toimii yksityinen Me&i-myyjä, ei Me&i. Edellisten kausien esittelyvaatteiden myynti kotikutsuilla ei myöskään ole suotavaa. Me&i toivoo, että myyjät keskittyvät kauden aikana myymään sen hetkiin mallistoon kuuluvia vaatteita.

Me&i maksaa myyjille kuukausittain provisiota perustuen edellisen kalenterikuukauden myyntiin. Provisio lasketaan kiinteällä prosentilla arvonlisäverottomasta myyntisummasta, josta on vähennetty samalle kuukaudelle kirjatut asiakaspalautukset. Arvonlisäverovelvollisille myyjille Me&i maksaa provision päälle arvonlisäveron määrän kulloisenkin arvonlisäverokannan mukaan.

1.2 Opinnäytetyön tavoite

Opinnäytetyön tavoite on esitellä Me&i-myyjän taloushallinnon keskeisimmät osa-alueet ja siihen liittyvät velvollisuudet. Tavoitteena on laatia opas, joka sisältää Me&i-myyjän toimeen oleellisesti liittyvät velvollisuudet ja ohjaa yksityiskohtaisesti niiden täyttämiseen käytännössä. Oppaassa tullaan esittelemään ammatinharjoittajan kirjanpitoa ja verotusta säätelevät lait sekä asetukset ja sovelletaan niitä soveltuvien osin Me&i-myyjän toimenkuvaan.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat:

- 1) Millainen on Me&i-myyjän työ ammatinharjoittajana taloushallinnon näkökulmasta?
- 2) Mitä asioita tulee huomioida Me&i-myyjän kirjanpitoa ja tilinpäätöstä tehdessä?
- 3) Mitkä asiat vaikuttavat Me&i-myyjän tuloverotukseen?

Opinnäytetyön tavoitteena on luoda käytännöllinen, riittävän konkreettinen ja yksityiskohtainen ohjeistus ammatinharjoittajan kirjanpitoa ja tilinpäätöksen tekemistä varten. Tarkoituksena on toteuttaa opas, jonka avulla myyjät selviytyvät itse kirjanpidollisista velvoitteistaan, ja jonka tarjoamat toimintamallit tukeutuvat vallitsevaan lainsäädäntöön ja eri tahojen antamiin ohjeistuksiin. Työ toteutetaan laadullisia tutkimusmenetelmiä käyttäen. Taustatutkimuksena toteutetaan Me&i-myyjille kysely, jonka tarkoituksena on kartoittaa Me&i-myyjien taloushallinnon hoitamisen nykytilaa ja siinä esiintyviä ongelmia ja haasteita. Tietoperustana toimivat pääsääntöisesti kirjanpitolaki ja -asetus, arvonnäkökulma, laki elinkeinotulon verottamisesta ja näitä liikkeen- ja ammatinharjoittajan näkökulmasta käsittelevä kirjallisuus. Lisäksi työn tietoperustassa käytetään Verohallinnon ja vakuutusyhtiöiden antamia ajankohtaisia ohjeita ja suosituksia. Opinnäytetyö rajataan käsittelemään vain ammatinharjoittajina toimivien Me&i-myyjien taloushallintoa.

2 AMMATINHARJOITTAJAN KIRJANPITO

Yritystoimintaa varten valitulla yritysmuodolla on keskeinen vaikutus siihen, kuinka yritystoiminnan kirjanpito tulee järjestää, ja kuinka yrityksen omistajia ja itse yritystä tuloista verotetaan. Luonnollinen henkilö voi harjoittaa yritystoimintaa joko liikkeen- tai ammatinharjoittajana. Näissä muodoissa oikeudellinen vastuu toiminnasta jää sitä harjoittavalle luonnolliselle henkilölle ja siihen liittyvät vastuut ja velvoitteet kohdistetaan yrittäjälle henkilökohtaisesti. Yksityinen liike tai ammatti ei siis sellaisenaan ole oikeushenkilö. (Leppiniemi & Walden 2010, 149–150.) Ammatinharjoittajan toiminta perustuu pääsääntöisesti yrittäjän ammattitaitoon ja toimintaan ei sitoudu merkittäviä pääomia. He harjoittavat elinkeinotoimintaa omaan lukuunsa ja vastaavat omista taloudellisista sitoumuksistaan koko henkilökohtaisella omaisuudellaan. (Verohallinto 2011, viitattu 1.12.2014.) Toiminimelliset Me&i-myyjät ovat tässä mielessä ammatinharjoittajia, joten tässä työssä keskitytään ammatinharjoittajan kirjanpitovelvollisuuteen.

2.1 Kirjanpitovelvollisuus

Kirjanpitolaissa säädetään yksiselitteisesti, että jokainen, joka harjoittaa liike- tai ammattitoimintaa, on tästä toiminnastaan kirjanpitovelvollinen (Kirjanpilaki 30.12.1997/1336, myöhemmin KPL, 1:1 §). Tässä laissa liiketoiminnalla tarkoitetaan ansiotarkoituksessa tapahtuvaa, ulospäin suuntautuvaa, jatkuvaa ja itsenäistä toimintaa, johon liittyy yrittäjänriski. Ammattitoiminta on tässä mielessä liiketoimintaa suppeampaa, mutta muutoin samat tunnusmerkit täyttävää. (Tomperi 2012, 11.)

Käytännössä kirjanpidolla tarkoitetaan kirjanpitovelvollisen taloudellisten tapahtumien, jotka liittyvät kirjanpitovelvollisen yritystoimintaan, muistiinmerkitsemisjärjestelmää. Se on yhteenveto niistä taloudellisista tapahtumista, joissa kirjanpitovelvollinen on ollut osapuolena. Tämä muistiinmerkitsemisjärjestelmä, niin kutsuttu juokseva kirjanpito, ja siitä laadittava yhteenveto eli tilinpäätös tulee tehdä tarkoin säädettyjen ja sovittujen periaatteiden mukaisesti. Kirjanpitovelvollisuuden keskeisimmät yleisperiaatteet löytyvät kirjanpilolainsäädännöstä, jota täydentävät erityislait kuten arvonlisäverolaki, elinkeinoverolaki ja tuloverolaki. Osa kirjanpidossa noudatettavissa periaatteista ei löydy suoraan laista vaan ne nojautuvat yleisesti noudatettavaan lain tulkintaan ja käytäntöön niin kutsuttuun hyvään kirjanpitotapaan. Tällä pyritään siihen, että eri tahojen laatimat kirjan-

pidot ja tilinpäätökset ovat keskenään vertailukelpoisia ja myös ulkopuolinen pystyy niitä tulkitsemaan. (Kinnunen, Laitinen, Laitinen, Leppiniemi & Puttonen 2004, 12–13.)

Kirjanpidon päätarkoitus on selvittää yritystoiminnan tulos. Sen perusteella voidaan selvittää yritystoiminnan kannattavuus ja siitä saavutettu voitto. Sen pohjalta laaditaan myös veroilmoitukset. Kirjanpidon avulla laskettu tulos vaikuttaa näin myös maksettaviin veroihin. Toisaalta kirjanpidolla on myös erilläänpitotehtävä. Kirjanpidon avulla yritystoiminnan ja yritystoiminnan omistajan yksityiset menot, tulot ja rahat saadaan pidettyä erillään toisistaan. (Tomperi 2012, 11.) Tämä tehtävä on erityisen merkityksellinen ammatinharjoittajan toimessa. Vaikka Me&i-myyjä ammatinharjoittajana vastaa henkilökohtaisesti yritystoimintansa vastuista ja velvoitteista, niin kirjanpidon avulla toiminnan rahavirrat pidetään erillään yrittäjän yksityisistä rahavirroista eikä näitä tule sekoittaa keskenään.

2.2 Yhden- ja kahdenkertainen kirjanpito

Yrityksen varsinaisen toiminnan muodolla ei ole merkitystä kirjanpitovelvollisuuteen, mutta ammatinharjoittajille on myönnetty oikeus pitää kirjanpitoa, jonka ei kaikilta osin tarvitse olla muodoltaan yleisen kirjanpitolain mukaista (Tomperi 2012, 11–12). Kirjanpitolaissa on ammatinharjoittajille myönnetty poikkeus, jonka mukaan ammatinharjoittaja voi halutessaan pitää yhdenkertaista kirjanpitoa maksuperusteisesti (Rekola-Nieminen 2006, 143–144). Usein kuitenkin kirjanpitopalveluja tarjoavat tilitoimistot ja erilaiset kirjanpito-ohjelmistot toteuttavat kahdenkertaista kirjanpitoa myös ammatinharjoittajille toiminnan luonteesta riippuen suorite- tai maksuperusteisesti.

Yhdenkertaisessa kirjanpidossa kirjanpitoon merkitään muistikirjaan liiketapahtumina maksetut menot, korot ja verot sekä saadut tulot. Näiden lisäksi myös yrittäjän itselleen ottama tavara tai palvelu on merkittävä kirjanpitoon yksityiskäyttönä. Tapahtumat listataan maksupäivämäärän mukaan maksuperusteisesti eli tulo ja meno kirjataan sille päivälle, kun raha on tullut tai lähtenyt tililtä. (Rekola-Nieminen 2006, 143–144.)

Yhdenkertaisesta kirjanpidosta saadaan kyllä selvitettyä yritystoiminnan tulot ja menot, mutta sen ulkopuolella on lisäksi pidettävä kirjaa mahdollisesta kalustosta ja poistoista, sekä saamisista ja veloista. Käytännössä tätä voi suositella vain todella pienille kirjanpitovelvollisille. (Rekola-

Nieminen 2006, 143–144.) Me&i-myyjistä tämä soveltuu hyvin ei-arvonlisäverovelvollisille myyjille sekä myyjille, joiden toiminta on sivutoimista, ja joiden liikevaihto on suhteellisen pieni.

Yritystoiminnan kasvaessa ja liiketapahtumien lisääntyessä ammatinharjoittajillekin suositellaan hieman monimutkaisempaa kahdenkertaista kirjanpitoa (Verohallinto 2011, viitattu 3.12.2014). Kahdenkertaisessa kirjanpidossa jokaiselle liiketapahtumalle määritetään sekä rahan lähde että rahan käyttökohde. Käytännössä tämä toteutetaan siten, että jokainen liiketapahtuma kirjataan kahdelle erilliselle kirjanpidon tilille. (Tomperi 2012, 15.) Esimerkiksi Me&i-myyjän kohdalla tämä tarkoittaa sitä, että malliston ostosta tuleva lasku, joka on maksettu yrityksen pankkitililtä, kirjataan kirjanpidon tilille ”Ostot alv 24%”, joka osoittaa rahan käyttökohteen, ja tilille ”Pankkitili”, joka osoittaa, että tähän ostoon käytetty raha on otettu pankkitililtä. Vastaavasti, jos myyjä ostaa tulosmüstettä kaupasta ja maksaa sen omalla henkilökohtaisella pankkikortilla, niin tapahtumaa kirjattaessa rahan käyttöä osoittavaksi tiliksi valitaan tili ”Toimistotarvikkeet alv 24%” ja rahan lähteen osoittavaksi tiliksi ”Yksityissijoitukset rahana”. Näin toimimalla kirjanpidosta pystytään näkemään, paljonko rahaa on käytetty eri tarkoituksiin kuten mallisto-ostoihin, toimistotarvikkeisiin ja niin edelleen. Vastaavasti kirjanpidon tili ”Pankkitili” osoittaa, paljonko rahaa on oikealla pankkitilillä, mistä se on tullut ja mihin sitä on käytetty. Tili ”Yksityissijoitukset rahana” osoittaa, paljonko yrittäjä on laittanut omaa rahaa yritystoiminnan pyörittämiseen. Tällaisia erilaisia tilejä on kirjanpito-ohjelmistojen tilikartoissa lukuisia ja niiden avulla kulujen ryhmittely on helppoa. Yleisimmin käytetty tilikartta on niin kutsuttu liikekirjurin tilikartta. Tilikartat noudattavat rakenteeltaan kirjanpitolain ja -asetuksen määräämää tuloslaskelma- ja tasekaavan rakennetta.

Kahdenkertaista kirjanpitoa käytettäessä liiketapahtumat kirjataan kirjanpitoon yleensä suoriteperusteisesti eli liiketapahtuman päiväksi kirjataan se päivä, jolloin suorite (ostettu tavara tai tuotettu palvelu) on vastaanotettu. Ammatinharjoittajan menot ja tulot voidaan kuitenkin kirjata myös maksuperusteisesti eli maksupäivän mukaan, mutta tällöinkin mahdolliset ostovelat ja myyntisaamiset on voitava tarvittaessa selvittää. (KPL 2:3 §.)

Kirjanpidon kirjauksen on aina perustuttava päivätyyn ja numeroituun tositteeseen, joka todentaa liiketapahtuman. Tositteen, joka todentaa suoritettun maksun, olisi hyvä olla maksun saajan tai maksun välittäneen rahalaitoksen antama. Tämä voi olla esimerkiksi kuitti ostosta tai lasku, jonka suoritus näkyy tiliotteessa. Mikäli tällaista tositetta ei jostain syystä kuitenkaan ole mahdollista saada, tulee tapahtunut maksu todentaa kirjanpitovelvollisen itse laatimalla ja asianmukaisesti varmennetulla tositteella. (KPL 2:5 §.)

Kirjanpitolaki edellyttää, että liiketapahtumat kirjataan kirjanpitoon numeroitujen ja päivättyjen tositteiden mukaisesti sekä aika- että asiajärjestykseen. Tapahtumat kirjataan aikajärjestyksessä numeroitujen tositteiden mukaisesti päiväkirjaan. Asiajärjestyksessä tapahtumat ovat pääkirjassa. Pääkirja syntyy kahdenkertaisessa kirjanpidossa käytetyn tilikartan mukaisesti. Siinä tapahtumat on listattu käytettyjen kirjanpitotilien alle ja siinä tositteiden numerointi vastaa päiväkirjassa olevaa tositenumerointia. Käytännössä kirjanpitovelvollinen pitää päiväkirjaa, jonka perusteella kirjanpito-ohjelmat luovat pääkirjan. (Rekola-Nieminen 2006, 31–33.) Varsinainen pääkirja ei ole pakollinen yhdenkertaista kirjanpitoa pitävälle ammatinharjoittajille.

Ammatinharjoittaja voi halutessaan käyttää kirjanpitokirjana mitä tahansa sidottua kirjaa tai välittömästi tilinpäätöksen jälkeen sidottavaa kirjaa. Yksinkertaisin vaihtoehto on pitää kirjaa liiketapahtumista kirjanpitolihkoon tai itse laadittuun Excel-tilukkuun, johon tapahtumat saa listattua eri sarakkeisiin tulo- ja menotyyppin mukaan. (Rekola-Nieminen 2006, 144.) Koneellisesti pidetyn kirjanpidon päiväkirjan ja pääkirjan sivut tulee numeroida (KPL 7:2 §). Kirjanpitokirjan ei välttämättä tarvitse olla paperinen (KPL 2:8 §).

Riippumatta siitä kumpaa kirjanpidon menetelmää kirjanpitovelvollinen käyttää, on tärkeää, että sekä liikkeen- että ammatinharjoittaja kirjaa kirjanpitoonsa vain ne tapahtumat, jotka liittyvät hänen elinkeinotoimintaansa. Näin elinkeinotoiminnasta aiheutuneet tulot ja menot saadaan pidettyä erillään hänen yksityistaloudestaan ja mahdolliset tavarain ja rahan siirrot elinkeinotoiminnan ja yksityistalouden välillä pystytään selvittämään luotettavasti. (Verohallinto 2011, viitattu 3.12.2014.)

2.3 Tilinpäätös

Tilinpäätöksessä tilikauden aikana eri kirjanpidon tileille tehdyistä kirjauksista laaditaan yhteenve-to, tasetili ja tulostili. Näiden tilien avulla saadaan laadittua viralliseen tilinpäätökseen kuuluva tase ja tuloslaskelma. Tase kuvaa tilikauden päättymisajankohdan taloudellista asemaa. Se sisältää yrityksen varat ja velat kyseiseltä päivältä. Tuloslaskelma puolestaan kuvaa tilikauden aikana muodostuneen tuloksen tekijöitä – minkälaisia tuloja ja menoja tilikaudella on ollut ja kuinka paljon. Pääsääntöisesti tilikauden pituus on 12 kuukautta. (Kinnunen, Laitinen, Laitinen, Leppiniemi & Puttonen 2004, 19.) Ammatinharjoittajan tilikausi on lisäksi yleensä kalenterivuosi. Toimintaa aloittaessa tai lopetettaessa tilikausi saa olla tätä lyhyempi tai pitempi, kuitenkin enintään 18 kuu-

kautta. Tilinpäätös on laadittava kahden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. (KPL 7:3§.)

Sekä tase että tuloslaskelma tulee laatia kirjanpitolaissa ja -asetuksessa löytyvien säännösten mukaisesti. Ammatinharjoittajilla on kuitenkin heille myönnettyjen kirjanpitovelvollisuuteen liittyvien huojennusten vuoksi useita vaihtoehtoisia tapoja laatia tilinpäätös. He voivat laatia tilinpäätöksensä yleisimmin käytettyä kululajikohtaista tuloslaskelma- ja tasekaavaa noudattaen. Toisaalta yleensä ammatinharjoittajat täyttävät myös pienen kirjanpitovelvollisen määritelmän ja ovat näin ollen oikeutettuja käyttämään myös lyhennettyä tuloslaskelma- ja tasekaavaa. Lisäksi kirjanpitolaissa (KPL 7:4 §) ja siitä annetussa kirjanpitoasetuksessa (KPA 1:5 §) on esitetty ammatinharjoittajille vielä tätäkin pelkistetympi tuloslaskelma ja tasekaava. Tässä työssä keskitytään vain yleiseen kululajikohtaiseen sekä tähän ammatinharjoittajille suunnattuun tuloslaskelma- ja tasekaavaan.

2.3.1 Tuloslaskelma

Yleisimmin käytetty kaava on kululajikohtainen tuloslaskelmakaava (KPA 1:1 §). Tämä kaava (katso liite 1) on pitkä ja sisältää paljon yksityiskohtaisesti luokiteltuja kulueriä. Useat näistä eristä ovat ammatinharjoittajille tarpeettomia ja aiheuttavat usein jopa sekaannusta. Mikäli kirjanpito kuitenkin pidetään kahdenkertaisena, niin tällöin tämä yksityiskohtaisempi kululajikohtainen tuloslaskelmakaava on ihan suositeltava ammatinharjoittajillekin (Mäkinen 2003, 93–95). Myös kirjanpito-ohjelmistot käyttävät yleisesti tätä kaavaa.

Kirjanpitolaki (KPL 7:4 §) ja siitä annettu kirjanpitoasetus (KPA 1:5 §) sanoo, että ammatinharjoittajan tuloslaskelma voidaan laatia myös seuraavan kaavan mukaisesti:

1. Tuotot
  - a) Tuotot ammatista
  - b) Muut vakinaiset tuotot
  - c) Satunnaiset tuotot
  - d) Oma käyttö
  - e) Vapaaehtoisten varausten vähennys
2. Kulut
  - a) Aineet, tarvikkeet ja tavarat

- aa) Tilikauden alussa
- ab) Ostot tilikauden aikana
- ac) Tilikauden lopussa
- b) Palkat
- c) Vuokrat
- d) Muut vakinaiset kulut
- e) Poistot
- f) Satunnaiset kulut
- g) Korot
- h) Vapaaehtoisten varausten lisäys
- i) Välittömät verot

3. Tilikauden voitto (tappio)

Jos tuotot ja kulut on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaan, siitä on ilmoitettava tuloslaskelmassa tai sen liitteenä. Tämä kaava on erittäin käytännöllinen niille kirjanpitovelvollisille, jotka pitävät kirjanpitoa itse eikä heillä ole käytössä kirjanpito-ohjelmistoa, josta tuloslaskelmakaavan voisi saada suoraan.

Yllä olevassa kaavassa "Tuotot ammatissa" tarkoittaa kululajikohtaisen yleisen tuloslaskelmakaavan erää "Liikevaihto", johon sisällytetään kirjanpitovelvollisen varsinaisen toiminnan myyntitulot. Liikevaihtoon luettavista myyntituloista on vähennetty annetut alennukset ja arvonalisävero. Tässä mielessä varsinaiseksi toiminnaksi luetaan kirjanpitovelvollisen yritystoiminnan tarkoitusta toteuttava toiminta, joka on jatkuvaa ja suunnitelmallista tuotteiden tai palveluiden yleensä voitolliseksi tarkoitettua myyntitoimintaa. Kohta "Muut vakinaiset tuotot" vastaa liikekaavan eriä "Liiketoiminnan muut tuotot" ja "Rahoitustuotot". Tällaisia tuottoja ovat tulot, jotka eivät synny myyntitoiminnasta, mutta kuuluvat silti varsinaisen toiminnan tuloihin. Tällaisia ovat muun muassa erilaiset tuet ja avustukset sekä rahoitustuotot. Satunnaisiksi tuotoiksi luetaan sellaiset tuotot, jotka syntyvät kirjanpitovelvollisen tavanomaisesta poikkeavasta toiminnasta, ovat luonteeltaan kertaluonteisia ja olennaisia tapahtumia. Tässä kaavassa "Oma käyttö" tarkoittaa tuotteen tai palvelun ottamista omaan käyttöön tilikauden aikana. Kirjauksessa käytetään hyödykkeen poistamatonta hankintahintaa tai sitä alemman todennäköistä luovutushintaa (KPL 5:20 §). Kannattaa huomata, että tähän kirjataan vain sellainen tavaran oma käyttö, joka on kirjattu alun perin kirjanpidossa kuluksi ja jota ei ole myöhemmin vähennetty pois kuluista. Tulonerä "Vapaaehtoisten varausten vähennys" tarkoittaa edellisten tilikausien aikana tehtyjen varausten tulouttamista. (Leppiniemi & Leppiniemi

2010, 132–133, 172–173.) Toiminimellisen Me&i-myyjän kannalta tällaiset varaukset ovat kuitenkin todella epätodennäköisiä.

Me&i-myyjille tyypillisiä ”Tuotot ammatista”-ryhmän tuottoja on provisio ja mallistokappaleiden myynnistä saatu tulo ilman arvonlisäveron osuutta. Ryhmään ”Muut vakinaiset tuotot” toisin sanoen ”Liiketoiminnan muut tuotot” -ryhmään tulisi kirjata muun muassa tilausjärjestelmähyvitykset ja mahdollisesti saatu arvonlisäveron alarajahuojennus. Tilausjärjestelmähyvitys on Me&i:n myyjille edellisen kauden kokonaismyynnin perusteella myöntämä ostosraha. Se kirjataan Me&i-tilille. Sitä ei voi nostaa ulos rahana, mutta se lyhentää tilauslaskun loppusummaa. Se kirjataan laskuille loppusumman hyvityksenä ja sitä käytetään tilausjärjestyksessä kaikkiin Me&i:lta tilattaviin tuotteisiin niin yksityiseen kulutukseen kuin liiketoimintakäyttöönkin tulevista laskuista. Vaihtoehtoisesti tilausjärjestelmähyvitykseen voisi suhtautua kirjanpidossa myös ostoista saadun alennuksen tavoin, mutta koska hyvityksen suuruus voi olla jopa 1 000 euroa ja myyjä ei voi kohdentaa sitä pelkästään vain liiketoimintakäyttöön tarkoitettuihin ostoihin, niin tästä syystä on perusteltua kirjata hyvitys liiketoiminnan tuotoksi ja sillä ostetut liiketoimintaan tulevat tuotteet kokonaisuudessaan kuluksi. Mallistokappaleiden otto omaan ja perheen käyttöön tai lahjaksi annettavaksi on tyypillisin ”Oma käyttö” -erään kirjattava tapahtuma Me&i-myyjillä. Mallistokappaleiden otto omaan käyttöön olisi hyvä kirjata kirjanpitoon tilikauden aikana sitä mukaan kuin tuotteita omaan käyttöön todellisuudessa siirtää. Näin toimimalla noudatetaan hyvää kirjanpito tapaa. Käytännössä tämä ei kuitenkaan aina ole mahdollista. Tällöinkin on syytä pitää erillistä kirjaa omaan käyttöön otetuista tuotteista myyntikausittain. Tilikauden päätteeksi oman käytön voi kirjata yhdellä muistiotositteella kirjanpitoon tai suoraan kirjanpidon ohi veroilmoitukselle.

Ammatinharjoittajan tuloslaskelmassa kuluera ”Aineet, tarvikkeet ja tavarat” tulee jakaa kolmeksi alaeräksi, mikäli ammatinharjoittajalla on varastoa: varasto tilikauden alussa, ostot tilikauden aikana ja varasto tilikauden lopussa. Mikäli varastoa ei ole, pelkkä ”ostot tilikauden aikana” -erä riittää. Kuluera ”Muut vakinaiset kulut” vastaa liikekaavan erää ”Liiketoiminnan muut kulut” ja ”Rahoituskulut”. Nämä ovat kuluja, jotka aiheutuvat myynnistä kuten luottotappiot tai jollekin toiselle maksetut myyntiprosiisit. Korkokulut eivät kuitenkaan kuulu näihin, vaan ne esitetään omana eränään ”Korot”. ”Poistot” koskevat pysyviin vastaaviin kuuluvien hyödykkeiden hankintamenoja, jotka poistojen avulla jaksetaan kuluiksi eri tilikausille. (Leppiniemi & Leppiniemi 2010, 174–175.) Ammatinharjoittajan poistojen ei tarvitse perustua ennalta laadittuun poistosuunnitelmaan, mutta poistot on kuitenkin vähennettävä hyödykkeen vaikutusaikana (KPL 5:12 §). Ammatinharjoittajalla pysyviksi vastaaviksi luokiteltuja hyödykkeitä on kuitenkin usein todella vähän tai ei

ollenkaan. Pysyviin vastaaviin kirjataan elinkeinoverolain säännöksen mukaan vain sellaiset hankinnat, joiden liiketaloudellinen käyttöaika kirjanpitovelvollisen toiminnassa kestää vähintään kolme vuotta. Tätä lyhytaikaisemmat hankinnat voidaan kirjata kerralla kuluksi. (Rekola-Nieminen 2006, 92.) Tämän lisäksi pienhankintana kertakuluksi voidaan kirjata hankinnat, joiden veroton hankintahinta on enintään 850 euroa, vaikka niiden käyttöikä olisikin pitempi kuin kolme vuotta. Tällaisia hankintoja voi olla kuitenkin enintään 2 500 euroa tilikaudessa. (Laki elinkeinotulon verottamisesta 24.6.1968/360 3:33 §). Välittömät verot tarkoittavat tässä suoraan verovelvolliselle tulojen perusteella maksettavaksi tulevia veroja eli tuloveroja. Yleensä nämä muodostuu ennakontona maksetuista ennakoveroista ja verojen mahdollisista jaksotuksista.

Yllä kerrotun perusteella voidaan todeta, että Me&i-myyjälle tyypillisimpiä "Aineet ja tarvikkeet"-ryhmän kuluja ovat mallisto ja siihen tehdyt täydennysostot toimituskuluineen. Tähän ryhmään voidaan laskea mukaan myös ostetut vaaterekit ja laukut. Vaaterekin voisi käyttöönsä perusteella kirjata myös kirjanpidossa pienhankinnaksi: sen käyttöikä voi olla enemmän kuin kolme vuotta, mutta koska sen veroton hankintahinta on noin 100 euroa tai alle, niin "aineet ja tarvikkeet"-ryhmä on sille oikea paikka ammatinharjoittajan tuloslaskelmakaavassa. Ryhmään "Muut vakinaiset kulut" voidaan kirjata kaikki muut liiketoiminnasta aiheutuneet kulut kuten toimistotarvikkeet, puhelin- ja internetmaksut samoin tavanomaiset kiitoslahjat. Tähän ryhmään sisältyy myös mahdolliset matka- ja majoituskulut, koulutus- ja tapahtumakustannukset sekä kertakuluna kirjattavat matkapuhelin ja atk-laitteet hankinnat. Atk-laitteet voidaan poistaa kertakuluna, mikäli niiden veroton hankintahinta on enintään 850 euroa ja yhteishankintahinta enintään 2 500 euroa tilikaudessa. Mikäli nämä rajat ylittyvät, Kirjanpitolautakunnan Kilan antaman suositus poistoajaksi on noin neljä vuotta (Kila:n yleisohje 2007).

2.3.2 Tase

Tasetta ammatinharjoittajilta ei lähtökohtaisesti edellytetä, mutta jos ammatinharjoittaja soveltaa kirjanpitoonsa suoriteperustetta ja kahdenkertaista kirjanpitoa, niin tällöin tase on esitettävä. Vaikka ammatinharjoittaja ei esittäisi varsinaista taselaskelmaa, tulee tilinpäätökseen liittää seuraavat eriteltyt luettelot (KPL 7:4 §): ammattia varten hankittu vaihto-omaisuus tilikauden aikana, ammattia varten hankitut pysyvät vastaavat tilikauden päättyessä, ammatista johtuvat saamiset, ammatista johtuvat velat ja varaukset. (Leppiniemi & Leppiniemi 2010, 114.)

Ammatinharjoittaja voi kuitenkin halutessaan käyttää lyhennettyä tasekaavaa.

V A S T A A V A	V A S T A T T A V A A
A PYSYVÄT VASTAAVAT	A OMA PÄÄOMA
Aineettomat hyödykkeet	Osake-, osuus- tai muu vastaava pääoma
Aineelliset hyödykkeet	Ylikurssirahasto
Sijoitukset	Arvonkorotusrahasto
B VAIHTUVAT VASTAAVAT	Käyvän arvon rahasto
Vaihto-omaisuus	Muut rahastot
Saamiset, lyhyt- ja pitkäaikaiset erikseen	Edellisten tilikausien voitto (tappio)
Rahoitusarvopaperit	Tilikauden voitto (tappio)
Rahat ja pankkisaamiset	B Tilinpäätössiirtojen kertymät
	C Pakolliset varaukset
	D Vieras pääoma, lyhyt- ja pitkäaikaiset erikseen

Lyhennytyssä taseessa on oltava näkyvissä eriteltynä ainakin myyntisaamiset, ostovelat ja mahdollisesti saadut ennakot. (KPA 1:7 §.)

Ammatinharjoittajina Me&i-myyjillä tase on sisällöltään todella suppea. Lyhennettyä tasekaavaa käytettäessä Vastaavaa-puolelta eli Varat-puolelta löytyy mahdolliset myyntisaamiset. Näitä voisi olla esimerkiksi asiakkaille laskulla myytyt vielä maksamattomat tuotteet. Kuitenkin niin, että mikäli kirjanpitoa pidetään maksuperusteisesti, tällöin näitäkään ei tarvitse taseessa esittää. Tällä puolella näkyy myös pankkisaamiset eli pankkitileillä tilikauden päätöspäivänä ollut rahamäärä. Lisäksi vaihtuviin vastaaviin kuuluu kirjata myös varastossa oleva vaihto-omaisuuden arvo. Me&i-myyjillä ei kuitenkaan automaattisesti ole tällaista varastoksi kirjattavaa vaihto-omaisuutta. Kirjanpitolain mukaan vaihto-omaisuutta ovat sellaisenaan tai jalostettuina luovutettaviksi tai kulutettaviksi tarkoitetut hyödykkeet (Rekola-Nieminen 2006, 74). Myyjien tekemiä mallisto-ostoja ei näin ollen voida luokitella tässä mielessä vaihto-omaisuudeksi, sillä sitä ei pääsääntöisesti ole hankittu jälleenmyyntitarkoituksessa. Tilikauden päättyessä kaikki mallistotuotteet ovat lisäksi käytettyjä, osa mahdollisesti jopa pestyjä ja rikkinäisiä, niistä on osa otettu omaan käyttöön ja osa myyty eteenpäin asiakkaille. Tämän lisäksi, kun huomioidaan Me&i:n myyjäsopimuksessa asettamat tiukat säännökset mallistokappaleiden eteenpäin myymisestä, voidaan todeta, että vanhojen mallistokappaleiden arvottaminen varastoksi ei ole mielekästä eikä hyvän kirjanpitotavan edellyttämän varovaisuuden periaatteen mukaista. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että mahdolliset mallistosta myymättä jääneet mallikappaleet pitäisi kirjanpidollisesti hävittää tai ottaa omaan käyttöön

tilikauden päätyttyä, vaikka niiden kirjanpidollinen arvo tilinpäätöksessä on mitätön. Niiden myyntiä voi jatkaa mahdollisuuksien mukaan myös tulevilla tilikausilla, ja niistä saatu tulo kirjataan myynniksi meneillä olevalle tilikaudelle myynnin tapahduttua.

Vastattavaa-puolelta eli Velat-puolelta löytyy tyypillisesti tilittämättä olevat arvonlisäverovelat sekä mahdolliset tilinpäätöspäivänä maksamattomat laskut ja osamaksuostot ostoveloiissa. Lyhytaikaiseksi velaksi luokitellaan velat ja osamaksuerät, jotka erääntyvät maksettavaksi seuraavan 12 kuukauden aikana. Näiden lisäksi vastattavaa puolen tyypillisiä oman pääoman eriä ovat yksityisnostot ja -sijoitukset sekä tilikauden tulos ja edellisten tilikausien voitto (tappio). Tasetta laatiessa on hyvä muistaa huomioida myös mahdollisesti verotilillä oleva saldo: ylijäämä saatavana Vastattavaa-puolella tai alijäämä velkana Vastattavaa-puolella.

2.3.3 Tasekirja

Tilinpäätöksessä nämä asiakirjat, tase ja tuloslaskelma, sekä luettelo kirjanpitokirjoista ja tositelajeista on koottava sidottuun tasekirjaan. Tuloslaskelmassa ja taseessa on oltava näkyvissä myös edellisen tilikauden vastaavat erät vertailutietona. Tasekirja tulee säilyttää paperisena ja sen sivut on oltava numeroidut. Tilinpäätöksen päiväys ja allekirjoitukset merkitään tasekirjaan ja tasekirja tulee säilyttää kymmenen vuotta. Myös muut kirjanpitokirjat ja tililuettelo on säilytettävä kymmenen vuotta. Itse tositeaineistoa ja muuta kirjanpitoaineistoa koskee kuitenkin vain kuuden vuoden säilytysvaatimus. (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336 2:10 §, 3:1–8 §.) Yhdenkertaista kirjanpitoa pitävillä kirjanpitokirjojen ja muun aineiston säilytysaika on kuusi vuotta tilikauden päättymisestä (Rekola-Nieminen 2006, 146).

Luetteloon tilikirjoista tulee kirjata kirjanpidon päivä- ja pääkirjat, mahdolliset osto- ja myyntireskontran päivä- ja pääkirjat, varastokirjanpidon päivä- ja pääkirjat sekä itse tasekirja ja näiden kirjojen säilytystapa. Näistä ainoastaan tasekirja tulee säilyttää paperisena. (Mäkinen 2003, 116–117.) Muulle aineistolle riittää esimerkiksi CD-levy tallenne tai tallennus muulle koneelliselle tietovälineelle. Tärkeintä on, että aineisto on palautettavissa luettavaan muotoon vielä myöhemmin. Kaikki aineisto voidaan kuitenkin säilyttää myös paperisena. (Rekola-Nieminen 2006, 38–39.)

Vastaavasti luetteloon tositelajeista listataan näkyviin käytetyt tositelajit ja niiden säilytystapa. Tositelajeja voisi olla esimerkiksi myyntilaskut, ostolaskut, käteiskuitit, pankkitilin tiliotteet, käteis-

kassan kassakirjanpito ja muistiotositteet. (Mäkinen 2003, 117–118.) Usein ammatinharjoittajien kirjanpidossa on kuitenkin käytetty samaa tositelajia läpi koko juoksevan kirjanpidon. Tällöin riittää ilmoittaa vain käytetyt tositenumerot ja -laji, esimerkiksi:

Tositteet 1–158

Paperiset tulosteet.

Tilinpäätöksen valmistuttua se päivätään ja allekirjoitetaan. Yksityisen liikkeen- ja ammatinharjoittajan tilinpäätöksen allekirjoittaa elinkeinonharjoittaja itse. Päiväykseksi laitetaan tilinpäätöksen todellinen allekirjoituspäivä siitäkin huolimatta, että tilinpäätöksen valmistuminen olisi mennyt määräaikojen ylitse. Tilinpäätös katsotaan valmistuneeksi allekirjoituspäivänä. Allekirjoituksen paikka tasekirjassa on tilinpäätöksen: tuloslaskelman, taseen ja liitetietojen jälkeen ennen tilikirja- ja tositelajiluetteloita. (Mäkinen 2003, 118–119.)

Tuloslaskelman ja taseen lisäksi tilinpäätöksen kaikille pakollisiin asiakirjoihin kuuluu tuloslaskelman ja taseen liitetiedot. Kirjanpitoasetus (KPA 2:11 §) edellyttää pieniltä kirjanpitovelvollisilta kaksi liitetietoa: annetut pantit ja velan vakuudeksi annetut kiinnitykset, takaukset, vekseli-, takuu- ja muut vastuut sekä vastuusitoumukset, ja peruste, jonka mukaista kurssia on käytetty muutettaessa ulkomaanrahan määräiset saamiset sekä velat ja muut sitoumukset Suomen rahaksi, jollei ole käytetty tilinpäätöspäivän kurssia. Vakuuksia koskeva liitetieto on annettava esimerkiksi tilanteessa, jossa kirjanpitovelvollinen on ottanut lainaa, jonka vakuudeksi on annettu kirjanpitovelvollisen omaa omaisuutta. (Mäkinen 2003, 115.) Me&i-myyjällä harvoin on tällaisia elinkeinotoimintaan liittyviä liitetietoihin kirjattavia vastuita. Liitetietoihin on kuitenkin hyvä lisätä lisätiedoksi esimerkiksi selvitykset tuloslaskelman ja mahdollisen taseen laskelmissa käytetyistä arvostusperiaatteista tai muista tuloslaskelmaan tai taseeseen vaikuttavista seikoista, jotka eivät muuten käy tilinpäätöksestä ilmi.

3 ARVONLISÄVEROTUS

Arvonlisävero on kulutusvero, joka maksetaan tavaroiden ja palveluiden kulutuksesta. Se on vero, joka on tarkoitettu tavarán ja palvelun loppukäyttäjän maksettavaksi. Arvonlisävero on välillinen vero, jonka elinkeinonharjoittajan perii asiakkaalta ja tilittää eteenpäin valtiolle. Myydessään tavaroita tai palveluja elinkeinonharjoittaja perii tämän veron myyntihinnan lisäksi asiakkaalta. Elinkeinonharjoittajille tämä on siis kauttakulkuerä, joka ei vaikuta elinkeinonharjoittajan tulokseen. (Äärilä & Nyrhinen 2013, 28–29.) Seuraavassa on esitelty arvonlisäverovelvollisuus ja siihen liittyvät toiminnot Me&i-myyjän näkökulmasta.

3.1 Arvonlisäverovelvollisuus

Arvonlisäverolain 1:1 §:n mukaan arvonlisäveroa maksetaan valtiolle pääsääntöisesti kaikesta liiketoiminnan muodossa Suomessa tapahtuvasta tavarán ja palvelun mynnistä ja Suomessa tapahtuvasta tavarán maahantuonnista. Velvollisuus veron maksamisesta kuuluu pääsääntöisesti tavarán tai palvelun myyjälle ellei laissa muutoin määrätä. Pieniä toimijoita arvonlisäverovelvollisuus ei kuitenkaan koske, mikäli liiketoiminta on vähäistä. Vähäiseksi toiminnaksi katsotaan toiminta, josta saavutettu liikevaihto on enintään 8 500 euroa tilikaudessa (12kk). Uuden toukokuussa 2015 vahvistetun lain mukaan alaraja nousee 10 000 euroon tilikaudessa 1.1.2016 alkaen (Verohallinto 2015C, viitattu 7.5.2015). Pienikin toimija voi kuitenkin olla arvonlisäverovelvollinen oman ilmoituksensa perusteella. (Arvonlisäverolaki 30.12.1993/1501 1:1–3 §.)

Arvonlisäverollista myyntiä on kaikki se myynti, jossa myyjä luovuttaa tavarán tai palvelun ostajalle vastiketta vastaan. Myyty tuote voi olla myös aineeton ja sen ei välttämättä tarvitse kuulua myyjän vaihto-omaisuuteen, mutta jos se kuuluu liiketoimintaan, niin myyntitapahtuma kuuluu arvonlisäverotuksen piiriin. (Arvonlisäverolaki 30.12.1993/1501 3:17–22 §.) Me&i-myyjälle arvonlisäverollista myyntiä on myyjän tekemästä myyntityöstä maksettu provisio. Me&i maksaa myyjälle sopimuksen mukaisesti provision päälle arvonlisäveron lain mukaisen verokannan mukaan. Arvonlisäverollista myyntiä on myös sellaisten mallistokappaleiden myynti, jotka on hankittu vähennyskelpoiseen käyttöön eli elinkeinotoimintaa varten. Myyjän yksityisomaisuuteen hankittujen tai oman käyttöön oton kautta yksityiseen käyttöön tulleiden vaatteiden myynti myöhemmin eteenpäin ei ole arvonlisäverollista myyntiä.

Myynnistä suoritettavan veron peruste on myynnin kokonaishinta ilman veron osuutta. Tässä kokonaishinnalla tarkoitetaan myyjän ja ostajan väliseen sopimukseen perustuvaa hintaa, joka sisältää kaikki hinnanlisät kuten sovitut posti- ja lähetyskulut. Me&i-myyjän tuottamaan myyntipalveluun ja tavarahan myyntiin sovelletaan yleistä verokantaa, joka on 24 prosenttia veron perusteesta vuonna 2015. (Arvonlisäverolaki 30.12.1993/1501 7:73 §, 8:84 §.)

Myynniksi katsotaan myös tavarahan tai palvelun ottaminen elinkeinonharjoittajan omaan käyttöön. Elinkeinonharjoittajan omalla käytöllä tarkoitetaan sitä, että tavara otetaan yksityiseen kulutukseen, tavara luovutetaan vastikkeetta tai tavara siirretään tai muulla tavalla otetaan muuhun kuin arvonlisäverovähennyksen oikeuttavaan käyttöön. Tavarahanäytteen tai tavanomaisen mainoslahjan luovuttamista vastikkeetta ei kuitenkaan pidetä tässä mielessä tavarahan ottamisena omaan käyttöön. Omaan käyttöön otettaessa veron peruste on tuotteen ostohinta tai sitä alempi todennäköinen luovutushinta. (Arvonlisäverolaki 30.12.1993/1501 3:17–25 §, 7:73–74 §.) Tämä hinta on suuruudeltaan sama kuin hinta, jolla tuote myytäisiin parhaalle asiakkaalle.

Me&i-myyjien tapauksessa omaan käyttöön otettu tavara on yleisimmin mallistokäytössä ollut vaate, jonka myyjä ottaa yksityiseen kulutukseen joko itsensä tai lapsensa käytettäväksi tai lahjaksi. Myyjän on pidettävä kirjaa tällaisista tuotteista ja arvioitava niille käypähinta käyttöönottohetkellä. Käypähinta voi olla tuotteen ostohinta tai tätä alempi todennäköinen luovutushinta (Salin 2013, 30). Hintaa arvioidessa myyjä voi ottaa huomioon vaateen kunnon ja menekin. Arvonlisäverovelvollinen ammatinharjoittaja on velvollinen pitämään kirjaa yksityiskäyttöön otettujen tavaroiden määrästä ja niiden arvonlisäverottomasta yhteisarvosta. Lähtökohtaisesti tästä arvosta tulee tehdä kirjanpitoon kirjaus, joka oikaisee ostoihin käytettyä menoerää pienentäen sitä yksityiseen käyttöön otetun tavarahan arvolla, lisää sen perusteella lasketun arvonlisäveron myynnistä tilitettävään arvonlisäveroon ja kirjaa tämä yhteissumman tavarahan yksityiskäytöksi. Mikäli tätä kirjausta ei tehdä kirjanpitoon, tulee se ilmoittaa veroilmoituksella.

Arvonlisäverolaki sallii kuitenkin tavaroiden ja palveluiden vähäisen oman käytön ilman arvonlisäveronsuorittamisvelvollisuutta. Liikkeen- ja ammatinharjoittaja voi ottaa vähäisessä määrin tavaroita ja palveluja omaan ja perheensä yksityiseen kulutukseen ilman, että hänen tarvitsee suorittaa arvonlisäveroa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että omaan käyttöön voi ottaa tavaroita ja palveluja enintään 850 euroa ilman arvonlisäveronsuorittamisvelvollisuutta. Tämän rajan yltävältä osalta arvonlisävero on suoritettava. Oman käytön arvonlisäveron määrää laskettaessa

veron perusteena on pidettävä ostetun tavarank hankintahintaa tai tätä alemmaa todennäköistä luovutushintaa. (Salin 2013, 29–30.)

Vastaavasti arvonlisäverovelvollisella elinkeinonharjoittajalla on myös vähennysoikeus. Verovelvollinen voi vähentää arvonlisäveronosuuden omista verollista liiketoimintaa varten tehdyistä hankinnoistaan, mikäli ne on ostettu toiselta verovelvolliselta. Tässä hankinnoilla tarkoitetaan sekä tavanomaisia tarvike- ja materiaaliostoja kuin myös liiketoimintaan liittyviä muita kuluja kuten puhelin-, internet-, majoitus- ja matkalippukuluja. Vähennyksen edellytyksenä on, että ostosta on laadittu tosite, johon on merkitty asianmukaiset arvonlisäverolain vaatimat laskumerkinnät. Vähimmäisvaatimuksena on, että tositeesta löytyy tositteen eli laskun tai kuitin antamispäivä, myyjän nimi ja y-tunnus, selvitys myydyistä tuotteista ja niiden määrä sekä suoritettavan veron määrä arvonlisäverokannoittain. (Salin 2013, 20–24.) Vähennys tehdään kuitissa ilmoitetun verokannan mukaisesti.

Vähennystä ei saa tehdä hankinnoista ja palveluista, jotka hankittu yksityiseen kulutukseen tai jotka koskevat muun muassa verovelvollisen tai hänen henkilökuntansa vapaa-ajanviettoa, heidän asuntoa, harrastustilaa tai vapaa-ajanviettopaikkaa tai sinne tehtäviä hankintoja. Vähennystä ei myöskään saa tehdä edustustarkoitukseen käytettävistä tavaroista tai palveluista. Lisäksi vähennysoikeuden ulkopuolelle on rajattu henkilöautot ja niihin tehdyistä tavara ja palvelu hankinnoista. Henkilöautoja koskeva rajoitus ei ole voimassa, mikäli verovelvollinen käyttää henkilöautoa yksinomaan vähennykseen oikeuttavaan käyttöön. Tämä kuitenkin edellyttää, että autoa ei käytetä vähäisessäkin määrin yksityisajoihin. (Salin 2013, 24–26.)

Rajanveto vähennyskelvottoman ja vähennyskelpoisten menojen välillä ei kuitenkaan aina ole yksiselitteinen. Esimerkiksi tavanomaiset henkilökunnalle järjestetyt virkistystilaisuudet ovat vähennyskelpoisia, vaikka ne järjestettäisiin henkilökunnan vapaa-aikana. Samoin henkilökunnalle annetut merkkipäivälahjat ovat vähennyskelpoisia. Sen sijaan asiakkaille annettavat lahjat luokitellaan edustusmenoiksi ja ovat vähennyskelvottomia. Tällaisiksi ei kuitenkaan luokitella tavanomaisia vähäarvoisia mainoslahjoja. Edustusmenoja ei pidä sekoittaa myöskään markkinointi- tai kokous- ja neuvottelukuluihin. (Salin 2013, 24–26.)

Edustusmenolle on määritelty neljä tunnusmerkkiä: edustamisen kohteena ovat asiakkaat, liikeuttavat tai muut yrityksen ulkopuoliset henkilöt, edustusmeno aiheutuu vieraanvaraisuudesta tai huomaavaisuudesta, edustusmeno on arvoltaan tavanomaista suurempi ja edustamisen tarkoi-

tuksena on uusien liikesuhteiden luominen, säilyttäminen tai parantaminen tai muu liiketoiminnan edistäminen (Mäkinen 2014, 79–80). Useissa Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksissä markkinoitilaisuuksissa asiakkaille suunnatut kahvitarjoilut ja edulliset buffet-tyyliset lounastarjoilut on luokiteltu vähennyskelpoisiksi menoiksi. Sen sijaan vähennyskelvottomiksi edustusmenoiksi on määritelty vapaamuotoiset edustustilaisuusmenot, joihin liittyy illanvietto edustustiloissa, jossa tarjottavana on alkoholia tai muuta tavanomaista arvokkaampaa tarjottavaa. Alkoholi ei sellaisenaan automaattisesti ole vähennyskelvoton, vaan yleensä tällöin syynä vähennyskelvottomuuteen on tilaisuuden luonne ja siitä koituvat tavanomaista suuremmat menot. Kokous- ja koulutustarjoiluun sisältyvä vähäinen alkoholitarjoilu voi olla vähennyskelpoinen. (Sirpoma & Tannila 2014, 178–180.)

Me&i-myyjien tapauksessa tämä tarkoittaa sitä, että kaikki myyjien tavanomaiset elinkeinotoimintaa varten tehdyt hankinnat ovat arvonlisäverotuksessa vähennyskelpoisia. Tällaisia ovat muun muassa mallisto-ostot toimituskuluineen, toimistotarvikkeet, posti- ja lähetyskulut, atk-laitteet ja tarvikkeet, markkinointimateriaalit, tavanomaiset asiakasiltakulut, puhelin- ja internetkulut ja koulutusmatkoista aiheutuneet kulut. Vähennyskelvottomia sen sijaan ovat yksityiseen kulutukseen tulevat kulut kuten omat ja lasten vaateostot, meikit, kengät, korut, kampaajakulut ja laukut, pois lukien selkeästi vain työkäyttöön ostetut laukut, vapaa-ajan virkistytymisestä aiheutuneet kulut kuten Me&i:n järjestämät palkinto- ja virkistytymismatkat, puhelimen kulut yksityisen käytön osalta ja henkilöautosta aiheutuneet kulut, työmatkoista aiheutuneita paikoituskuluja lukuun ottamatta.

3.2 Ilmoittaminen ja maksaminen

Arvonlisävero ilmoitetaan kausiveroilmoituksella ja maksetaan kausittain verotilille. Ilmoitukset ja maksut tehdään kunkin yrityksen oman ilmoitus- ja maksujakson mukaisesti, joko kuukausittain, neljännesvuosittain tai kalenterivuositteittain. Kauden pituuden määrää yrityksen liikevaihto. (Verohallinto 2013, viitattu 4.2.2015.) Neljännesvuosittain voivat ilmoittaa yritykset, joiden liikevaihto on enintään 50 000 euroa. Pienet toimijat, joiden liikevaihto on enintään 25 000 euroa, voivat ilmoittaa ja maksaa arvonlisäveronsa kalenterivuositteittain. Kaikki arvonlisäverovelvolliset voivat kuitenkin halutessaan ilmoittaa ja maksaa arvonlisäverot määrättyä lyhyemmällä jaksolla. (Verohallinto 2011B, viitattu 3.4.2015.)

Kuukausittain ja neljännesvuositteittain ilmoittavat jättävät kausiveroilmoituksensa jakson päättymis-

tä toisena seuraavan kuukauden 12. päivänä. Esimerkiksi tammikuun loppuun päättyneestä jaksosta arvonlisävero tulee ilmoittaa ja maksaa maaliskuun 12. päivään mennessä. Mikäli ilmoitusjakson on kalenterivuosi, tulee ilmoitus jättää ja maksu tehdä seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä. Kausiveroilmoitus jätetään Verohallinnon ylläpitämässä Verotili-palvelussa, jonne verovelvollinen pääsee kirjautumaan Verohallinnon verkkosivujen kautta omilla verkkopankkitunnuksillaan. Halutessaan arvonlisäverovelvollinen voi jättää kausiveroilmoituksensa myös paperisena. Tällöin ilmoitus tulee postittaa Verohallintoon viimeistään kohdekuukautta toisena seuraavan kuukauden seitsemäntenä päivänä. (Verohallinto 2013, viitattu 4.2.2015.)

Kausiveroilmoituksella ilmoitetaan kauden aikana myynnistä saatu arvonlisävero verokannoittain ja kohdekauden vähennettävän veron yhteismäärä. Näiden erotuksena saatu tulos maksetaan verotilille. Mikäli vähennettävä vero on suurempi kuin myynnistä saatu vero, erotus maksetaan takaisin verovelvollisen verotilille. (Sirpoma & Tannila 2014, 51.)

Mikäli ilmoitus myöhästyy, sille määrätään myöhästymismaksu 15 prosentin vuotuisen korkokannan mukaan. Jos ilmoitusvelvollisuus laiminlyödään kokonaan, vero peritään Verohallinnon arvion mukaisesti. Lisäksi ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä seuraa veronkorotus. Kausiveroilmoitus on jätettävä myös niiltä kausilta, joina toimintaa ei ole. Tällöin verovelvollisen tulee jättää ”Ei toimintaa” -ilmoitus Verotili-palvelussa. Velvollisuus ilmoitusten tekemiseen jatkuu kunnes arvonlisäverovelvollisuus päätetään. (Sirpoma & Tannila 2014, 45-49.)

3.3 Alarajahuojennus

Arvonlisäverovelvollinen, jonka veroton liikevaihto 12 kuukauden mittaisen tilikauden aikana jää alle 22 500 euron, voi saada huojennusta maksettavasta arvonlisäverosta. Tällöin arvonlisäverovelvollinen ilmoittaa ja maksaa arvonlisäveron normaalisti, mutta tilikauden viimeisellä kausiveroilmoituksella, hän voi ilmoittaa myös huojennukseen oikeuttavat tiedot. (Verohallinto 2013B, viitattu 4.2.2015.) Toukokuussa 2015 vahvistettu laki nostaa alarajahuojennuksen ylärajaa 30 000 euroon 1.1.2016 alkaen (Verohallinto 2015C, viitattu 7.5.2015).

Vähäistä liiketoimintaa harjoittava on vapautettu arvonlisäverosta kokonaan, mikäli tilikauden liikevaihto jää alle 8 500 euron. Toukokuussa 2015 vahvistettu laki nostaa alarajahuojennuksen alarajaa 10 000 euroon (Verohallinto 2015C, viitattu 7.5.2015). Mikäli tämä raja ylittyy, on hänen

maksettava arvonlisäveroa koko liikevaihdosta ja koko tilikauden ajalta. (Verohallinto 2013B, viitattu 4.2.2015.)

Pienille yrittäjille, joiden liikevaihto tilikaudessa jää kuitenkin alle 22 500 euroa, myönnetään huo-
jennus tilitettävästä arvonlisäverosta osittain. Huojennus voidaan laskea seuraavalla kaavalla

$$huojennus = vero - \frac{(liikevaihto - 8\,500) * vero}{14\,000},$$

missä vero on tilikauden aikana maksetun arvonlisäveron nettomäärä eli määrä mikä saadaan laskemalla yhteen Verohallinnolle kausiveroilmoituksen mukaisesti tilitetyt arvonlisäverot ja vähentämällä siitä mahdolliset kausiveroilmoituksen mukaiset verotilille Verohallinnon palauttamat arvonlisäverot. *Liikevaihto* on koko tilikauden verollisesta myynnistä tuleva veroton liikevaihto. Huojennusta ei voi saada, mikäli maksettu vero on negatiivinen eli arvonlisäverovelvollinen on maksanut arvonlisäveroa vähemmän kuin on saanut sitä palautuksina. Mikäli arvonlisäverovelvollisen tilikauden liikevaihto jää alle 8 500 euron, verovelvollinen saa huojenuksena koko tilikaudelta tilitämänsä arvonlisäveron. Verovelvollinen ei siis voi saada huojenuksena takaisin enempää kuin on tilikauden aikana veroja maksanut. Tämä kaava on tarkoitettu käytettäväksi 12 kuukauden mittaisille tilikausille. Mikäli tilikausi syystä tai toisesta poikkeaa tästä, tulee *liikevaihto* suhteuttaa vastaamaan 12 kuukauden mittaista tilikautta. (Verohallinto 2013B, viitattu 4.2.2015.) Näiden lisäksi on hyvä huomata, että todellisuudessa annetun laskukaavan liikevaihtoon luetaan mukaan myös muutamia verottoman myynnin eriä ja samoin verosta vähennetään pois muutamia erityiseriä, mutta koska nämä erät ovat luonteeltaan sellaisia, ettei niitä voi pitää tyypillisinä erinä Me&i-myyjän toiminnassa, jätetään ne tämän tarkastelun ulkopuolelle.

Vuodesta 2016 alkaen alarajahuojennuksen voi laskea seuraavalla kaavalla

$$huojennus = vero - \frac{(liikevaihto - 10\,000) * vero}{20\,000}.$$

Alarajahuojennus on verovelvolliselle tuloverolain mukaista verotettavaa tuloa. Suoriteperusteista kirjanpitoa pitävälle alarajahuojennus on sen tilikauden tuloa, jolloin edellytys alarajahuojennukselle toteutuu. Ammatinharjoittajille, jotka noudattavat kirjanpidossaan maksuperusteisuutta, alarajahuojennus luetaan sen tilikauden tuloksi, jolloin Verohallinto maksaa huojenuksen. Alarajahuojennus luetaan kuuluvaksi liiketoiminnan muihin tuottoihin. Alarajahuojennusta voi hakea takautuvasti kolmen vuoden ajan sen tilikauden päättymisestä, jolloin oikeus alarajahuojennukseen on syntynyt. (Verohallinto 2005, Viitattu 4.2.2015.)

4 VEROTUS

Koska ammatti ei sellaisenaan ole erillinen oikeushenkilö, ammatinharjoittajaa verotetaan luonnollisena henkilönä hänen kaikkien ansio- ja pääomatulojensa yhteenlasketun summan perusteella. Ammattitoiminnasta saatu veronalainen voitto lasketaan elinkeinoverolain mukaan. (Leppiniemi & Walden 2010, 150.) Seuraavassa on esitettyä ammatinharjoittajan tuloverotuksen päävaiheet ja Me&i-myyjän elinkeinotoiminnasta saadun verotettavan tuloksen muodostumisen pääpiirteet.

4.1 Tuloverotuksen toimittaminen

Tuloverotuksessa ammatinharjoittajien verovuosi on yleensä kalenterivuosi (12 kk). Tuloverotus toimitetaan pääsääntöisesti verovelvollisen antamien veroilmoitusten perusteella. Ammatinharjoittajilla tuloverotus määräytyy kahden veroilmoituksen, luonnollisen henkilön veroilmoituksen ja elinkeinotoiminnasta tehdyn veroilmoituksen, perusteella. Jos annettu veroilmoitus on väärä tai joiltain osin puutteellinen, sitä oikaistaan joko veroviranomaisen tai verovelvollisen omasta aloitteesta. Verotus oikaistaan korjatun veroilmoituksen mukaiseksi. Mikäli veroilmoitusta ei jätetä tai se osoittautuu epäluotettavaksi, eikä verotusta näin ollen sen pohjalta toimittaa, verotus toimitetaan arvioverotuksena. (Leppiniemi & Walden 2010, 144.)

Luonnolliset henkilöt maksavat tuloveroja verovuoden aikana saaduista tuloista esimerkiksi palkkatuloista ja etuuksista ennakonpidätyksenä. Maksajan velvollisuus on maksaa pidättämänsä veronmäärä Verohallinnolle. Ennakkoperintärekisteriin kuuluvat elinkeinoharjoittajat puolestaan maksavat tuloveronsa oman arvionsa mukaisesti ennakonkantona. Mikäli elinkeinonharjoittaja ei kuulu ennakkoperintärekisteriin, tulee palkan tai muun etuuden maksajan toimittaa ennakonpidätys suorittamastaan maksusta. (Tomperi 2014, 12–14.)

Ennakkoperintärekisteriin kuuluvat elinkeinonharjoittajat saavat Verohallinnolta vuosittain ennakkoverolipun, jonka perusteella he maksavat ennakkoveroja. Ennakkoverojen perusteena on Verohallinnon tekemä arvio verovelvollisen verovuoden ansioista. Yleensä se perustuu verovelvollisen edellisen verovuoden saamiin ansioihin. Mikäli tämä arvio poikkeaa merkittävästi verovelvollisen omasta käsityksestä verovuoden ansioista, hän voi hakea tähän muutosta. Näin ollen vas-

tuu ennakoverojen suuruuden oikeellisuudesta on aina verovelvollisella itsellään. (Tomperi 2014, 12–14.) Tässä verovuoden ansiolla tarkoitetaan sitä summaa, mikä elinkeinotoiminnasta jää kulujen ja muiden vähennysten jälkeen verotettavaksi tulokseksi. Se ei siis ole suoraan myynnistä saadun tulon määrä.

On hyvä huomata, että ammatinharjoittajan lopullinen verotus on kokonaisuus yksityishenkilön ja elinkeinonharjoittajan tuloista ja maksuista. Vaikka kirjanpidollisesti nämä tulonlähteet pidetään erillään, niin verotuksessa nämä käsitellään yhdessä. Näin ollen erityisesti ennakoverojen määrään vaikuttaa oleellisesti myös se, että onko ammatinharjoittajalla yksityishenkilönä muita tuloja, minkä suuruista ennakonpidätystä niistä toimitetaan ja kuinka paljon verovelvollisella on muita verotuksessa vähennyskelpoisia kuluja, joita ei kirjanpidossa huomioida kuten asuntolainan korot ja palkkatyöstä aiheutuneet työmatkakulut. Näin ollen ennakoverojen suuruus ei yksinomaan kerro lopullista maksettavaksi tulevan veron kokonaismäärää, eikä niiden suuruutta voi suoraan verrata pelkästään kirjanpidon osoittamaan elinkeinotoiminnan tulokseen, vaikkakin se toimii hyvänä pohjana ennakoveron suuruutta arvioitaessa.

Verovuoden päätyttyä ammatinharjoittajan kaikki tulot ja vähennykset lasketaan yhteen ja lajitellaan tulolajeittain pääoma- ja ansiotuloiksi jätettyjen veroilmoitusten perusteella lopullista verotusta varten. Lopullisen verotuksessa maksettavaksi tuleva verojen kokonaismäärä vahvistetaan vallitsevien pääoma- ja ansiotuloverokantojen mukaisesti. Elinkeinotoiminnan tulos jaetaan siis tuloverotuksessa pääoma- ja ansiotulokseksi. Pääomatuloksi luetaan se osa elinkeinotoiminnan tuloksesta, joka vastaa 20 prosentin vuotuista tuottoa edellisen vuoden nettovarallisuudesta. Aloittaville yrittäjille käytetään kyseisen vuoden nettovarallisuutta. Omasta pyynnöstä ammatinharjoittaja voi vaatia pääomatulo-osuudeksi vain 10 prosentin tai 0 prosentin tuottoa nettovarallisuudesta. Vaatimus esitetään veroilmoituksella. Pääomatuloverokanta on 30 prosenttia ja se on 30 000 euron ylittävältä osalta 33 prosenttia (vuonna 2015). Ansiotulojen verotus on progressiivinen. (Verohallinto 2015, viitattu 18.2.2015.)

Yleensä Me&i-myyjiillä ammatinharjoittajina ei ole tällaista pääomatuloa määräävää nettovarallisuutta, joten heidän osaltaan elinkeinotoiminnan tulo on suoraan progressiivisesti verotettavaa ansiotuloa. Jos varallisuutta kuitenkin on, niin verovelvollisen kannattaa esittää vaatimus tuloksen verottamisesta kokonaan ansiotulona, mikäli näin tekemällä verotettava ansiotulo jää 40 000 euron tasolle tai sen alle. On nimittäin laskettu, että ansiotuloverotuksen progressiivisuudesta

johtuen pääomatuloverotus on kevyempää vasta, mikäli verotettava ansiotulo on 45 000 euron luokkaa (Tomperi 2014, 33).

Lopullisessa verotuksessa maksettavaksi tulevien verojen määrä vahvistetaan. Siihen huomioidaan hyvityksenä ennakonkannon mukaiset maksetut ennakkoerot ja ennakonpidätyksen kautta maksetut verot. Mikäli vahvistettu verojen määrä on suurempi kuin verovuoden aikana maksetut verot, verovelvollisen tulee maksaa erotus jäännösveroina. Jäännösverot erääntyy maksettavaksi joulukuun alussa. Suurissa jäännösveroissa toisen erän eräpäivä on verotuksen valmistumista seuraavan vuoden helmikuussa. Halutessaan verovelvollinen voi pienentää jäännösverojen määrää maksamalla ennakontäydennystä ennen lopullisen verotuksen valmistumista. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ennakontäydennykset on maksettava verovuoden päättymistä seuraavan vuoden syyskuun loppuun mennessä. Vastaavasti, jos verovuoden aikana maksetut ennakkoerot ovat suuremmat kuin lopullisessa verotuksessa vahvistetut verot, Verohallinto palauttaa liikaa maksetut veronpalautuksena palautuskoron kera. (Salin 2013, 38–39.)

Lopullisen verotuksen vahvistamisen jälkeenkin verotukseen voi hakea muutosta verotuksen oikaisulautakunnalta. Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisena ja se on allekirjoitettava. Oikaisuvaatimus on aina perusteltava. Oikaisuvaatimus on tehtävä viiden vuoden kuluessa verotuksen päättymistä seuraavan vuoden alusta. (Verohallinto 2010, viitattu 18.2.2015.)

4.2 Elinkeinotoiminnan verotettavan tuloksen muodostuminen

Elinkeinotoiminnan verotettava tulos määräytyy elinkeinotoiminnan tilikauden tuloksen ja siitä mahdollisesti vähennettävän aiempina verovuosina vahvistetun elinkeinotoiminnan tappion erotuksena. Elinkeinotoiminnan tulos lasketaan vähentämällä veronalaisista elinkeinotuloista elinkeinotoiminnan vähennyskelpoiset menot, menetykset, poistot ja varaukset. (Salin 2013, 77.) Seuraavassa käydään läpi vain sellaisia elinkeinotoiminnan tuloksen muodostumiseen vaikuttavia eriä, jotka ovat oleellisia ja todennäköisiä Me&i-myyjän toiminnan kannalta.

Veronalaista tuloa on käytännössä kaikki elinkeinotoiminnan tulo, joka tulee tavarain ja palvelun myynnistä, käyttöomaisuuden myynnistä tai vuokrauksesta tai muusta vastaavasta toiminnasta esimerkiksi käyttökorvauksena yritykseen tuleva tulo. Elinkeinotoiminnan verotettavaa tuloa ei kuitenkaan ole ammatinharjoittajan itsensä yritykseensä tekemät sijoitukset tai pankista nostetut

pankkilainat. Veronalaista elinkeinotoiminnan tuloa ei myöskään ole pankkitilille tulevat lähdeveronalaiset korkotuotot eikä verotilille maksettavat hyvityskorot tai veronpalautuksista saadut palautuskorot. Vastaavasti näitä tuloja vastaavat menot kuin myös muut sanktionluontoiset menot, eivät ole vähennyskelpoisia verotuksessa. Elinkeinotoiminnan varoihin kuuluvista osakkeista saadut osinkotulot ovat kuitenkin otettava huomioon verotettavaa tulosta laskettaessa. (Salin 2013, 77–79, 95.)

Vähennyskelpoisia menoja elinkeinotoiminnan verotuksessa ovat sen sijaan kaikki elinkeinotoiminnan hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot. Mitään yksiselitteistä listaa tähän ei kuitenkaan voida antaa, sillä vähennyskelpoisuus riippuu tapauskohtaisesti siitä kuinka läheisesti meno liittyy elinkeinotoimintaan. Ammatinharjoittajan tapauksessa tulee usein mietittäväksi, onko kulu elinkeinotoiminnan vai yksityistalouden meno. Osa menoista voi olla luonteeltaan sellaisia, että ne tulee jakaa osiin vähennyskeltvottomiin yksityistalouden ja vähennyskelpoisiin elinkeinotoiminnan menoihin. (Salin 2013, 80.)

4.2.1 Autokulut ja kilometrikorvaukset

Tyypillisimpiä vähennyskeltvottomia menoja ovat elinkeinotoiminnan varoihin kuuluvalla autolla ajettujen yksityistalouteen liittyvien ajojen osuus auton menoista. Se, että kuuluuko auto yksityisiin varoihin vai elinkeinotoiminnan varoihin, määräytyy autolla ajettujen kilometrien suhteesta. Mikäli autolla ajetuista kilometreistä yli puolet on elinkeinotoiminnan ajoja, auton katsotaan kuuluvan elinkeinotoiminnan varoihin riippumatta siitä, onko sitä merkitty kirjanpitoon. Mikäli elinkeinotoiminnassa käytetään useampaa autoa, auton kuuluminen elinkeinotoiminnan varoihin ratkaistaan autokohtaisesti. Jos auto on kuitenkin hankittu elinkeinotoiminnan käyttöön, auton katsotaan kuuluvan elinkeinotoiminnan varoihin, vaikka autolla ajettujen elinkeinotoiminnan ajojen osuus tilapäisesti laskisikin enintään puoleen kaikista ajetuista kilometreistä. Vastaavasti yksityisiin varoihin kuuluvan auton elinkeinotoimintaan liittyvien kilometrien kasvaminen tilapäisesti yli puoleen ajetuista kilometreistä, ei vielä siirrä autoa elinkeinotoiminnan varoihin. (Salin 2013, 80–81.)

Elinkeinotoiminnan varoihin kuuluvan auton menot voidaan vähentää kirjanpidossa menoina. Tilikauden päättyessä menot jaetaan ajopäiväkirjan perusteella elinkeinotoiminnan ja yksityisen talouden kuluksi. Yksityisajojen osuutta automenoista ei saa vähentää elinkeinotoiminnan verotettavasta tulosta. Mikäli autosta aiheutuneita menoja ei jostain syystä ole kirjattu kirjanpitoon ja niitä

ei voida muutoin luotettavasti selvittää, verottaja hyväksyy vähennykseksi Verohallinnon vuosittain antaman päätöksen mukaisen matkakuluvähennyksen määrän. Vuonna 2014 tämä määrä oli 25 senttiä kilometriltä. On huomattava, että tämä määrä on selvästi pienempi kuin verovapaan kilometrikorvauksen enimmäismäärä, jota elinkeinonharjoittaja saa käyttää kulukorvauksena yksityisiin varoihin kuuluvan auton käytöstä elinkeinotoiminnan ajoihin. Tämän vuoksi on erittäin tärkeää seurata autolla ajettujen kilometrien suhdetta yksityiskäytön ja elinkeinotoiminnan välillä, ja säilyttää tositteet autosta aiheutuneista kuluista, mikäli ajettujen kilometrien perusteella näyttää siltä, että auto luokitellaan kuuluvaksi elinkeinotoiminnan varoihin. Mikäli auton todelliset menot on kirjattu kirjanpitoon, tulee niistä yksityisajojen osuutta vastaava määrä tulouttaa veroilmoituksella. On myös muistettava, että henkilöautoihin, joilla ajetaan edes vähäisessä määrin yksityisajoja, kohdistuvista kuluista ei saa tehdä arvonlisäverovähennystä. (Salin 2013, 81–86.)

Mikäli elinkeinotoiminnassa käytetty auto kuuluu ammatinharjoittajan yksityisiin varoihin, ei auton menoja voi vähentää kirjanpidossa. Ammatinharjoittaja ei voi myöskään maksaa itselleen tai puolisolleen verovapaita kilometrikorvauksia. Verohallinnon antaman päätöksen mukaan elinkeinonharjoittaja on oikeutettu vähentämään veroilmoituksella yksityisiin varoihin kuuluvan auton käytöstä verovapaan matkakustannusten korvauksen enimmäismäärän. Tämä määrä on 44 senttiä kilometriltä ja siihen voi saada esimerkiksi kolmen sentin korotuksen kilometrille, mikäli autossa kuljetetaan samalla iso kokoisia tai yli 80 kiloa painavaa tavaraa (Verohallinto 2014, viitattu 4.4.2015). Mikäli auton todelliset kulut on merkitty kirjanpitoon ne osoittautuvat verovapaan kilometrikorvauksen enimmäismäärää pienemmäksi, on ammatinharjoittaja oikeutettu tekemään tämän erotuksen lisävähennyksenä veroilmoituksella (Laki elinkeinotulon verottamisesta 24.6.1968/360 55 §). Mikäli todelliset kulut per kilometri ovat suuremmat, lisävähennystä ei saa tehdä. Yksityisiin varoihin kuuluva auto tulee olla joko ammatinharjoittajan itsensä tai hänen puolisona pidettävän omistuksessa. Mikäli elinkeinotoiminnan ajoihin käytetään jonkin kolmannen osapuolen autoa esimerkiksi leasing autoa, kilometrivähennystä ei tällöin saa tehdä. Leasingautosta saa Verohallinnon ohjeen mukaan vähentää todelliset kulut. (Salin 2013, 81–84.)

Sen selvittäminen, kuuluuko auto elinkeinotoiminnan vai yksityisiin varoihin, onnistuu luotettavimmin ajopäiväkirjaa pitämällä. Huolellisesti pidetty ajopäiväkirja on yksinkertaisin keino välttyä riidoilta verottajan kanssa. Verottaja hyväksyy kuitenkin myös muut luotettavat selvitykset. Tärkeintä on, että autolla vuoden aikana ajatut kokonaiskilometrit voidaan luotettavasti selvittää ja että verovelvollinen pystyy osoittamaan, milloin, miksi, minne ja kuinka pitkän matkan elinkeinotoiminnan ajaja on autolla tehty. Esimerkiksi työkalenterin kirjaukset tai tehdyistä matkoista laadi-

tut matkalaskut, voivat toimia tarpeellisenä selvityksenä. (Salin 2013, 84.) Tällöinkin on syytä kirjata ylös auton tarkka kilometrilukema tilikauden alussa ja lopussa.

4.2.2 Muut matkakulut ja päivärahat

Liikkeen- ja ammatinharjoittaja saa vähentää elinkeinotoimintaan liittyvästä matkasta aiheutuneet muut matkakulut. Matka- ja majoituskulut ovat kokonaisuudessaan vähennyskelpoisia tositteiden mukaisesti. Samoin vähennyskelpoisia ovat myös elinkeinotoimintaan liittyvästä ajosta aiheutuneet paikoituskulut. (Salin 2013, 96.)

Näiden kulujen lisäksi ammatinharjoittaja voi tietyin edellytyksin vähentää elinkeinotulon verotuksessa lisävähennyksenä palkansaajan verovapaan päivärahan enimmäismäärän korvauksena työmatkasta aiheutuneista lisääntyneistä elantokustannuksista. Päivärahaa ei voi maksaa ammatinharjoittajalle itselleen, vaan vähennys tehdään veroilmoituksella. Lisääntyneillä elantokustannuksilla tarkoitetaan esimerkiksi ruokailusta ja yhteydenpidosta kotiin aiheutuvia lisäkustannuksia. Tällaiset kulut voisi periaatteessa kirjata myös todellisina kuluina kirjanpitoon ja sitten veroilmoituksella tehdä lisävähennyksen päivärahavähennyksenä. Koska elantokustannusten todellisen matkasta aiheutuneen lisääntymisen selvittäminen on vaikeaa, sillä kaikkia matkan aikana syntyviä elantokustannuksia ei voida pitää lisääntyneinä elantokustannuksina, on usein yksinkertaisempaa ja suositellumpaa jättää elantokustannukset kokonaan kirjaamatta kirjanpitoon ja tehdä päivärahavähennys veroilmoituksella. (Salin 2013, 96–100.)

Päivärahavähennys ei edellytä, että lisääntyneitä elantokustannuksia olisi todellisuudessa syntynyt. Matkan on kuitenkin täytettävä tietyt edellytykset. Matkan on oltava tilapäinen, sen on suuntauduttava tavanmukaisen toiminta-alueen ulkopuolelle, matkakohteen on oltava riittävän kaukana ja matkan on kestettävä riittävän kauan. Jotta matkan kohde on riittävän kaukana, sen on oltava yli 15 kilometrin päässä ammatinharjoittajan asunnolta tai pysyvältä toimipaikalta, riippuen siitä mistä matka on alkanut. Tämän lisäksi matkan kohteen on oltava yli 5 kilometrin päässä sekä asunnosta että toimipaikasta. Tämän lisäksi kokopäivärahan edellytys on, että matka kestää yli 10 tuntia, ja osapäivärahan edellytys on, että matka kestää yli 6 tuntia. Jos matkaan käytetty aika ylittää vähintään 2 tunnilla täyden matka vuorokauden, saa kokopäivärahan lisäksi vähentää osapäivärahan. Jos ylitys on yli 6 tuntia, voi matkasta tehdä osapäivärahan sijasta toisen kokopäivärahavähennyksen. (Salin 2013, 96–100.) Verovuonna 2015 osapäivärahan enimmäismäärä

on 18 euroa ja kokopäivärahan enimmäismäärä 40 euroa (Verohallinto 2015, viitattu 4.4.2015). Ulkomaille suuntautuville matkoille on olemassa omat päivärahavähennysmäärät riippuen kohdemaasta. Mikäli matkalipun tai muun vähennyskelpoisen koulutusmaksun hintaan sisältyy kaksi ilmaista ateriala, vähennyskelpoisen kokopäivärahan määrä puolittuu. Osapäiväraha puolittuu jo yhdestä aterialasta. (Salin 2013, 99–100.)

4.2.3 Puhelinkulut

Ammatinharjoittajan yksi tavanomaisimpia vähennyskeltottomia kuluja ovat myös puhelinkulut yksityiskäytön osalta. Puhelimen ammattikäytöstä johtuvat kulut ovat sekä tuloverotuksessa että arvonlisäverotuksessa vähennyskelpoisia, mutta vastaavat yksityistalouteen liittyvät menot eivät ole. Tämän vuoksi ammatinharjoittajan tulee arvioida, mikä osa puhelinlaskuista kuuluu yksityistalouteen ja mikä elinkeinotoimintaan. Tämän voi tehdä esimerkiksi puhelinerittelyn perusteella kuukausittain tai kerran vuodessa. Mikäli yksityispuhelimien määrää ei voida muuten selvittää, Verohallinnon ohje on, että arviona käytetään puhelimen luontoisedun arvoon perustuvaa määrää, joka on vuonna 2015 määrältään 20 euroa lisättynä arvonlisäveron osuudella 4,80 euroa. (Salin 2013, 91–92.) Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että puhelinkuluista tulee tulouttaa yksityiskäyttöön 24,80 euroa kuukaudessa, josta 20 euroa vähennetään puhelinkuluista ja arvonlisäveron osuus 4,80 euroa on oman käytön arvonlisävero.

4.2.4 Toimitilakulut ja työhuonevähennys

Toimitilakuluina ammatinharjoittaja voi vähentää vuokran asemasta verotuksessa Verohallinnon vahvistaman kaavamaisen työhuonevähennyksen määrän. Työhuonevähennys on verovuonna 2014 suuruudeltaan 820 euroa niille, jotka käyttävät työhuonetta pääansiotulojensa hankkimiseksi, 410 euroa vuodessa niille, jotka käyttävät työhuonetta osapäiväisesti pääansiotulonsa tai pysyväisluontoisten tai huomattavien sivutulosten hankkimiseksi, sekä 205 euroa vuodessa niille, jotka käyttävät asuntoa satunnaisten sivutulosten hankkimiseksi. (Verohallinto 2015B, viitattu 4.4.2015.) Me&i-myyjille ei tässä mielessä voi sanoa yhtä ainoaa oikeaa työhuonevähennyksen määrää, vaan jokaisen on arvioitava asia omasta työpanoksesta käsin. Mikäli kustannukset työhuoneesta ovat todellisuudessa suuremmat, menot kannattaa selvittää ja vaatia vähennystä todellisten kulujen mukaan neliöiden suhteessa. Osamenoista voivat kuitenkin olla sellaisia, että ne on

syytä kohdistaa todellisen aiheuttamisperusteen mukaan. Työhuonevähennys kirjataan lisävähennyksenä veroilmoitukselle ja sitä ei kirjata kirjanpitoon. (Salin 2013, 92–94.)

4.2.5 Koulutus-, harrastus- ja muut vapaa-ajan kulut

Liikkeen- ja ammatinharjoittaja ei voi vähentää verotuksessa elinkeinotoiminnan kuluna myöskään itseään varten hankkimiaan virike-, kulttuuri- tai liikuntaseteleiden hankintamenoa, vaikka nämä menot ovat vähennyskelpoisia työntekijöille hankittuna. Vähennyskelpoisia koulutusmenoja sen sijaan ovat sellaiset koulutusmenot, jotka liittyvät koulutukseen, jota ammatinharjoittaja tarvitsee kehittääkseen ja ylläpitääkseen elinkeinotoiminnassa tarvitsemaansa ammattitaitoa. Peruskoulutuksen menot eivät kuitenkaan ole tässä mielessä vähennyskelpoisia, vaan ne katsotaan kuuluvaksi yksityistalouden menoihin. (Salin 2013, 89–91.)

4.2.6 Työvaatekulut

Työvaatteet, joita ammatinharjoittaja voi käyttää myös muutoin kuin työssään, verottaja määrittelee tavanomaisiksi elantokustannukseksi. Erilaiset erityis-, suoja- ja turvavaatteet ovat vähennyskelpoisia ja samoin vaatetusmenot, jotka aiheutuvat vaatteiden tavanomaista käyttöä kovemmasta kulumisesta tai likaantumisesta. Pelkästään ammattitoiminnan vaatima edustava pukeutuminen ei yleensä ole vähennyskelpoisuuden hyväksyttävä peruste. (Salin 2013, 89–91.)

4.2.7 Edustusmenot

Edustusmenot ovat verotuksessa joko kokonaan tai osittain vähennyskelvottomia. Tuloverotuksessa vähennyskelpoisuuden määrä on vaihdellut viime vuosina liki vuosittain. Vuonna 2014 edustusmenot luokiteltiin kokonaan vähennyskelvottomiksi, kun taas vuonna 2015 puolet menoista on vähennyskelpoisia. Koko tämän ajan edustusmenot ovat kuitenkin olleet arvonlisäverotuksessa vähennyskelvottomia. Tämän vuoksi edustusmenot kirjataan kirjanpitoon arvonlisäveroineen, joista sitten puolet tuloutetaan veroilmoituksella. Edustusmenoja ei tule sekoittaa markkinoitinkuluihin, jotka ovat kokonaisuudessaan vähennyskelpoisia. (Salin 2013, 94.)

4.2.8 Vakuutukset

Yrittäjien eläkelain (YEL) mukaiset eläkevakuutusmaksut ovat myös kokonaisuudessaan vähennyskelpoisia. Eläkevakuutusmaksut voidaan vähentää joko suoraan kirjanpidossa tai vasta veroilmoituksella. Se, kannattaako eläkemaksut vähentää luonnollisen henkilön esitäytetyllä veroilmoituksella ansiotulosta vai elinkeinotoiminnan tuloksesta, on verosuunnittelua ja riippuu ammatinharjoittajan tulotasosta ja sen jakautumisesta ansio- ja pääomatulolajeihin. Yrittäjien eläkelain mukaiset vakuutusmaksut voidaan vähentää jopa yrittäjän puolison veroilmoituksella, mikäli se on verotuksellisesti kannattavampaa. Vapaaehtoiset eläkevakuutusmaksut on kuitenkin vähennettävä aina esitäytetyllä veroilmoituksella. Vähennyskelpoisia ovat myös yrittäjän itselleen ottamat tapaturmavakuutuslain mukaiset vapaaehtoiset tapaturmavakuutusmaksut. (Salin 2013, 89–90.)

5 VAKUUTTAMINEN

Yksityisyrittäjyyden mielikuvaan liitetään usein sanat vapaus ja vastuu. Yksityisyrittäjällä on itsellään vapaus päättää omista toimistaan, työnkuvastaan ja ajasta, jonka hän siihen käyttää. Vapautta on myös itse päättää tulovirroista ja niiden käyttämisestä. Moni yksityisyrittäjä kokee olevansa itse itsensä työnantaja ja olevansa palkansaajana yrityksensä nähden. Tavallaan näin onkin, mutta tällöin on myös syytä huomata sanan vastuu merkitys. Yrittäjyyteen liittyy aina vastuu: vastuu omista toimista, tapahtuvista vahingoista ja velvollisuuksista, ja mikä tärkeintä - vastuu omasta tulevaisuudesta.

On hyvä huomata, että vaikka Suomessa asiat ovat yleisesti ottaen hyvin turvattua – kotivakuutusten vastuu- ja oikeusturvavakuutukset korvaavat luonnollisen henkilön toiselle aiheuttamat vahingot ja yleinen sosiaaliturva korvaa ansionmenetyksiä sairauden tai tapaturman kohdatessa, niin näiden suhtautuminen yrittäjyyteen ja elinkeinotoimintaan ei kuitenkaan aina ole ihan suoraviivaista. Kotivakuutus rajaa ulkopuolelle yleensä kaikki elinkeinotoiminnassa sattuneet vahingot ja sosiaaliturvakin on paikoin paljon tiukempaa yrittäjien kohdalla. Tästä syystä kaikkien yksityisyrittäjien on syytä miettiä myös omaa vakuutusturvaa.

5.1 Yrittäjien pakollinen eläkevakuutus

Yrittäjien eläkevakuutus, YEL, on ainoa vakuutus, joka on määritetty pakolliseksi kaikille yrittäjille, mikäli

- yrittäjä on 18–67-vuotias,
- yrittäjätoiminta jatkuu yhdenjaksoisesti vähintään neljän kuukauden ajan,
- yritystoiminnasta määritetty työtulo on vähintään 7 502,14 euroa (vuonna 2015) ja
- työskentelet yrityksessäsi.

Nämä rajat koskevat myös sivutoimista yrittäjää. (Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo 2015, Viitattu 26.2.2015.)

YEL-vakuutus on yrittäjän tuki ja sosiaaliturvan perusta. Se vastaa palkansaajien maksamaa työntekijän eläkevakuutusta, TyEI. YEL-vakuutus ja sen maksuperusteeksi määritetty työtulo kerryttää myöhemmin maksettavaa eläkettä. Se antaa taloudellista turvaa työkyvyttömyyden ja

työttömyyden varalle, sisältää perhe-eläketurvan ja vaikuttaa sosiaaliturvaan, sairauspäivärahan ja vanhempainpäivärahan suuruuteen. Ilman YEL-vakuutusta yrittäjä ei saa ansiotulon suuruuteen sidottua päivärahaa ja myös vanhuuseläke jää minimitasolle. (Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo 2015, Viitattu 26.2.2015.)

YEL-vakuutuksen perusteena on yrittäjän itse määrittämä ja eläkevakuutusyhtiölle ilmoittama työtulo. Ohjeistuksen mukaan työtulo tulee olla suuruudeltaan sellainen, että se vastaa samasta työstä ulkopuoliselle ammattitaitoiselle palkansaajalle kohtuudella maksettavaa palkkaa samasta työstä. YEL-työtulo ei välttämättä ole sama kuin yrityksestä nostettava rahamäärä, sillä verotuksellisista syistä yrittäjä voi nostaa osan yrityksestä saadusta tulosta esimerkiksi pääomatuloina. Työtulo ei myöskään välttämättä liity yritystoiminnan kannattavuuteen. Vaikka yritystoiminnan tulos jäisi tappiolliseksi, niin se ei vaikuta pienentävästi työtulon määrään. Yleensä työtulo on vähintään parhaiten palkatun työntekijän palkan suuruinen. Tilapäiset vaihtelut yritystoiminnassa ei myöskään vaikuta työtuloon. (Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo 2015, Viitattu 26.2.2015.)

Ammatinharjoittajan näkökulmasta työtulon olisi hyvä olla verotettavan ansiotulon suuruusluokkaa. Usein kuitenkin yrittäjät kokevat tällöin YEL-vakuutusmaksun kohtuuttoman suureksi ja tämän vuoksi arvioivat työtulon verotettavaa ansiotuloa matalammaksi. Yrittäjän on kuitenkin muistettava, että sosiaaliturvan päivärahojen ja erilaisten eläkkeidenkin perusteena käytetään nimenomaan YEL-vakuutuksen työtuloa, ei verotettavaa ansiotuloa.

Suuruudeltaan YEL-vakuutusmaksu on 23,7 prosenttia työtulosta. Se on samansuuruinen kuin palkansaajan ja työnantajan palkansaajan palkkatulosta yhteensä maksama summa. Aloittava yrittäjä saa kuitenkin maksusta alennusta 22 prosenttia ensimmäisiltä 48 kuukaudelta. (Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo 2015, Viitattu 26.2.2015.)

5.2 Vapaaehtoiset vakuutukset

Yrittäjien eläkelain mukaisen eläkevakuutuksen lisäksi vakuutusyhtiöt tarjoavat yrittäjille erilaisia räätälöityjä vakuutusratkaisuja. Sisällöstä riippuen näillä vakuutuksilla yrittäjä voi vakuuttaa sekä yrityksen vastuuta ja omaisuutta, yrityksen toimintaa että omaa työkykyä sairauden tai tapaturman varalta. Osa näistä vakuutuksista on elinkeinotoiminnan verotuksessa vähennyskelpoisia ja

osa ei. Pääpiirteittäin vähennyskelpoisuus liittyy siihen, että onko vakuutuksen kohteena elinkeinotoiminta vai yrittäjä yksityishenkilönä. (Lähitapiola 2014, Viitattu 5.5.2015.)

Yrityksen omaisuuteen liittyvät esine-, oikeus- ja vastuuvakuutukset ovat yritykselle vähennyskelpoisia menoja. Oikeus- ja vastuuvakuutukset korvaavat elinkeinotoiminnassa syntyneistä riitalanteista aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ja muille aiheutettuja vahinkoja. Esinevakuutus sen sijaan vakuuttaa yrityksen omaa omaisuutta. (Lähitapiola 2014B, Viitattu 5.5.2015.) Oikeus- ja vastuuvakuutus olisi hyvä olla jokaisella Me&i-myyjälläkin siltä varalta, että myyjä työssä ollessaan aiheuttaa vahinkoa toisen henkilön omaisuudelle. Esinevakuutus puolestaan korvaa omalle omaisuudelle kuten mallistolle tai tietokoneelle tapahtuneen vahingon, sillä työvälineinä elinkeinotoiminnan varoihin sisältyvinä nämä eivät yleensä sisälly kotivakuutuksen korvauspiiriin. Me&i-myyjälle esinevakuutuksen hinta voi kuitenkin nousta kohtuuttomaksi, sillä useat vakuutusyhtiöt määrittelevät esinevakuutusten hinnan omaisuuden sijaintipaikan mukaan. Koska työ on liikkuvaa ja Me&i-myyjillä ei ole pysyvää toimipaikkaa, niin tästä syystä omaisuusvakuutuksen hinta voi nousta kohtuullisen kovaksi.

Tapaturmalain mukaiset vapaaehtoiset yrittäjien tapaturmavakuutukset ovat myös ammatinharjoittajille vähennyskelpoisia menoja. Tällä vakuutuksessa yrittäjä voi vakuuttaa itsensä yllättävän ja äkillisen tapaturman aiheuttaman työkyvyttömyyden varalta. Useissa vakuutusyhtiöissä on tiedostettu yrittäjän toiminnan kokopäiväinen luonne, minkä vuoksi yrittäjän tapaturmavakuutus on voimassa usein myös vapaa-ajalla. (Lähitapiola 2014C, Viitattu 5.5.2015.) Sairaskuluvakuutuksen sen sijaan eivät ole vähennyskelpoisia, joskin usein yrittäjille suositeltavia sairastumistilanteessa nopean ja joustavan hoitoon pääsyn turvaamiseksi.

Näiden lisäksi yrittäjät voivat vakuuttaa yritystoimintaansa tai omaa tulotasoaan erilaisilla vakuutusratkaisuilla. Toiminnan vakuuttamisessa on kyse siitä, että vakuutus korvaa yrittäjän työkyvyttömyydestä aiheutuvan lisääntyneet kustannukset korvaavan työvoiman palkkaamiseksi, jotta yritystoiminta pystyy jatkumaan. Toisaalta moni ammatinharjoittaja, jolle korvaavan työvoiman palkkaaminen ei ole mielekäästä, vakuuttavat omaa tulotasoaan, niin että vakuutus maksaa työkyvyttömyydestä aiheutuvan ansionmenetyksen. (Lähitapiola 2014, Viitattu 5.5.2015.) Pääsääntöisesti yrittäjän omaa tulotasoa vakuuttavat vakuutukset eivät ole vähennyskelpoisia, mutta yritystoimintaa vakuuttavat vakuutusratkaisut ovat.

6 ME&I-MYYJÄN TALOUSHALLINTO -OPPAAN TOTEUTTAMINEN

Opinnäytetyö aloitettiin kartoittamalla ammatinharjoittajana toimivan Me&i-myyjän taloushallinnon tärkeimmät velvollisuudet ja aihealueet. Työn tekijän omasta kokemuksesta ja ohjaavan opettajan kanssa käydyn vuoropuhelun perusteella aihealueiksi valittiin kirjanpito, arvonlisäverotus, tuloverotus ja vakuuttaminen. Tämän pohjalta Suomen Me&i-myyjille laadittiin kysely, jossa selvitettiin myyjien näkemyksiä ja ajatuksia valittuihin aihealueisiin. Vastauksia saatiin 81 Me&i-myyjältä, mikä antaa vastausprosentiksi noin 29 prosenttiin. Kyselyn vastauksia ei varsinaisesti analysoitu, mutta ne ohjasivat työn tekijää työn sisällön suunnittelussa.

Kyselyn perusteella todettiin, että yli puolet vastanneista on toiminut ammatinharjoittajana yli kolme vuotta, mikä yleensä tarkoittaa sitä, että heidän toimintansa Me&i-myyjän työssä on jo varsin ammattimaista. Vain noin 42 prosenttia on ulkoistanut kirjanpidon tilitoimistolle tai kirjanpitäjälle. Loput hoitavat kirjanpitonsa kokonaan itse tai ystävänsä avustukselle. Arvonlisäverovelvollisia oli 93 prosenttia vastanneista. Näiden perusteella voitaisiin päätellä, että Me&i-työ on monelle päätyö tai ainakin huomattavien sivutulojen lähde. Tästä huolimatta vain 50 prosenttia kertoo olevan YEL-vakuutettu.

Näiden vastausten perusteella päätettiin käsitellä työssä sekä yhden- että kahdenkertainen kirjanpito ja samalla otettiin mukaan myös ammatinharjoittajalle suunnattu tuloslaskelmakaava. Myös eri kululajien vähennyskelpoisuutta arvonlisäverotuksessa ja tuloverotuksessa päädyttiin käsittelemään yksityiskohtaisesti. Samoin yrittäjien pakollinen eläkevakuutus ja sen merkitys yrittäjälle haluttiin nostaa esille aiottua vahvemmin. Oppaaseen laadittiin noin 20 liiketapahtuman mittainen esimerkki, jota käyttäen havainnollistettiin mahdollisimman yksityiskohtaisesti sekä yhden- että kahdenkertainen kirjanpito ja tuloslaskelma sekä ammatinharjoittajan tuloslaskelmakaavaa että kululajikohtaista tuloslaskelmakaavaa käyttäen. Samoin laadittiin esimerkki taseesta ja arvonlisäverojen ilmoittamisesta.

Teoriataustaa pyrittiin tuomaan oppaaseen hieman Me&i-myyjän tarpeita enemmän, jotta se mahdollistaisi asioiden laajemman ymmärryksen. Ihan kaikkia erikoistapauksia työssä ei kuitenkaan voida käsitellä, joten esiin on nostettu vain kyselyn perusteella Me&i-myyjille tyypillisimmät tapahtumat. Erityisesti tuloverotusta käsittelevässä luvussa on huomattava, että kokonaisuudessaan Suomen tuloverotusjärjestelmä on paljon monisyisempi kuin oppaassa on esitetty. Tähän on

valikoitu tekijän oman kokemuksen perusteella oleelliset Me&i-myyjän tuloverotukseen vaikuttavat seikat. Verovelvollisen on kuitenkin itse aina arvioita muita mahdollisia seikkoja, jotka voivat vaikuttaa omaan tuloverotukseen. Samoin arvonlisäverotuksessa tulkinta siitä kuuluuko jokin kulu yksityistalouden menoihin vai elinkeinotoiminnan menoihin riippuu pitkälti kyseisen ammatinharjoittajan toiminnan laajuudesta.

Ennen työn lopullista valmistumista se on lueteltu toimeksiantajalla. Toimeksiantajan mielestä työ on tehty erinomaisesti. Toimeksiantaja ei kuitenkaan ole taloushallintoalalla eikä näin ollen lähtenyt kommentoimaan tarkemmin asiasisältöä. Hän arvostaa kuitenkin sitä, että työssä on ajateltu asioita riittävän laajasti ja monipuolisesti niin taloushallinnon kuin Me&i-myyjän toimen kannalta. Myös muiden Me&i-myyjien ottaminen mukaan opinnäytetyöprosessiin lisää toimeksiantajan kannalta työn arvoa. Haasteena kuitenkin nähdään se, että oppaan loppukäyttäjät ovat tietotasoltaan kovin eritasoisia.

Lisäksi työ annettiin luettavaksi myös kahdelle Me&i-myyjälle. Molemmat heistä ovat ammatinharjoittajia, jotka ovat pitäneet kirjanpitonsa itse, mutta vain toisella heistä on taustalla taloushallintoalan koulutus. Heidän antama palaute ja keskustelu heidän kanssaan oli tekijälle opinnäytetyöprosessin aikana hyvin antoisaa ja tärkeää, sillä sen avulla tekijä pystyi varmistumaan siitä, että hän on valinnut sisältöön oikeita asioita ja käsitellyt niistä oikealla tasolla – riittävän kattavasti, mutta maanläheisesti. Heidän kommenttien perusteella työhön on tehty pieniä tarkentavia täydennyksiä ja muutoin asian ymmärtämistä helpottavia muutoksia. Heidän palautteet työstä, työn luettavuudesta ja tarpeellisuudesta ovat pelkästään positiivisia.

Lopuksi laadittiin vielä taulukko, jossa oppaassa käsitellyt asiat on luokiteltu Liikkeen- ja ammatinharjoittajan veroilmoitus -lomakkeen mukaiseen järjestykseen. Samassa taulukossa on myös esitetty kootusti eri tulo- ja menoerien käsittely arvonlisäverotuksessa. Tämä taulukko on esitettyinä varsinaisen oppaan liitteenä. Tämän taulukon avulla Me&i-myyjät pystyvät helposti siirtämään tuloslaskelmansa ja taseensa tiedot veroilmoitukselle. Toisaalta tämä taulukko toimii myös yhteenvetona oppaan sisältämästä informaatiosta.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Opinnäytetyön tavoitteena oli toteuttaa opas, jossa esitellään Me&i-myyjän työ ammatinharjoittajana taloushallinnon näkökulmasta. Samalla oli tarkoitus esitellä siihen liittyvät velvollisuudet ja niiden vaikutus Me&i-myyjän kirjanpitoon, tilinpäätökseen ja verotukseen. Oppaassa on käsitelty kaikki Me&i-myyjille tehdyn kyselyn perusteella esiin nousseet kirjanpidolliset ja verotukselliset ongelmakohdat ja haasteet sekä vastattu näihin ongelmiin. Itse kyselyä ei työssä esitellä, sillä sen toimi taustamateriaalina eikä sen esittelystä tai muunlaisesta analysoinnista olisi ollut hyötyä työlle. Oppaassa esitellään kattavasti sekä yhden- että kahdenkertainen kirjanpito, erilaiset tuloslaskelma- ja tasekaava vaihtoehdot, tilinpäätöksen tekeminen, arvonlisäverotus ja sen vaikutus Me&i-myyjän toimintaan, tuloverotus ja elinkeinotoiminnan tulokseen vaikuttavat tekijät. Kaikista näistä luotiin yksi iso havainnollistava esimerkkikokonaisuus, joka jatkuu läpi koko oppaan. Lisäksi esiteltiin yrittäjille tarpeellisia vakuutuksia. Näin opas kattaa kaikki Me&i-myyjän elinkeinotoimintaansa tarvitsemat taloushallinnon osa-alueet.

Aihekokonaisuudet esiteltiin aina ensin lakien ja asetusten pohjalta ja sitten aiheen käsittelyä jatkettiin soveltuvien osien Me&i-myyjän toimenkuvaan. Jokaisesta esiin nostetusta asiasta annettiin esimerkki, joka on Me&i-myyjälle tyypillinen. Näin asioista pyrittiin tekemään helppotajuisia ja esitetyistä ratkaisumalleista helposti käyttöön otettavia. Työ ei teorialtaan ole kovinkaan vaikea, mutta aihealueen laajuus ja loppukäyttäjien erilainen tietotaso toivat omat haasteensa työlle. Asioiden esittäminen yksinkertaisesti ja lyhyesti, mutta kuitenkin riittävän kattavasti vaati paljon pohdiskelua ja asioiden tärkeyden sekä olennaisuuden puntaroimista. Tästä syystä oppaan loppuun liitteeksi laadittiin vielä taulukko, johon käsitellyt asiat on koottu liikkeen- ja ammatinharjoittajan veroilmoitus -lomakkeen mukaiseen järjestykseen. Samassa taulukossa on myös esitetty kootusti eri tulo- ja menoerien käsittely arvonlisäverotuksessa.

Kokonaisuudessaan ammatinharjoittajan kirjanpito on kohtuullisen helppoa ja sille asetetut vaatimukset ovat melko väljiä. Samoin arvonlisäverotus ja verotus ovat sellaisenaan todella yksioikoisia ja aukotonta, mutta jättävät sijaa tulkinnalle. Suurin haaste ammatinharjoittajan kirjanpidossa on yleensä rajanveto yksityishenkilön ja elinkeinotoiminnan välille. Ammatinharjoittajilla tämä raja on hyvin häilyvä ja siihen ei ole olemassa mitään yksiselitteistä aukotonta määritelmää. Tämän vuoksi elinkeinonharjoittajan tulee ohjeiden mukaan aina itse pohtia omasta näkökulmasta käsin mikä osa kuluista ja tuloista kuuluu yksityistalouteen ja mikä elinkeinotoimintaan. Mikään kulu ei

automaattisesti ole elinkeinotoiminnankulu, mikäli sitä käytetään myös yksityistaloudessa. Samoin ammatinharjoittajan on käytettävä omaa tulkintaa laissa ja viranomaisohjeissa usein esiintyvistä käsitteistä kuten vähäinen, oleellinen ja käypä arvo. Näille ei ole olemassa yksiselitteisiä määritelmää vaan ne on aina suhteutettava toimintaympäristöönsä.

Myös lainsäätäjän taholta olisi hyvä saada selkeytettyä ammatinharjoittajien kirjanpidon ja verotuksen säädöksiä. Aiheeseen liittyvät lait ovat paikoin jopa ristiriitaisia eivätkä niistä annetut ohjeistukset ole kovinkaan paljon selvempiä. Ammatinharjoittajille myönnetty huojennukset ovat omiaan sekoittamaan asiaa entisestään. Laissa on myös olemassa paljon huojennuksia, joiden helpotus ammatinharjoittajalle on näennäinen. Esimerkkinä tästä mainittakoon huojennus taseen laatimisessa – ammatinharjoittajan ei ole pakko laatia tasetta, mutta tasekirja on tehtävä ja samoin taseessa tyypillisesti esitetyt tiedot on käytävä ilmi tilinpäätöksessä. Koska ammatinharjoittajilla harvoin on tarvetta teettää kirjanpidollensa tilintarkastusta, jää kirjanpito siihen tehtyine kirjauksineen yksinomaan ammatinharjoittajan omaan tietoon. Näin ollen kirjanpitoon voi jäädä virheellisiä kirjauksia, joista voi pahimmillaan muodostua tapa toimia. Tällaiset virheet tulevat esiin yleensä vasta mahdollisissa verotarkastuksissa. Verotarkastuksissa verottaja tarkistaa kirjanpidon ja tilinpäätöksen niin monelta vuodelta taaksepäin kuin tarpeelliseksi näkee. Olennaiset virheet vaaditaan korjaamaan ja isoista tai tahallisista virheistä voidaan määrätä sanktiot. Tällaiset virheet eivät välttämättä yksinään elinkeinotoimintaa kaada, mutta kasaantuessaan vuosien takaa virheiden korjaamisesta aiheutuvat sanktiot voivat nousta kohtuuttoman koviksi. Tämän vuoksi ammatinharjoittajan on hyvä olla itse selvillä muuttuneista säädöksistä ja suosituksista, pyrittävä rehellisyyteen ja oikeellisuuteen.

Tämän oppaan toteuttaminen on ollut haaveenani koko kolmivuotisten opintojeni ajan. Olen halunnut tehdä sen avuksi ja tueksi toisille myyjille, mutta ennen kaikkea olen halunnut tehdä sen itseni vuoksi. Ammatinharjoittajien kirjanpidosta ja verotuksesta on loppujen lopulta kirjoitettu todella vähän, ja yleensä tähän liittyvät asiat on sivutettu sivumaininnoin muussa alan kirjallisuudessa. Tämän vuoksi vaikuttaa siltä, että periaatteessa yksinkertainen asia tuntuu monista ammatinharjoittajista todella vaikealta ja monimutkaiselta vain siitä syystä, että tarvittavaa tietoa ei löydy koottuna mistään. Toivon, että tämän oppaan avulla moni Me&i-myyjä saa tärkeää tietoa elinkeinotoimintaansa liittyvistä asioista ja velvollisuuksista sekä rohkaistuisi itse ottamaan enemmän vastuuta oman elinkeinotoimintansa taloudellisesta tilasta – mahdollisesti jopa pitämään koko kirjanpitoa itse. Tällaisenaan opas voi olla hyödyksi myös muille ammatinharjoittajille.

Kokonaisuudessaan opas on koettu myyjien kesken tarpeelliseksi ja sen saamista käyttöön on odotettu. Moni on kokenut, että vaikka tietoa asioista on nykyaikana helposti saatavilla, niin ammatinharjoittajan hieman muista yritystoiminnan harjoittajista poikkeavat huojennukset aiheuttavat sekaannusta ja hämmennystä. Me&i-myyjäksi ryhdytään yleensä ilman minkäänlaista yrittäjäkoulusta tai -koulutusta, minkä vuoksi ihan perustason asiatkin voivat olla myyjille liian haastavia ja tämän vuoksi moni joutuu turvautumaan täydellisesti ulkopuoliseen kirjanpitäjäänsä. Tämän työn myötä tarpeelliset asiat on viimein saatu koottua yksiin kansiin. Lisäksi ennen oppaan antamista myyjille käyttöön aiheesta olisi hyvä pitää luento myyjille järjestetyssä koulutustilaisuudessa.

LÄHTEET

Arvonlisäverolaki 30.12.1993/1501.

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336.

Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339.

Kinnunen, J., Laitinen, E., Laitinen, T., Leppiniemi, J. & Puttonen, V. 2004. Mitä on yrityksen taloushallinto?. 2004. Helsinki: Otavan Kirjapaino Oy.

Kirjanpitolautakunta, yleisohje, 16.10.2007, Suunnitelman mukaiset poistot, <http://ktm.elinar.fi/ktm/fin/kirjanpi.nsf/all/751B9F97EE8F7B2BC22573790048AF8E>

Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo. 2015. YEL-vakuutus. Viitattu 26.2.2015, <http://www.elo.fi/yrittaja>.

Laki elinkeinotulon verottamisesta 24.6.1968/360.

Leppiniemi, J. & Walden, R. 2010. Tilinpäätös- ja verosuunnittelu. Helsinki: WSOYpro Oy.

Lähitapiola. 2014. Yritys. Viitattu 5.5.2015, <http://www.lahitapiola.fi/yritys>.

Lähitapiola. 2014B. Omaisuuden ja toiminnan vakuutukset. Viitattu 5.5.2015, <http://www.lahitapiola.fi/yritys/vakuutukset/omaisuus-ja-toiminta>.

Lähitapiola. 2014C. Yrittäjien tapaturmavakuutukset. Viitattu 5.5.2015, <http://www.lahitapiola.fi/yritys/vakuutukset/lakisaateiset-henkilovakuutukset/yrittajien-tapaturmavakuutus>

Mäkinen, L. 2003. Pienyrityksen tilinpäätös käytännössä. Helsinki: Gummerrus Kirjapaino Oy.

Mäkinen, L. 2014. Yrittäjän ja kirjanpitäjän vero-opas. Helsinki: Yrityskirjat Oy.

Salin, M. 2013. Liikkeen- ja ammatinharjoittajan verokirja. Helsinki: Verotieto Oy.

Sirpoma, P. & Tannila, E. 2014. Arvonlisäverotus käytännönläheisesti. Helsinki: Kauppakamari.

Tomperi, S. 2012. Käytännön kirjanpito. Helsinki: Edita.

Tomperi, S. 2014. Yritysverotus ja tilinpäätössuunnittelu. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Verohallinto. 2005. Arvonlisäveron alarajahuojennus tuloverotuksessa. Viitattu 4.2.2015, [http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisaverotus/Arvonlisaveron_alarajahuojennus_tulovero\(10129\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisaverotus/Arvonlisaveron_alarajahuojennus_tulovero(10129))

Verohallinto. 2010. Muutoksen hakeminen verotukseen – liikkeen- tai ammatinharjoittaja. Viitattu 18.2.2015, http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Tuloverotus

Verohallinto. 2011. Kirjanpito, tilikausi ja verovuosi. Viitattu 3.12.2014, [http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Perustaminen/Kirjanpito_tilikausi_ja_verovuosi\(9362\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Perustaminen/Kirjanpito_tilikausi_ja_verovuosi(9362))

Verohallinto. 2011B. Hakeutuminen pidennettyyn ilmoitusjaksoon. Viitattu 3.4.205, [https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Kausiveroilmoitus/Hakeutuminen_pidennettyyn_ilmoitus_ja_ma\(10683\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Kausiveroilmoitus/Hakeutuminen_pidennettyyn_ilmoitus_ja_ma(10683))

Verohallinto. 2013. Kausiveroilmoituksen antaminen. Viitattu 4.2.2015, http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Kausiveroilmoitus.

Verohallinto. 2013B. Arvonlisäveron alarajahuojennus. Viitattu 4.2.2015, [http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisaverotus/Arvonlisaveron_alarajahuojennus\(27962\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisaverotus/Arvonlisaveron_alarajahuojennus(27962)).

Verohallinto. 2014. Verohallinnon päätös verovapaista matkakustannusten korvauksista vuonna 2015. Viitattu 4.4.2015, [http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Verohallinnon_paatokset/2014/Verohallinnon_paatosis_verovapaista_matkak\(35223\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Verohallinnon_paatokset/2014/Verohallinnon_paatosis_verovapaista_matkak(35223)).

Verohallinto. 2015. Tuloverotus – liikkeen- tai ammatinharjoittaja. Viitattu 18.2.2015, http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Tuloverotus.

Verohallinto. 2015B. Tulonhankkimiskulut ansiotuloista. Viitattu 4.4.2015, [https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Verohallinnon_ohjeet/2015/Tulonhankkimiskulut_ansi_tuloista\(36667\)#5 Muut tulonhankkimiskulut](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Verohallinnon_ohjeet/2015/Tulonhankkimiskulut_ansi_tuloista(36667)#5_Muut_tulonhankkimiskulut).

Verohallinto. 2015C. Verohallinnon tiedote 7.5.2015: Laki arvonnlisäverovelvollisuuden alarajan ja siihen liittyvän huojennuksen ylärajan korottamiseksi on vahvistettu. Viitattu 7.5.2015, http://www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_Verohallinnosta/Tiedotteet/Laki_arvonnlisaverovelvollisuuden_alaraja%2837203%29.

Ääriä, L. & Nyrhinen, R. 2013. Arvonnlisäverotus käytännössä. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

1. LIIKEVAIHTO

2. Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos

3. Valmistus omaan käyttöön

4. Liiketoiminnan muut tuotot

5. Materiaalit ja palvelut

a) Aineet, tarvikkeet ja tavarat

aa) Ostot tilikauden aikana

ab) Varastojen muutos

b) Ulkopuoliset palvelut

6. Henkilöstökulut

a) Palkat ja palkkiot

b) Henkilösivukulut

ba) Eläkekulut

bb) Muut henkilösivukulut

7. Poistot ja arvonalentumiset

a) Suunnitelman mukaiset poistot

b) Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä

c) Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset

8. Liiketoiminnan muut kulut

9. LIIKEVOITTO (-TAPPIO)

10. Rahoitustuotot ja -kulut

a) Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä

b) Tuotot osuuksista omistusyhteisyhteisöissä

c) Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista

d) Muut korko- ja rahoitustuotot

- e) Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista
- f) Arvonalentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista
- g) Korkokulut ja muut rahoituskulut

11. VOITTO (TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ

12. Satunnaiset erät

- a) Satunnaiset tuotot
- b) Satunnaiset kulut

13. VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA

14. Tilinpäätössiirrot

- a) Poistoeron muutos
- b) Vapaaehtoisten varausten muutos

15. Tuloverot

16. Muut välittömät verot

17. TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)

Me&i-myyjän taloushallinto -opas

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	4
2	KIRJANPITO	5
2.1	Kirjanpitovelvollisuus	5
2.2	Yhdenkertainen kirjanpito	6
2.3	Kahdenkertainen kirjanpito	8
2.4	Tositteet ja kirjaussäännöt	12
3	TULOSLASKELMA, TASE JA TILINPÄÄTÖS	14
3.1	Tuloslaskelma	14
3.1.1	Tuotot	15
3.1.2	Kulut	17
3.2	Tase	19
3.3	Tasekirja	22
4	ARVONLISÄVEROTUS	24
4.1	Arvonlisäverovelvollisuus	24
4.2	Arvonlisäverollinen myynti	24
4.3	Tavaran yksityiskäyttö arvonlisäverotuksessa	25
4.4	Arvonlisäveron vähennysoikeus	26
4.5	Ilmoittaminen ja maksaminen	28
4.6	Alarajahuojennus	29
5	VEROTUS	31
5.1	Tuloverotuksen toimittaminen	31
5.2	Ennakkoperintä	31
5.3	Lopullinen verotus	32
5.4	Elinkeinotoiminnan verotettavan tuloksen muodostuminen	33
5.4.1	Autokulut ja kilometrikorvaukset	34
5.4.2	Muut matkakulut ja päivärahat	36
5.4.3	Puhelinkulut	37
5.4.4	Toimitilakulut ja työhuonevähennys	38
5.4.5	Koulutus- ja harrastuskulut	38
5.4.6	Työvaatekulut	38
5.4.7	Edustusmenot	39

5.4.8	Vakuutukset	39
6	VAKUUTTAMINEN	40
6.1	Yrittäjien pakollinen eläkevakuutus	40
6.2	Vapaaehtoiset vakuutukset	41
	LÄHTEET	43
	LIITE 1 KULULAJIKOHTAINEN TULOSLASKELMAKAAVA	45
	LIITE 2 OHJE VEROILMOITUKSEN TÄYTTÄMISEEN	47

1 JOHDANTO

Tämä opas on laadittu Suomen Me&i-myyjille avuksi ja tietolähteeksi yrittäjyyteen liittyvien velvollisuuksien hoitamisessa. Oppaassa käsitellään kaikki ammatinharjoittajina toimivien Me&i-myyjien taloushallinnon keskeiset osa-alueet – kirjanpito, tilinpäätös, arvonlisäverotus, tuloverotus ja vakuutukset. Opas on toteutettu lopputyönä Oulun ammattikorkeakoulun Liiketalouden yksikössä. Oppaan tekijä on yksi Suomen Me&i-myyjistä, joka on työn valmistumishetkellä toiminut Me&i-myyjänä kuusi vuotta.

Oppaassa esitetyt ratkaisut pohjautuvat lakeihin ja niistä annettuihin asetuksiin sekä Verohallinnon antamiin suosituksiin ja ohjeistuksiin. Ratkaisut eivät kaikilta osin ole aukottomia eivätkä välttämättä ehdottomia, mutta näiden ohjeiden mukaisesti toimien velvollisuudet tulevat täytettyä. Erityisesti kulujen vähennyskelpoisuutta arvioitaessa verovelvollinen joutuu käyttämään omaa harkintaa siitä, kuuluuko kulu yksityistalouden menoihin vai elinkeinotoiminnan menoihin. Tähän ei ole olemassa yksioikoista tarkkaa vastausta vaan ainoastaan linjauksia, joiden puitteissa verovelvollinen joutuu asiaa pohtimaan. Tämä tulkinta on keskeisin asia sekä arvonlisäverotuksessa että tuloverotuksessa ja vastuu tulkinnasta on aina verovelvollisella itsellään riippumatta siitä, kuka kirjanpidon käytännössä pitää. Lukijan on hyvä tiedostaa, että lopullinen vastuu kaikissa kirjanpitovelvollisuuteen ja verovelvollisuuteen liittyvissä asioissa pysyy aina yrittäjällä itsellään eikä sitä voi ulkoistaa kenellekään. Tämän oppaan tekijä ei siten ota vastuuta yksittäiselle Me&i-myyjälle aiheutuvasta oikeudellisesta tai taloudellisesta vahingosta.

2 KIRJANPITO

Kirjanpitolaissa säädetään yksiselitteisesti, että jokainen, joka harjoittaa liike- tai ammattitoimintaa, on tästä toiminnastaan kirjanpitovelvollinen. Tässä laissa liiketoiminnalla tarkoitetaan ansio- tarkoituksessa tapahtuvaa, ulospäin suuntautuvaa, jatkuvaa ja itsenäistä toimintaa, johon liittyy yrittäjänriski. Ammattitoiminta on tässä mielessä liiketoimintaa suppeampaa, mutta muutoin samat tunnusmerkit täyttävää. Toiminimelliset Me&i-myyjät ovat tässä mielessä ammatinharjoittajia, joten tässä oppaassa keskitytään pelkästään ammatinharjoittajan kirjanpitovelvollisuuteen.

2.1 Kirjanpitovelvollisuus

Käytännössä kirjanpidolla tarkoitetaan kirjanpitovelvollisen taloudellisten tapahtumien, jotka liittyvät kirjanpitovelvollisen yritystoimintaan, muistiinmerkitsemisjärjestelmää. Se on yhteenveto niistä taloudellisista tapahtumista, joissa kirjanpitovelvollinen on ollut osapuolena. Tämä muistiinmerkitsemisjärjestelmä, niin kutsuttu juokseva kirjanpito, ja siitä laadittava yhteenveto eli tilinpäätös tulee tehdä tarkoin säädettyjen ja sovitujen periaatteiden mukaisesti. Kirjanpitovelvollisuuden keskeisimmät yleisperiaatteet löytyvät kirjanpitolainsäädännöstä, jota täydentävät erityislait kuten arvonlisäverolaki ja elinkeinoverolaki. Osa kirjanpidossa noudatettavissa periaatteista ei löydy suoraan laista vaan ne nojautuvat yleisesti noudatettavaan lain tulkintaan ja käytäntöön niin kutsuttuun hyvään kirjanpitotapaan. Tällä pyritään siihen, että eri tahojen laatimat kirjanpidot ja tilinpäätökset ovat keskenään vertailukelpoisia ja myös ulkopuolinen pystyy niitä tulkitsemaan.

Kirjanpidon päätarkoitus on selvittää yritystoiminnan tulos. Sen perusteella voidaan selvittää yritystoiminnan kannattavuus ja siitä saavutettu voitto. Sen pohjalta laaditaan myös veroilmoitukset. Kirjanpidon avulla laskettu tulos vaikuttaa näin myös maksettaviin veroihin. Toisaalta kirjanpidolla on myös erilläänpitotehtävä. Kirjanpidon avulla yritystoiminnan ja yritystoiminnan omistajan yksityiset menot, tulot ja rahat saadaan pidettyä erillään toisistaan. Tämä tehtävä on erityisen merkityksellinen ammatinharjoittajan toimessa. Vaikka Me&i-myyjä ammatinharjoittajana vastaa henkilökohtaisesti yritystoimintansa vastuista ja velvoitteista, niin kirjanpidon avulla toiminnan rahavirrat pidetään erillään yrittäjän yksityisistä rahavirroista eikä näitä tule sekoittaa keskenään.

2.2 Yhdenkertainen kirjanpito

Kirjanpitolaissa on ammatinharjoittajille myönnetty poikkeus, jonka mukaan ammatinharjoittaja voi halutessaan pitää yhdenkertaista kirjanpitoa maksuperusteisesti. Yhdenkertaisessa kirjanpidossa kirjanpitoon merkitään muistikirjaan liiketapahtumina maksetut menot, korot ja verot sekä saadut tulot. Näiden lisäksi myös yrittäjän itselleen ottama tavara tai palvelu on merkittävä kirjanpitoon yksityiskäyttönä. Tapahtumat listataan maksupäivämäärän mukaan maksuperusteisesti eli tulo ja meno kirjataan sille päivälle, kun raha on tullut tai lähtenyt pankkitililtä. Tässä on hyvä huomata, että tällä pankkitilillä tarkoitetaan elinkeinotoimintaa varten otettua pankkitiliä, ei ammatinharjoittajan yksityiseen talouteen kuuluvaa pankkitiliä. Jokaisella yrityksellä, jolla on maksuliikennettä, tulee olla oma pankkitili. Kirjanpidon ulkopuolella ammatinharjoittajan on pidettävä kirjaa mahdollisesta kalustosta ja poistoista, sekä saamisista ja veloista.

Käytännössä yhdenkertaista kirjanpitoa voi suositella vain liikevaihdoltaan todella pienille kirjanpitovelvollisille. Me&i-myyjistä tämä soveltuu hyvin ei-arvonlisäverovelvollisille myyjille. Arvonlisäverovelvollisetkin myyjät voivat tätä kirjaustapaa käyttää, mutta se vaatii hieman enemmän menojen jäsentelyä.

Me&i-myyjällä voisi olla esimerkiksi seuraavia liiketapahtumia.

Esimerkki 1: Me&i-myyjän liiketapahtumia

Tosite	Pvm	Selite	Yhteensä €
1	1.2.2015	Myyjä saa tilausjärjestelmähyvityksen.	500
2	12.2.2015	Maksetaan joulukuun arvonlisävero pankkitililtä.	95
3	13.2.2015	Maksetaan puhelinlasku pankkitililtä.	29
4	24.2.2015	Helmikuun provisio tulee pankkitilille.	1240
5	25.2.2015	Nostetaan pankkitililtä rahaa yksityiseen käyttöön.	400
6	28.2.2015	Maksetaan mallistotilaus pankkitililtä.	600
7	28.2.2015	Otetaan vaate mallistosta omaan käyttöön.	38,50
8	2.3.2015	Ostetaan tulostusmustetta omalla rahalla.	29,95
9	9.3.2015	Ostetaan junaliput Mentor-tapaamiseen pankkitililtä.	45
10	10.3.2015	Maksetaan Mentorin yhteydessä ollut ruokailu omalla rahalla.	25
11	12.3.2015	Maksetaan joulukuun arvonlisävero pankkitililtä.	130,58

12	12.3.2015	Maksetaan puhelinlasku pankkitililtä.	33
13	15.3.2015	Maksetaan käteisellä kylä tapahtuman pöytämaksu.	20
14	15.3.2015	Maksetaan käteisellä kylä tapahtumaan liittyvä parkki- maksu.	5
15	20.3.2015	Maksetaan YEL-lasku pankkitililtä.	150
16	31.3.2015	Maksetaan ennakkoerot pankkitililtä.	250
17	25.3.2015	Maaliskuun provisio tulee pankkitilille.	2000
18	28.3.2015	Maksetaan lasku malliston täydennyksistä pankkitililtä.	250
19	29.3.2015	Maksetaan lasku give away -serveteistä.	32
20	31.3.2015	Asiakas maksaa mallistosta myydyt housut pankkitilille.	85
21	31.3.2015	Maksetaan osallistumismaksu me&move-tapahtumaan pankktililtä.	35

Yhdenkertainen kirjanpito voidaan tehdä yllä esitetystä vienneistä kirjanpito vihkoon esimerkissä 2 esitetyn taulukoinnin mukaisesti. Tositenumerointi kuvaa tapahtumien toteutumisjärjestystä ja sen avulla tapahtumat ja niitä todentavat tositteet yhdistetään toisiinsa. Päivämäärä on liiketapahtuman maksupäivä. Selitteeksi laitetaan maksunsaaja ja kuvaus ostetusta tai myydyistä tavaroista tai palvelusta. Tarvittaessa menoista ja tuloista eritellään arvonlisävero jo kirjaamisvaiheessa.

Esimerkki 2: Yhdenkertainen kirjanpito

Tilikausi 1.1-31.12.2015

Tosite	Pvm	Selite	Summa	Alv-velka
3	13.2.2015	Elisa: Puhelin maksu	-23,39 €	-5,61 €
6	28.2.2015	Me&i: Mallisto	-483,87 €	-116,13 €
8	2.3.2015	Prisma: tulostusmuste	-24,15 €	- 5,80 €
9	9.3.2015	VR: Matkalippu mentor	-40,91 €	-4,09 €
10	10.3.2015	Rosso: Mentor ruokailu	-21,93 €	-3,07 €
12	12.3.2015	Elisa: Puhelin maksu	-26,61 €	-6,39 €
13	15.3.2015	Kyläseura: Pöytämaksu, ei alvia	-20 €	
14	15.3.2015	Parkkimaksu	-4,03 €	-0,97 €
15	20.3.2015	Elo: YEL	-150 €	
18	31.3.2015	Me&i: Mallisto täydennys	- 201,61 €	- 48,39 €
19	31.3.2015	Me&i: Servettejä	-25,81 €	-6,19 €

Tulot			Summa	Alv-velka
1	1.2.2015	Tilausjärjestelmähyvitys 500 €	500 €	
4	24.2.2015	Provisio helmikuu	1000 €	240 €
17	25.3.2015	Provisio maaliskuu	1612,90 €	387,10 €
20	31.3.2015	Mallisto myynti: farkut ovh 85 €	68,55 €	16,45 €
Alv tilitykset			Maksetut ja palautetut alv	
2	12.2.2015	Joulukuun alv-maksu		-95 €
11	12.3.2015	Tammikuun alv-maksu		-130,58 €
Tavaran yksityiskäyttö			Summa (ei alv)	
7	28.2.2015	Mallistosta omaan käyttöön, ostohinta 38,50 € (sis. alv)	31,05 €	
Ennakkoverot			Summa	
16	31.3.2015	Ennakkovero 2015	-250 €	

Tällä tavalla tehdessä kirjanpitoon kirjataan vain tuloverotuksessa vähennyskelpoiset kulut. Samoin eritellään mahdolliset arvonlisäveron osuudet arvonlisäverotuksen alaisista tuloista ja arvonlisäverotuksessa vähennyskelpoisista menoista. Arvonlisäverotusta ja tavaran yksityiskäyttöä käsitellään lisää luvussa 4 ja tuloverotusta luvussa 5.

Riippumatta siitä, miten kirjanpito käytännössä toteutetaan, tulee kirjanpitolihkon sivut numeroida ja liitteeksi tulee laittaa kirjanpidon mukaisesti numeroitu tositeaineisto. Yhdenkertainen kirjanpito onnistuu helposti myös Excel-ohjelmistolla. Myös esimerkiksi Zervant tarjoaa ilmaiseksi toimivimmalle soveltuvaa verkossa toimivaa yhdenkertaista kirjanpito-ohjelmaa.

2.3 Kahdenkertainen kirjanpito

Kahdenkertaisessa kirjanpidossa jokaiselle liiketapahtumalle määritetään sekä rahanlähde että rahan käyttökohde. Käytännössä tämä toteutetaan siten, että jokainen liiketapahtuma kirjataan kahdelle erilliselle kirjanpidon tilille. Esimerkiksi Me&i-myyjän kohdalla tämä tarkoittaa sitä, että malliston ostosta tuleva lasku, joka on maksettu yrityksen pankkitililtä, kirjataan kirjanpidon tilille "Ostot alv 24 %", joka osoittaa rahan käyttökohteen, ja tilille "Pankkitili", joka osoittaa, että tähän ostoon käytetty raha on otettu pankkitililtä. Vastaavasti, jos myyjä ostaa tulostusmustetta kaupasta ja maksaa sen omalla henkilökohtaisella pankkikortilla, niin tapahtumaa kirjattaessa rahan

käyttöä osoittavaksi tiliksi valitaan tili "Toimistotarvikkeet alv 24 %" ja rahanlähteen osoittavaksi tiliksi "Yksityissijoitukset rahana". Näin toimimalla kirjanpidosta pystytään näkemään, paljonko rahaa on käytetty eri tarkoituksiin kuten mallisto-ostoihin, toimistotarvikkeisiin ja niin edelleen. Vastaavasti kirjanpidon tili "Pankkitili" osoittaa, paljonko rahaa on oikealla pankkitilillä, mistä se on tullut ja mihin sitä on käytetty. Tili "Yksityissijoitukset rahana" osoittaa, paljonko yrittäjä on laittanut omaa rahaa yritystoiminnan pyörittämiseen. Tällaisia erilaisia tilejä on kirjanpito-ohjelmistojen tilikartoissa lukuisia ja niiden avulla kulujen ryhmittely on helppoa. Yleisimmin käytetty tilikartta on niin kutsuttu liikekirjurin tilikartta. Tilikartat noudattavat rakenteeltaan kirjanpitolain ja -asetuksen määräämää tuloslaskelma- ja tasekaavan rakennetta.

Esimerkissä 3 on esitetty raakaversio kahdenkertaisesta kirjanpidosta. Kunkin sarakkeen summana saadaan kuhunkin menoeraan käytetty rahamäärä. Vasemman puolen sarakkeeseen kirjaetaan aina rahan käyttökohde, mihin raha on käytetty (*debet*) ja oikealle puolelle rahan lähde, mistä raha on otettu (*kredit*). Kulutileillä vasemman puoleinen sarake lisää tilin saldoa ja oikean puoleiseen kirjaetaan saman tilin vähennykset. Samoin käyttäytyy myös pankkitili ja yksityisotot-tili. Mikäli yksityisotot ja -sijoitukset halutaan kirjata samalle tilille, niin tällöin tilin debit-puolelle kirjaetaan yksityisotot ja kredit-puolelle yksityissijoitukset. Myynti-tilit ja muut tuottotilit toimivat päinvastoin: myyntitulot kirjaetaan kredit-puolelle (rahan lähde) ja myynnin vähennykset debit-puolelle. Jokainen tosite tulee aina kirjata vähintään kahdelle eri tilille: toisen tilin debit- ja toisen tilin kredit-puolelle. Vasemmalle puolelle eli debit-puolelle tehtyjen kirjausten summan tulee olla yhtä suuri kuin oikean puolen, kredit-puolen, yhteen laskettu summa. Tämä periaate on kaikkien kirjanpito-ohjelmien takana.

Esimerkki 3: Kahdenkertainen kirjanpito

Tilikausi 1.1-31.12.2015

Nro	Pvm	Selite	Myynti alv 24%		Myynnin alv- velka		Pankkitili (saldo 380,58 €)
4	24.2.2015	Provisio helmikuu		1000		240	12 40
17	24.3.2015	Provisio maaliskuu		1612,90		387,10	20 00
20	31.3.2015	Mallisto myynti		68,55		16,45	85

			Muut tuotot		Tilausjärjes- telmähyvitys	
1	1.2.2015	Tilausjärjes- telmähyvitys		500	500	
			Ostot alv 24%		Ostojen alv- saaminen	Pankkitili
6	28.2.2015	Me&i	483,87		116,13	600
18	15.3.2015	Me&i	201,61		48,39	250
			Puhelinkulut 24%			
3	13.2.2015	Elisa	23,39		5,61	29
12	12.3.2015	Elisa	26,61		6,39	33
			Matkaliput 10%			
9	9.3.2015	VR	40,91		4,09	45
			Markkinointiku- lut 24%		Ostojen alv- saaminen	Pankkitili
19	31.3.2015	Me&i	25,81		6,19	32
			YEL			
15	20.3.2015	Elo: YEL	150			150
			Ennakkovero			
16	31.3.2015	Ennakkove- ro 2015	250			250
			Alv-velka			
2	12.2.2015	Alv joulukuu	250			250
11	12.3.2015	Alv tammi- kuu	130,58			130,58
			Yksityisotot/- sijoitukset			
5	25.2.2015	Oma nosto	400			400
21	31.3.2013	Me&move	35			35
			Toimistotarvik- keet 24%		Yksityisotot/- sijoitukset	
8	2.3.2015	Prisma	24,15		5,80	29,95

			Kokous- ja neuvottelukulut 14 %			
10	10.3.2015	Rosso	21,93		3,07	25
			Paikoituskulut 24%			
14	15.3.2015	Parkkimak- su	4,03		0,97	5
			Markkinointiku- lut			
13	15.3.2015	Kyläseura: Pöytämaksu	20			20
			Ostot			
7	28.2.2015	Mallistosta tunika 38,50 € (sis. alv)		31,05		
					Yksityisotot tavarana	
					31,05	

Kahdenkertaisessa kirjanpidossa menot ja tulot ryhmitellään eri tilien alle kululajeittain ja eri arvonlisäverokannoittain. Lisäksi kahdenkertaisesta kirjanpidosta saadaan selvitettyä jokaisessa vaiheessa olemassa olevat velat esimerkiksi arvonlisäverovelka ja varat esimerkiksi pankkitilin saldo. "Ostojen alv-saaminen" -tilille kirjataan kaikki vähennyskelpoiset arvonlisäverot ja vastaavasti "Myynnin alv-velka" -tilille kirjataan kaikki myynnistä maksettavaksi tulevat arvonlisäverot. Näiden tilien erotuksena saadaan tilitettäväksi jäävä arvonlisävero, joka kirjataan kuukausittain "Alv-velka" -tilille. Toisin sanoen jokaisen kuukauden päätteeksi lasketaan yhteen kyseisen kuukauden aikana "Myynnin alv-velka" -tilille kirjatut summat ja vähennetään tästä "Ostojen alv-saaminen" -tilille kirjattujen tapahtumien summa. Tämä erotus kirjataan "Alv-velka" -tilille, josta se sitten hyvitetään pois maksun tapahduttua. Mikäli tämä erotus on positiivinen, se kirjataan "Alv-velka" -tilin kredit-puolelle ja vastaavasti, mikäli erotus on negatiivinen, se tulee kirjata tämän tilin debit-puolelle. Tämän kirjauksen kirjanpito-ohjelmat tekevät yleensä automaattisesti. Arvonlisäverotuksessa vähennyskelvottomat arvonlisäverot jätetään erittelemättä ja ne kirjataan muun hinnan mukana kuluksi kulutilille. Tässä on hyvä huomata, että tavarankäyttö on arvonlisäverotonta 850 euroon asti tilikaudessa. Arvonlisäverotuksesta lisää luvussa 4.

Tuloverotuksessa vähennyskelvottomat menot kirjataan yksityisotoksi. Kahdenkertaista kirjanpito pidettäessä myös tavarankäyttö voidaan kirjata yksityisotoksi. Tällöin vastakirjaus teh-

dään Ostot-tilin kredit-puolelle, jolloin se vähentää ostojen määrää. Tavarankäyttö on suositeltavaa kirjata tilille ”Yksityisotot tavarana”, sillä esimerkiksi veroilmoituksella tavarankäyttö on eriteltävä yksityiskäyttöön nostetuista rahavaroista. Lisää tuloverotuksesta luvussa 5.

2.4 Tositteet ja kirjaussäännöt

Kirjanpidon kirjausten on aina perustuttava päivätyyn ja numeroituun tositteeseen. Tositteen, joka todentaa suoritettua maksua, olisi hyvä olla maksun saajan tai maksun välittäneen rahalaitoksen antama esimerkiksi kuitti, lasku tai tiliote. Tositteessa tulee olla vähintään

- päiväys, milloin ostettu tai myyty tuotteita
- mitä on ostettu tai myyty
- keneltä tai kenelle on ostettu tai myyty
- myyjän y-tunniste
- osto- tai myyntihinnan erittely arvonlisäverokannoittain.

Nämä ovat niin kutsutut kevennetyt tositemerkinnät, jotka riittävät alle 400 euron liiketapahtumista tehdyille tositteille. Mikäli tällaista tositetta ei jostain syystä kuitenkaan ole mahdollista saada, tulee tapahtunut maksu todentaa kirjanpitovelvollisen itse laatimalla ja asianmukaisesti varmennetulla tositteella.

Nämä tositemerkinnät soveltuvat myös Me&i-myyjien asiakkailleen antamiin kuitteihin. Näiden lisäksi kuitit on hyvä numeroida juoksevasti. Hyvä tapa on käyttää valmista kuittivihkoa, johon etukäteen merkitsee tarpeelliset tiedot kuten myyjän nimi ja y-tunniste. Muut tiedot lisätään kuittiin, kun se annetaan asiakkaalle. Arvonlisäveron tulee sisältyä loppusummaan.

Kirjanpitolaki vaatii, että jokaisesta liiketapahtumasta on oltava yksilöity tositemerkintä. Samankaltaisia tapahtumia saa kuitenkin liittää yhdeksi tapahtumaksi erillisellä muistiotositteella. Tällaisia samankaltaisia tapahtumia voisivat olla esimerkiksi tiliotteella näkyvät asiakkaiden maksut mallistokappaleista tai yksityisnostot rahana pankkitililtä. Vastaavasti muistiotositteella kirjanpitoon voitaisiin kirjata myös myyjien järjestämien VIP-iltojen myyntitulot ja kauden aikana yksityiskäyttöön otetut mallistovaatteet. Muistiotositteelle kirjaan mitä liiketapahtumaa se koskee, liiketapahtuman hinta, mahdollinen arvonlisäveron määrä, päiväys ja allekirjoitus.

Kahdenkertaista kirjanpitoa käytettäessä liiketapahtumat kirjataan kirjanpitoon yleensä suoriteperusteisesti eli liiketapahtuman päiväksi kirjataan se päivä, jolloin suorite (ostettu tavara tai tuotettu palvelu) on vastaanotettu. Ammatinharjoittajan menot ja tulot voidaan kuitenkin kirjata myös maksuperusteisesti eli maksupäivän mukaan, mutta tällöinkin mahdolliset ostovelat ja myyntisaamiset on voitava tarvittaessa selvittää.

Lisäksi kirjanpitolaki edellyttää, että liiketapahtumat kirjataan kirjanpitoon numeroitujen ja päivättyjen tositteiden mukaisesti sekä aikajärjestyksessä *päiväkirjaan* että asiajärjestyksessä *pääkirjaan*. Käytännössä kirjanpitovelvollinen pitää päiväkirjaa, jonka perusteella kirjanpito-ohjelmat luovat pääkirjan. Päiväkirja muistuttaa rakenteeltaan yhdenkertaista kirjanpitoa. Varsinainen pääkirja ei ole pakollinen yhdenkertaista kirjanpitoa pitävälle ammatinharjoittajille.

Ammatinharjoittaja voi halutessaan käyttää kirjanpitokirjana mitä tahansa sidottua kirjaa tai välittömästi tilinpäätöksen jälkeen sidottavaa kirjaa. Yksinkertaisin vaihtoehto on pitää kirjaa liiketapahtumista kirjanpitovihkoon tai itse laadittuun Excel-taulukkoon, johon tapahtumat saa listattua eri sarakkeisiin tulo- ja menotyyppin mukaan. Koneellisesti pidetyn kirjanpidon päiväkirjan ja pääkirjan sivut tulee numeroida. Kirjanpitokirjan ei välttämättä tarvitse olla paperinen.

Riippumatta siitä, kumpaa kirjanpidon menetelmää kirjanpitovelvollinen käyttää, on tärkeää, että ammatinharjoittaja kirjaa kirjanpitoonsa vain ne tapahtumat, jotka liittyvät hänen elinkeinotoimintaansa. Näin elinkeinotoiminnasta aiheutuneet tulot ja menot saadaan pidettyä erillään hänen yksityistaloudestaan ja mahdolliset tavarán ja rahan siirrot elinkeinotoiminnan ja yksityistalouden välillä pystytään luotettavasti selvittämään.

3 TULOSLASKELMA, TASE JA TILINPÄÄTÖS

Tilinpäätöksessä tilikauden aikana eri tileille tehdyistä kirjauksista laaditaan yhteenveto, tasetili ja tulostili. Näiden tilien avulla saadaan laadittua viralliseen tilinpäätökseen kuuluva tase ja tuloslaskelma. Tase kuvaa tilikauden päättymisajankohdan taloudellista asemaa. Se sisältää yrityksen varat ja velat kyseiseltä päivältä. Tuloslaskelma puolestaan kuvaa tilikauden aikana muodostuneen tuloksen tekijöitä – minkälaisia tuloja ja menoja tilikaudella on ollut ja kuinka paljon. Pääsääntöisesti tilikauden pituus on 12 kuukautta. Ammatinharjoittajan tilikausi on lisäksi yleensä kalenterivuosi. Toimintaa aloittaessa tai lopetettaessa tilikausi saa olla tätä lyhyempi tai pitempi, kuitenkin enintään 18 kuukautta. Tilinpäätös on laadittava kahden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä.

Sekä tase että tuloslaskelma tulee laatia kirjanpitolaissa ja -asetuksessa löytyvien säännösten mukaisesti. Ammatinharjoittajilla on kuitenkin heille myönnettyjen kirjanpitovelvollisuuteen liittyvien huojennusten vuoksi useita vaihtoehtoisia tapoja laatia tilinpäätös. He voivat laatia tilinpäätöksensä yleisimmin käytettyä kululajikohtaista tuloslaskelma- ja tasekaavaa noudattaen. Toisaalta yleensä ammatinharjoittajat täyttävät myös pienen kirjanpitovelvollisen määritelmän ja ovat näin ollen oikeutettuja käyttämään myös lyhennettyä tuloslaskelma- ja tasekaavaa. Lisäksi kirjanpitolaissa (KPL 7:4 §) ja siitä annetussa kirjanpitoasetuksessa (KPA 1:5 §) on esitetty ammatinharjoittajille vielä tätäkin pelkistetympi tuloslaskelma ja tasekaava. Tässä oppaassa keskitytään vain yleiseen kululajikohtaiseen sekä tähän ammatinharjoittajille suunnattuun tuloslaskelma- ja tasekaavaan.

3.1 Tuloslaskelma

Yleisimmin käytetty kaava on kululajikohtainen tuloslaskelmakaava (KPA 1:1 §). Tämä kaava (katso liite 1) on melko pitkä ja sisältää paljon yksityiskohtaisesti luokiteltuja kulu- ja tuloeriä. Useat näistä eristä ovat ammatinharjoittajille tarpeettomia ja aiheuttavat usein jopa sekaannusta. Mikäli kirjanpito kuitenkin pidetään kahdenkertaisena, niin tällöin tämä yksityiskohtaisempi kululajikohtainen tuloslaskelmakaava on ihan suositeltava myös ammatinharjoittajille. Myös kirjanpito-ohjelmistot käyttävät yleisesti tätä kaavaa.

Kirjanpitolaki (KPL 7:4 §) ja siitä annettu kirjanpitoasetus (KPA 1:5 §) sanoo, että ammatinharjoittajan tuloslaskelma voidaan laatia myös seuraavan kaavan mukaisesti:

1. Tuotot
  - a) Tuotot ammatista
  - b) Muut vakinaiset tuotot
  - c) Satunnaiset tuotot
  - d) Oma käyttö
  - e) Vapaaehtoisten varausten vähennys
2. Kulut
  - a) Aineet, tarvikkeet ja tavarat
  - aa) Tilikauden alussa
  - ab) Ostot tilikauden aikana
  - ac) Tilikauden lopussa
  - b) Palkat
  - c) Vuokrat
  - d) Muut vakinaiset kulut
  - e) Poistot
  - f) Satunnaiset kulut
  - g) Korot
  - h) Vapaaehtoisten varausten lisäys
  - i) Välittömät verot
3. Tilikauden voitto (tappio)

Jos tuotot ja kulut on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaan, siitä on ilmoitettava tuloslaskelmassa tai sen liitteenä. Tämä kaava on erittäin käytännöllinen niille kirjanpitovelvollisille, jotka pitävät kirjanpitonsa itse eikä heillä ole käytössä kirjanpito-ohjelmistoa, josta tuloslaskelmakaavan voisi saada suoraan.

3.1.1 Tuotot

Ammatinharjoittajien tuloslaskelma kaavassa ”Tuotot ammatissa” tarkoittaa kululajikohtaisen yleisen tuloslaskelmakaavan erää ”Liikevaihto”, johon sisällytetään kirjanpitovelvollisen varsinaisen toiminnan myyntitulot. Liikevaihtoon luettavista myyntituloista on vähennetty annetut alennukset ja arvonalistaverot. Tässä mielessä varsinaiseksi toiminnaksi luetaan kirjanpitovelvollisen

yrittöstoiminnan tarkoitusta toteuttava toiminta, joka on jatkuvaa ja suunnitelmallista tuotteiden tai palveluiden yleensä voitolliseksi tarkoitettua myyntitoimintaa. Me&i-myyjille tyypillisiä ”Tuotot ammatista”-ryhmän tuottoja on provisio ja mallistokappaleiden myynnistä saatu tulo ilman arvonlisäveron osuutta.

Kohta ”Muut vakinaiset tuotot” vastaa liikekaavan eriä ”Liiketoiminnan muut tuotot” ja ”Rahoitus-tuotot”. Tällaisia tuottoja ovat tulot, jotka eivät synny myyntitoiminnasta, mutta kuuluvat silti varsinaisen toiminnan tuloihin. Tällaisia ovat muun muassa erilaiset tuet ja avustukset sekä rahoitus-tuotot. Me&i-myyjän tuloslaskelmassa ”Liiketoiminnan muut tuotot” -ryhmään tulee kirjata muun muassa tilausjärjestelmähyvitykset ja mahdollisesti saatu arvonlisäveron alarajahuojennus. Vaihtoehtoisesti tilausjärjestelmähyvitykseen voisi suhtautua kirjanpidossa myös ostoista saadun alennuksen tavoin, mutta koska hyvityksen suuruus voi olla jopa 1 000 euroa ja myyjä ei voi kohdentaa sitä pelkästään vain liiketoimintakäyttöön tarkoitettuihin ostoihin, niin tästä syystä on perusteltua kirjata hyvitys liiketoiminnan tuotoksi ja sillä ostetut liiketoimintaan tulevat tuotteet kokonaisuudessaan kuluksi.

Tässä kaavassa ”Oma käyttö” tarkoittaa tuotteen tai palvelun ottamista omaan käyttöön tilikauden aikana. Tähän ei kirjata omaan käyttöön nostettua rahaa vaan ainoastaan sellaiset yksityiskäyttöön otetut tavarat, jotka on kirjattu kuluksi kirjanpitoon. Kirjauksessa käytetään tavarat tai muun hyödykkeen poistamatonta hankintahintaa tai sitä alemman todennäköistä luovutushintaa (KPL 5:20 §). Kannattaa huomata, että tähän kirjataan vain sellainen tavarat oma käyttö, joka on kirjattu alun perin kirjanpidossa kuluksi ja jota ei ole myöhemmin vähennetty pois kuluista. Tähän ryhmään Me&i-myyjät voivat kirjata esimerkiksi mallistosta kesken kauden käyttöönsä ottamat vaatteet.

Satunnaisiksi tuotoiksi luetaan sellaiset tuotot, jotka syntyvät kirjanpitovelvollisen tavanomaisesta poikkeavasta toiminnasta, ovat luonteeltaan kertaluontoisia ja olennaisia tapahtumia. Tuloerä ”Vapaaehtoisten varausten vähennys” tarkoittaa edellisten tilikausien aikana tehtyjen varausten tulouttamista. Toiminimellisen Me&i-myyjän kannalta tällaiset varaukset ovat kuitenkin todella epätodennäköisiä.

Tuloslaskelman tuotot-osa voisi Me&i-myyjällä ammatinharjoittajan tuloslaskelmaa käytettäessä näyttää esimerkiksi tältä.

Esimerkki 4: Ammatinharjoittajan tuloslaskelman tuotot

Tuloslaskelma 1.1.2015 – 31.12.2015

Tuotot

Tuotot ammatista	2681,45	
Muut vakinaiset tuotot	500,00	
Oma käyttö	31,05	
Tuotot yhteensä		3212,50

3.1.2 Kulut

Ammatinharjoittajan tuloslaskelmassa kuluerä "Aineet, tarvikkeet ja tavarat" tulee jakaa kolmeksi alaeäksi, mikäli ammatinharjoittajalla on varastoa: varasto tilikauden alussa, ostot tilikauden aikana ja varasto tilikauden lopussa. Mikäli varastoa ei ole, pelkkä "Ostot tilikauden aikana" -erä riittää. Me&i-myyjälle tyypillisimpiä "Aineet ja tarvikkeet"-ryhmän kuluja ovat mallisto ja siihen tehdyt täydennysostot toimituskuluineen. Tähän ryhmään voidaan laskea mukaan myös ostetut vaaterekit ja laukut. Vaaterekin voisi käyttöönsä perusteella kirjata pienhankinnaksi: sen käyttöikä voi olla enemmän kuin kolme vuotta, mutta koska sen arvonalisäveroton hankintahinta on noin 100 euroa tai alle, niin "Aineet ja tarvikkeet"-ryhmä on sille hyvä paikka ammatinharjoittajan tuloslaskelmakaavassa.

Kuluerä "Muut vakinaiset kulut" vastaa liikekaavan erää "Liiketoiminnan muut kulut" ja "Rahoituskulut". Nämä ovat kuluja, jotka aiheutuvat myynnistä. Korkokulut eivät kuitenkaan kuulu näihin, vaan ne esitetään omana eränään "Korot". Tällaisia korkokuluja ovat esimerkiksi ostolaskuissa olevat korkokulut. Ryhmään "Muut vakinaiset kulut" voidaan kirjata kaikki muut liiketoiminnasta aiheutuneet kulut kuten toimistotarvikkeet, puhelin- ja internetmaksut, samoin tavanomaiset kiitoslahjat. Tähän ryhmään sisältyy myös mahdolliset matka- ja majoituskulut, koulutus- ja tapahtumakustannukset sekä kertakuluna kirjattavat matkapuhelin ja atk-laitteet. Atk-laitteet voidaan poistaa kertakuluna, mikäli niiden veroton hankintahinta on enintään 850 euroa ja yhteishankintahinta enintään 2 500 euroa tilikaudessa. Mikäli nämä rajat ylittyvät, Kirjanpitolautakunnan Kilan antaman suositus poistoajaksi on noin neljä vuotta.

”Poistot” koskevat pysyviin vastaaviin kuuluvien hyödykkeiden hankintamenoja, jotka poistojen avulla jaksotetaan kuluksi eri tilikausille. Ammatinharjoittajan poistojen ei tarvitse perustua ennalta laadittuun poistosuunnitelmaan, mutta poistot on kuitenkin vähennettävä hyödykkeen vaikutus-
aikana (KPL 5:12 §). Ammatinharjoittajalla pysyviksi vastaaviksi luokiteltuja hyödykkeitä on kuitenkin usein todella vähän tai ei ollenkaan. Pysyviin vastaaviin kirjataan elinkeinoverolain säännöksen mukaan vain sellaiset hankinnat, joiden liiketaloudellinen käyttöaika kirjanpitovelvollisen toiminnassa kestää vähintään kolme vuotta. Tätä lyhytaikaisemmat hankinnat voidaan kirjata kerralla kuluksi. Tämän lisäksi pienhankintana kertakuluksi voidaan kirjata hankinnat, joiden veroton hankintahinta on enintään 850 euroa, vaikka niiden käyttöikä olisikin pitempi kuin kolme vuotta. Tällaisia hankintoja voi olla kuitenkin enintään 2 500 euroa tilikaudessa.

Välittömät verot tarkoittavat tässä suoraan verovelvolliselle tulojen perusteella maksettavaksi tulevia veroja eli tuloveroja. Yleensä nämä muodostuu ennakonkantona maksetuista ennakko-
veroista ja verojen mahdollisista jaksotuksista. Me&i-myyjät kirjaavatkin tähän enakkoveroina maksamansa verojen määrän.

Tuloslaskelman kulut-osa voisi Me&i-myyjällä ammatinharjoittajan tuloslaskelmaa käytettäessä näyttää esimerkiksi tältä.

Esimerkki 5: *Ammatinharjoittajan tuloslaskelman kulut.*

Tuloslaskelma 1.1.2015 – 31.12.2015

Kulut

Aineet, tarvikkeet ja tavarat	685,48
Muut vakinaiset kulut	336,83
Välittömät verot	250,00

Kulut yhteensä 1272,31

Tilikauden voitto (tappio) 1940,19

Mikäli kirjanpito pidetään kahdenkertaisena, tuloslaskelma kannattaa laatia kululajikohtaisen tuloslaskelmakaavan mukaisesti.

Esimerkki 6: *Kululajikohtainen tuloslaskelma.*

Tuloslaskelma 1.1.2015 – 31.12.2015

LIKEVAIHTO		2681,45
Liiketoiminnan muut tuotot		500,00
Materiaalit ja palvelut		
Ostot tilikauden aikana	-654,43	
Henkilöstökulut		
Eläkekulut	-150,00	
Liiketoiminnan muut kulut	-186,83	
LIKEVOITTO (-TAPPIO)		2190,19
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
VOITTO (TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ		2190,19
VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖS-SIIRTOJA JA VEROJA		2190,19
Tuloverot		250,00
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)		1940,19

Kahdenkertaisessa kirjanpidossa tavarán oma käyttö kirjataan ostojen oikaisuna eli omaan käyttöön otetun tavarán ostohinta vähennetään kuluista. Tämän vuoksi tavarán omaan käyttöön ottoa ei tässä tuloslaskelmakaavassa kirjata tuloksi. Yllä olevassa esimerkissä on näkyvissä myös rahoitustuotot ja -kulut, vaikka tässä esimerkissä niitä ei todellisuudessa ole. Tähän tulisi kirjata näkyviin muun muassa ostovelkojen korot, pankkien perimät ja maksamat korot, sekä verojen maksuista aiheutuneet viivästys- ja hyvityskorot. Korot on lisäksi syytä eritellä verotuksessa vähennyskelpoisiin ja vähennyskeltvottomiin korkoihin. Vähennyskelpoisuudesta lisää luvussa 5.

3.2 Tase

Tasetta ammatinharjoittajilta ei lähtökohtaisesti edellytetä, mutta jos ammatinharjoittaja soveltaa kirjanpitoonsa suoriteperustetta ja kahdenkertaista kirjanpitoa, niin tällöin tase on esitettävä.

Vaikka ammatinharjoittaja ei esittäisi varsinaista taselaskelmaa, tulee tilinpäätökseen liittää seuraavat eritellyt luettelot (KPL 7:4 §):

- ammattia varten hankittu vaihto-omaisuus tilikauden aikana,
- ammattia varten hankitut pysyvät vastaavat tilikauden päättyessä,
- ammatista johtuvat saamiset,
- ammatista johtuvat velat ja varaukset.

Ammatinharjoittaja voi kuitenkin halutessaan käyttää lyhennettyä tasekaavaa.

V A S T A A V A	V A S T A T T A V A A
A PYSYVÄT VASTAAVAT	A OMA PÄÄOMA
Aineettomat hyödykkeet	Osake-, osuus- tai muu vastaava pääoma
Aineelliset hyödykkeet	Ylikurssirahasto
Sijoitukset	Arvonkorotusrahasto
B VAIHTUVAT VASTAAVAT	Käyvän arvon rahasto
Vaihto-omaisuus	Muut rahastot
Saamiset, lyhyt- ja pitkäaikaiset erikseen	Edellisten tilikausien voitto (tappio)
Rahoitusarvopaperit	Tilikauden voitto (tappio)
Rahat ja pankkisaamiset	B Tilinpäätössiirtojen kertymät
	C Pakolliset varaukset
	D Vieras pääoma,
	lyhyt- ja pitkäaikaiset erikseen

Lyhennytyssä taseessa on oltava näkyvissä eriteltynä ainakin myyntisaamiset, ostovelat ja mahdollisesti saadut ennakot. (KPA 1:7 §.)

Ammatinharjoittajina Me&i-myyjillä tase on sisällöltään todella suppea. Lyhennettyä tasekaavaa käytettäessä Vastaavaa-puolelta löytyy mahdolliset myyntisaamiset. Näitä voisi olla esimerkiksi asiakkaille laskulla myydyt tilinpäätöspäivänä vielä maksamattomat tuotteet. Kuitenkin niin, että mikäli kirjanpitoa pidetään maksuperusteisesti, tällöin näitäkään ei tarvitse taseessa esittää. Tällä puolella näkyy myös pankkisaamiset eli pankkitileillä tilikauden päätöspäivänä ollut rahamäärä. Lisäksi vaihtuviin vastaaviin kuuluu kirjata myös varastossa oleva vaihto-omaisuuden arvo. Me&i-myyjillä ei kuitenkaan automaattisesti ole tällaista varastoksi kirjattavaa vaihto-omaisuutta. Kirjanpitolain mukaan vaihto-omaisuutta ovat sellaisenaan tai jalostettuina luovutettaviksi tai kulutettaviksi tarkoitetut hyödykkeet. Myyjien tekemiä mallisto-ostoja ei näin ollen voida luokitella tässä

mielessä vaihto-omaisuudeksi, sillä sitä ei pääsääntöisesti ole hankittu jälleenmyyntitarkoituksessa. Tilikauden päättyessä kaikki mallistotuotteet ovat lisäksi käytettyjä, osa mahdollisesti jopa pestyjä ja rikkiäisiä, niistä on osa otettu omaan käyttöön ja osa myyty eteenpäin asiakkaille. Tämän lisäksi, kun huomioidaan Me&i:n myyjäsopimuksessa asettamat tiukat säännökset mallistokappaleiden eteenpäin myymisestä, voidaan todeta, että vanhojen mallistokappaleiden arvottaminen varastoksi ei ole mielekästä eikä hyvän kirjanpitotavan edellyttämän varovaisuuden periaatteen mukaista. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että mahdolliset mallistosta myymättä jääneet mallikappaleet pitäisi kirjanpidollisesti hävittää tai ottaa omaan käyttöön tilikauden päättyttyä, vaikka niiden kirjanpidollinen arvo tilinpäätöksessä on mitätön. Niiden myyntiä voi jatkaa mahdollisuuksien mukaan myös tulevilla tilikausilla ja niistä saatu tulo kirjataan myynniksi meneillä olevalle tilikaudelle myynnin tapahduttua.

Vastattavaa-puolelta eli Velat-puolelta löytyy tyypillisesti tilittämättä olevat arvonlisäverovelat sekä mahdolliset tilinpäätöspäivänä maksamattomat laskut ja osamaksuostot ostoveloiissa. Lyhytaikaiseksi velaksi luokitellaan velat ja osamaksuerät, jotka erääntyvät maksettavaksi seuraavan 12 kuukauden aikana. Näiden lisäksi vastattavaa puolen tyypillisiä oman pääoman eriä ovat yksityisnostot ja -sijoitukset sekä tilikauden tulos ja edellisten tilikausien voitto (tappio).

Esimerkki 7: Me&i-myyjän tase

V A S T A A V A		V A S T A T T A V A A	
VAIHTUVAT VASTAAVAT		OMA PÄÄOMA	
Vaihto-omaisuus		Yksityistilit tilikauden aikana	
Myyntisaamiset		Yksityissijoitukset rahana	79,95
Muut saamiset	500,00	Yksityisnostot rahana	-435,00
		Yksityisotot tavarana	-31,05
		Yksityistilit yhteensä	-386,10
Rahat ja pankkisaamiset	1501,00	Edellisten tilikausien voitto (tappio)	0,00
		Tilikauden voitto (tappio)	1940,19
		VIERAS PÄÄOMA	
		lyhytaikainen vieraspääoma	
		Alv-velka	446,91
		Ostovelat	
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2001,00	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2001,00

Tässä esimerkissä on oletettu, että pankkitilillä on ollut rahaa joului- ja tammikuun arvonlisäverovelkoihin. Nämä velat on kuitenkin tilikauden aikana jo maksettu, mutta maksamatta sen sijaan on helmi- ja maaliskuun arvonlisäverot, joiden yhteismäärä näkyy Alv-velkana taseessa. Tilinpäätöstä tehdessä myös tilausjärjestelmähyvitys on kokonaan käyttämättä ja sen vuoksi se kirjataan taseeseen kokonaisuudessaan. Tuloslaskelman osoittama tilikauden tulos on kirjattu myös taseeseen. Mikäli tilikausi olisi ollut tappiollinen, tämä summa olisi kirjattu negatiivisena. Nämä oletukset huomioiden saadaan tilinpäätös tehtyä siten, että taseen Vastaavaa-puolen yhteenlaskettu summa on yhtä suuri kuin Vastattavaa-puolen yhteenlaskettu summa. Tasetta laatiessa on hyvä muistaa huomioida myös mahdollisesti verotilillä oleva saldo: ylijäämä saatavana Vastaavaa-puolella tai alijäämä velkana Vastattavaa-puolella.

Koska kirjanpidon tulee olla jatkuva eri tilikausien välillä, niin nämä taseessa esiintyvät saldot siirretään seuraavan tilikauden kirjanpitoon tilikauden alkusaldoiksi. Pankkitilin saldo, saamiset ja velat siirtyvät sellaisinaan. Yksityistilien yhteenlasketun saldon sekä ”Edellisten tilikausien voitto (tappio)” -tilin ja ”Tilikauden tulos (tappio)” -tilin saldojen yhteissumma siirretään uuden tilikauden avauksessa taseeseen ”Edellisten tilikausien voitto (tappio) -tilille” alkusaldoiksi.

3.3 Tasekirja

Tilinpäätöksessä nämä asiakirjat, tase ja tuloslaskelma, sekä luettelo kirjanpitokirjoista ja tositelajeista kootaan sidottuun tasekirjaan. Sidottuna kirjana voidaan käyttää esimerkiksi kirjakaupassa myytävää sidontakansiota, jolla tietokonetulosteet sidotaan kiinni niin, että sivuja ei pysty jälkikäteen sivuja ja kansia vahingoittamatta siitä irrottamaan tai vaihtamaan. Tuloslaskelmassa ja taseessa on oltava näkyvissä myös edellisen tilikauden vastaavat erät vertailutietona. Tasekirja tulee säilyttää paperisena ja sen sivut on oltava numeroidut. Tilinpäätöksen päiväys ja allekirjoitukset merkitään tasekirjaan ja tasekirja tulee säilyttää kymmenen vuotta. Myös muut kirjanpitokirjat ja tililuettelo on säilytettävä kymmenen vuotta. Itse tositeaineistoa ja muuta kirjanpitoaineistoa koskee kuitenkin vain kuuden vuoden säilytysvaatimus. Yhdenkertaista kirjanpitoa pitävälle kirjanpitokirjojen ja muun aineiston säilytysaika on kuusi vuotta tilikauden päättymisestä.

Luetteloon tilikirjoista tulee kirjata kirjanpidon päivä- ja pääkirjat, mahdolliset varastokirjanpidon kirjat sekä itse tasekirja ja näiden kirjojen säilytystapa. Näistä ainoastaan tasekirja tulee säilyttää paperisena. Muulle aineistolle riittää esimerkiksi CD-levy tallenne tai tallennus muulle koneelliselle

le tietovälineelle. Tärkeintä on, että aineisto on palautettavissa luettavaan muotoon vielä myöhemminkin. Kaikki aineisto voidaan kuitenkin säilyttää myös paperisena.

Vastaavasti luetteloon tositelajeista listataan näkyviin käytetyt tositelajit ja niiden säilytystapa. Tositelajeja voisi olla esimerkiksi myyntilaskut, ostolaskut, käteiskuitit, pankkitilin tiliotteet, käteiskassan kassakirjanpito ja muistiotositteet. Usein ammatinharjoittajien kirjanpidossa on kuitenkin käytetty samaa tositelajia läpi koko juoksevan kirjanpidon. Tällöin riittää ilmoittaa vain käytetyt tositenumerot ja -laji, esimerkiksi:

Tositteet 1–158	Paperiset tulosteet.
-----------------	----------------------

Tilinpäätöksen valmistuttua se päivätään ja allekirjoitetaan. Yksityisen liikkeen- ja ammatinharjoittajan tilinpäätöksen allekirjoittaa elinkeinonharjoittaja itse. Päiväykseksi laitetaan tilinpäätöksen todellinen allekirjoituspäivä siitäkin huolimatta, että tilinpäätöksen valmistuminen olisi mennyt määräaikaisten ylitse. Tilinpäätös katsotaan valmistuneeksi allekirjoituspäivänä. Allekirjoituksen paikka tasekirjassa on tilinpäätöksen: tuloslaskelman, taseen ja liitetietojen jälkeen ennen tilikirjaa ja tositelajiluetteloita. Ammatinharjoittajan tilinpäätöksen tulisi olla valmis kaksi kuukautta tilikauden päättymisestä eli helmikuun loppuun mennessä.

Tuloslaskelman ja taseen lisäksi tilinpäätöksen kaikille pakollisiin asiakirjoihin kuuluu tuloslaskelman ja taseen liitetiedot. Kirjanpitoasetus (KPA 2:11 §) edellyttää pieniltä kirjanpitovelvollisilta kaksi liitetietoa: annetut pantit ja velan vakuudeksi annetut kiinnitykset, takaukset, vekseli-, takuu- ja muut vastuut sekä vastuusitoumukset, ja peruste, jonka mukaista kurssia on käytetty muutettaessa ulkomaanrahan määräiset saamiset sekä velat ja muut sitoumukset Suomen rahaksi, jollei ole käytetty tilinpäätöspäivän kurssia. Vakuuksia koskeva liitetieto on annettava esimerkiksi tilanteessa, jossa kirjanpitovelvollinen on ottanut lainaa, jonka vakuudeksi on annettu kirjanpitovelvollisen omaa omaisuutta. Me&i-myyjällä harvoin on tällaisia elinkeinotoimintaan liittyviä liitetietoihin kirjattavia vastuita. Liitetietoihin on kuitenkin hyvä lisätä lisätiedoksi esimerkiksi selvitykset tuloslaskelman ja mahdollisen taseen laskelmissa käytetyistä arvostusperiaatteista tai muista tuloslaskelmaan tai taseeseen vaikuttavista seikoista, jotka eivät muuten käy tilinpäätöksestä ilmi.

4 ARVONLISÄVEROTUS

Arvonlisävero on kulutusvero, joka maksetaan tavaroiden ja palveluiden kulutuksesta. Se on vero, joka on tarkoitettu tavarán ja palvelun loppukäyttäjän maksettavaksi. Arvonlisävero on välillinen vero, jonka elinkeinonharjoittajan perii asiakkaalta ja tilittää eteenpäin valtiolle. Myydessään tavaroita tai palveluja elinkeinonharjoittaja perii tämän veron myyntihinnan lisäksi asiakkaalta. Elinkeinonharjoittajille tämä on siis kauttakulkuerä, joka ei vaikuta elinkeinonharjoittajan tulokseen. Seuraavassa on esitelty arvonlisäverovelvollisuus ja siihen liittyvät toiminnot Me&i-myyjän näkökulmasta.

4.1 Arvonlisäverovelvollisuus

Arvonlisäverolain 1:1 §:n mukaan arvonlisäveroa maksetaan valtiolle pääsääntöisesti kaikesta liiketoiminnan muodossa Suomessa tapahtuvasta tavarán ja palvelun mynnistä ja Suomessa tapahtuvasta tavarán maahantuonnista. Velvollisuus veron maksamisesta kuuluu pääsääntöisesti tavarán tai palvelun myyjälle ellei laissa muutoin määrätä. Pieniä toimijoita arvonlisäverovelvollisuus ei kuitenkaan koske, mikäli liiketoiminta on vähäistä. Vähäiseksi toiminnaksi katsotaan toiminta, josta saavutettu liikevaihto on enintään 8 500 euroa tilikaudessa (12kk). Uuden toukokuussa 2015 vahvistetun lain mukaan alaraja nousee 10 000 euroon tilikaudessa 1.1.2016 alkaen. Pienikin toimija voi kuitenkin olla arvonlisäverovelvollinen oman ilmoituksensa perusteella.

4.2 Arvonlisäverollinen myynti

Arvonlisäverollista myyntiä on kaikki se myynti, jossa myyjä luovuttaa tavarán tai palvelun ostajalle vastiketta vastaan. Myyty tuote voi olla myös aineeton ja sen ei välttämättä tarvitse kuulua myyjän vaihto-omaisuuteen, mutta jos se kuuluu liiketoimintaan, niin myyntitapahtuma kuuluu arvonlisäverotuksen piiriin.

Me&i-myyjälle arvonlisäverollista myyntiä on myyjän tekemästä myyntityöstä maksettu provisio. Arvonlisäverollista myyntiä on myös sellaisten mallistokappaleiden myynti, jotka on hankittu vähennyskelpoiseen käyttöön eli elinkeinotoimintaa varten, ja jotka on kirjattu kuluksi kirjanpitoon.

Myyjän yksityisomaisuuteen hankittujen tai oman käyttöön oton kautta yksityiseen käyttöön tulleiden vaatteiden myynti myöhemmin eteenpäin ei ole arvonlisäverollista myyntiä.

Myynnistä suoritettavan veron peruste on myynnin kokonaishinta ilman veron osuutta. Tässä kokonaishinnalla tarkoitetaan myyjän ja ostajan väliseen sopimukseen perustuvaa hintaa, joka sisältää kaikki hinnanlisät kuten sovitut posti- ja lähetyskulut. Me&i-myyjän tuottamaan myyntipalveluun ja tavarahan myyntiin sovelletaan yleistä verokantaa, joka on 24 prosenttia veron perusteesta vuonna 2015.

4.3 Tavarahan yksityiskäyttö arvonlisäverotuksessa

Tavarahan tai palvelun ottaminen elinkeinonharjoittajan omaan käyttöön luokitellaan myös myynniksi arvonlisäverotuksessa. Elinkeinonharjoittajan omalla käytöllä tarkoitetaan sitä, että

- tavara otetaan yksityiseen kulutukseen,
- tavara luovutetaan vastikkeetta tai
- tavara siirretään tai muulla tavalla otetaan muuhun kuin arvonlisäverovähennyksen oikeuttavaan käyttöön.

Tavarahanäytteen tai tavanomaisen mainoslahjan luovuttamista vastikkeetta ei kuitenkaan pidetä tässä mielessä tavarahan ottamisena omaan käyttöön. Omaan käyttöön otettaessa veron peruste on tuotteen ostohinta tai sitä alempi todennäköinen luovutushinta. Tämä hinta on suuruudeltaan sama kuin hinta, jolla tuote myytäisiin parhaalle asiakkaalle.

Me&i-myyjien tapauksessa omaan käyttöön otettu tavara on yleisimmin mallistokäytössä ollut vaate, jonka myyjä ottaa yksityiseen kulutukseen joko itsensä tai lapsensa käytettäväksi tai lahjaksi. Myyjän on pidettävä kirjaa tällaisista tuotteista ja arvioita niille käypähinta käyttöönottotokella. Käypähinta voi olla tuotteen ostohinta tai tätä alempi todennäköinen luovutushinta. Hintaa arvioidessa myyjä voi ottaa huomioon vaatteen kunnon ja menekin. Arvonlisäverovelvollinen ammatinharjoittaja on velvollinen pitämään kirjaa yksityiskäyttöön otettujen tavaroiden määrästä ja niiden arvonlisäverottomasta yhteisarvosta. Ammatinharjoittajan tuloslaskelmakaavassa tämä esitetään tuotot-osassa kohdassa "Oma käyttö". Kahdenkertaisessa kirjanpidossa tästä arvosta tulee tehdä kirjanpitoon kirjaus, joka oikaisee ostoihin käytettyä menoerää pienentäen sitä yksityiseen käyttöön otetun tavarahan arvolla, lisää sen perusteella lasketun arvonlisäveron myynnistä

tilitettävään arvonlisäveroon ja kirjaa tämä yhteissumman tavarankäytöksi. Mikäli tätä kirjausta ei tehdä kirjanpitoon, tulee se ilmoittaa veroilmoituksella.

Arvonlisäverolaki sallii kuitenkin tavaroiden ja palveluiden vähäisen oman käytön ilman arvonlisäveronsuorittamisvelvollisuutta. Liikkeen- ja ammatinharjoittaja voi ottaa vähäisessä määrin tavaroita ja palveluja omaan ja perheensä yksityiseen kulutukseen ilman, että hänen tarvitsee suorittaa arvonlisäveroa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että omaan käyttöön otto ilman arvonlisäveronsuorittamisvelvollisuutta voi olla enintään 850 euroa. Tämän rajan ylittävältä osalta arvonlisävero on suoritettava. Oman käytön arvonlisäveron määrää laskettaessa veron perusteena on pidettävä ostetun tavarankäytöksen hankintahintaa tai tätä alemmaa todennäköistä luovutushintaa.

4.4 Arvonlisäveron vähennysoikeus

Arvonlisäverovelvollisella elinkeinonharjoittajalla on myös vähennysoikeus. Verovelvollinen voi vähentää arvonlisäveron osuuden omista verollista liiketoimintaa varten tehdyistä hankinnoistaan, mikäli ne on ostettu toiselta verovelvolliselta. Tässä hankinnoilla tarkoitetaan sekä tavanomaisia tarvikke- ja materiaaliostoja kuin myös liiketoimintaan liittyviä muita kuluja kuten puhelin-, internet-, majoitus- ja matkalippukuluja. Vähennyksen edellytyksenä on, että ostosta on laadittu tosite, johon on merkitty asianmukaiset arvonlisäverolain vaatimat laskumerkinnot. Vähimmäisvaatimuksena on, että tositteesta löytyy tositteen eli laskun tai kuitin antamispäivä, myyjän nimi ja y-tunnus, selvitys myydyistä tuotteista ja niiden määrä sekä suoritettavan veron määrä arvonlisäverokannoittain. Vähennys tehdään kuitissa ilmoitetun verokannan mukaisesti.

Vähennystä ei saa tehdä hankinnoista ja palveluista, jotka hankittu yksityiseen kulutukseen tai jotka koskevat muun muassa verovelvollisen vapaa-ajanviettoa, asuntoa, harrastustilaa tai vapaa-ajanviettopaikkaa tai sinne tehtäviä hankintoja. Vähennystä ei myöskään saa tehdä edustus- tai markkinointitarkoituksiin käytettävistä tavaroista tai palveluista. Lisäksi vähennysoikeuden ulkopuolelle on rajattu henkilöautot ja niihin tehdyistä tavaroista ja palveluista hankinnoista. Henkilöautoja koskeva rajoitus ei ole voimassa, mikäli verovelvollinen käyttää henkilöautoa yksinomaan vähennykseen oikeuttavaan käyttöön. Tämä kuitenkin edellyttää, että autoa ei käytetä vähäisessä määrin yksityisajoihin.

Rajanveto vähennyskelvottoman ja vähennyskelpoisten menojen välillä ei kuitenkaan aina ole kovin selvää. Esimerkiksi tavanomaiset henkilökunnalle järjestetyt virkistystilaisuudet ja niihin rinnastettavat ammatinharjoittajan menot ovat vähennyskelpoisia, vaikka ne järjestettäisiin henkilökunnan vapaa-aikana. Samoin henkilökunnalle annetut merkkipäivälahjat olisivat vähennyskelpoisia. Sen sijaan asiakkaille annettavat lahjat luokitellaan edustusmenoiksi ja ovat vähennyskelvottomia. Tällaisiksi ei kuitenkaan luokitella tavanomaisia vähäarvoisia mainoslahjoja. Edustusmenoja ei pidä sekoittaa myöskään markkinointi- tai kokous- ja neuvottelukuluihin.

Edustusmenolle on määritelty neljä tunnusmerkkiä: edustamisen kohteena ovat asiakkaat, liikeuttavat tai muut yrityksen ulkopuoliset henkilöt, edustusmeno aiheutuu vieraanvaraisuudesta tai huomaavaisuudesta, edustusmeno on arvoltaan tavanomaista suurempi ja edustamisen tarkoituksena on uusien liikesuhteiden luominen, säilyttäminen tai parantaminen tai muu liiketoiminnan edistäminen. Useissa Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksissä markkinointitilaisuuksissa asiakkaille suunnatut kahvitarjoilut ja edulliset buffet-tyyliset lounastarjoilut on luokiteltu vähennyskelpoisiksi menoiksi. Sen sijaan vähennyskelvottomiksi edustusmenoiksi on määritelty vapaa-muotoiset edustustilaisuusmenot, joihin liittyy illanvietto edustustiloissa, jossa tarjottavana on alkoholia tai muuta tavanomaista arvokkaampaa tarjottavaa. Alkoholi ei sellaisenaan automaattisesti ole vähennyskelvoton, vaan yleensä tällöin syynä vähennyskelvottomuuteen on tilaisuuden luonne ja siitä koituvat tavanomaista suuremmat menot. Kokous- ja koulutustarjoiluun sisältyvä vähäinen alkoholitarjoilu voi olla vähennyskelpoinen.

Me&i-myyjien tapauksessa tämä tarkoittaa sitä, että kaikki myyjien tavanomaiset elinkeinotoimintaa varten tehdyt hankinnat ovat arvonlisäverotuksessa vähennyskelpoisia. Tällaisia ovat muun muassa mallisto-ostot toimituskuluineen, toimistotarvikkeet, posti- ja lähetyskulut, atk-laitteet ja tarvikkeet, markkinointimateriaalit, tavanomaiset asiakasiltakulut, puhelin- ja internetkulut ja koulutusmatkoista aiheutuneet kulut. Vähennyskelvottomia sen sijaan ovat yksityiseen kulutukseen tulevat kulut kuten omat ja lasten vaateostot, meikit, kengät, korut, kampaajakulut ja laukut, pois lukien selkeästi vain työkäyttöön ostetut laukut, vapaa-ajan virkistäytymisestä aiheutuneet kulut kuten Me&i:n järjestämät palkinto- ja virkistäytymismatkat, puhelimen kulut yksityisen käytön osalta ja henkilöautosta aiheutuneet kulut, työmatkoista aiheutuneita paikoituskuluja lukuun ottamatta.

4.5 Ilmoittaminen ja maksaminen

Arvonlisävero ilmoitetaan kausiveroilmoituksella ja maksetaan kausittain verotilille. Ilmoitukset ja maksut tehdään kunkin yrityksen oman ilmoitus- ja maksujakson mukaisesti, joko kuukausittain, neljännesvuosittain tai kalenterivuositte. Kauden pituuden määrää yrityksen liikevaihto. Neljännesvuosittain voivat ilmoittaa yritykset, joiden liikevaihto on enintään 50 000 euroa. Pienet toimijat, joiden liikevaihto on enintään 25 000 euroa, voivat ilmoittaa ja maksaa arvonlisäveronsa kalenterivuositte. Kaikki arvonlisäverovelvolliset voivat kuitenkin halutessaan ilmoittaa ja maksaa arvonlisäverot määrättyä lyhyemmällä jaksolla.

Kuukausittain ja neljännesvuositte ilmoittavat jättävät kausiveroilmoituksensa jakson päättymistä toisena seuraavan kuukauden 12. päivänä. Esimerkiksi tammikuun loppuun päättyneestä jaksosta arvonlisävero tulee ilmoittaa ja maksaa maaliskuun 12. päivään mennessä. Mikäli ilmoitusjakson on kalenterivuosi, tulee ilmoitus jättää ja maksu tehdä seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä. Kausiveroilmoitus jätetään Verohallinnon ylläpitämässä Verotili-palvelussa, jonne verovelvollinen pääsee kirjautumaan Verohallinnon verkkosivujen kautta omilla verkkopankkitunnuksillaan. Halutessaan arvonlisäverovelvollinen voi jättää kausiveroilmoituksensa myös paperisena. Tällöin ilmoitus tulee postittaa Verohallintoon viimeistään kohdekuukautta toisena seuraavan kuukauden seitsemäntenä päivänä.

Kausiveroilmoituksella ilmoitetaan kauden aikana myynnistä saatu arvonlisävero verokannoittain ja kohdekauden vähennettävän veron yhteismäärä. Näiden erotuksena saatu tulos maksetaan verotilille. Mikäli vähennettävä vero on suurempi kuin myynnistä saatu vero, erotus maksetaan takaisin verovelvollisen verotilille.

Esimerkki 8: Arvonlisäveron ilmoittaminen

Helmikuun arvonlisäveroilmoitus

Vero kotimaanmyynnistä verokannoittain

24%:n vero	240,00
------------	--------

Kohdekauden vähennettävä vero	121,74
-------------------------------	--------

Maksettava vero/ Palautukseen oikeuttava	118,26
--	--------

vero (-)	
----------	--

Mikäli ilmoitus myöhästyy, sille määrätään myöhästymismaksu 15 prosentin vuotuisen korkokannan mukaan. Jos ilmoitusvelvollisuus laiminlyödään kokonaan, vero peritään Verohallinnon arvion mukaisesti. Lisäksi ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä seuraa veronkorotus. Kausiveroilmoitus on jätettävä myös niiltä kausilta, joina toimintaa ei ole. Tällöin verovelvollisen tulee jättää ”Ei toimintaa” -ilmoitus Verotili-palvelussa. Velvollisuus ilmoitusten tekemiseen jatkuu kunnes arvonlisäverovelvollisuus päätetään.

4.6 Alarajahuojennus

Arvonlisäverovelvollinen, jonka veroton liikevaihto 12 kuukauden mittaisen tilikauden aikana jää alle 22 500 euron, voi saada huojennusta maksettavasta arvonlisäverosta. Tällöin arvonlisäverovelvollinen ilmoittaa ja maksaa arvonlisäveron normaalisti, mutta tilikauden viimeisellä kausiveroilmoituksella, hän voi ilmoittaa myös huojennukseen oikeuttavat tiedot. Toukokuussa 2015 vahvistettu laki nostaa alarajahuojennuksen ylärajaa 30 000 euroon 1.1.2016 alkaen.

Vähäistä liiketoimintaa harjoittava on vapautettu arvonlisäverosta kokonaan, mikäli tilikauden liikevaihto jää alle 8 500 euron. Toukokuussa 2015 vahvistettu laki nostaa alarajahuojennuksen alarajaa 10 000 euroon. Mikäli tämä raja ylittyy, on hänen maksettava arvonlisäveroa koko liikevaihdosta ja koko tilikauden ajalta.

Pienille yrittäjille, joiden liikevaihto tilikaudessa jää kuitenkin alle 22 500 euroa, myönnetään huojennus tilitettävästä arvonlisäverosta osittain. Huojennus voidaan laskea seuraavalla kaavalla

$$\text{huojennus} = \text{vero} - \frac{(\text{liikevaihto} - 8\,500) * \text{vero}}{14\,000},$$

missä *vero* on tilikauden aikana maksetun arvonlisäveron nettomäärä eli määrä mikä saadaan laskemalla yhteen Verohallinnolle kausiveroilmoituksen mukaisesti tilitetyt arvonlisäverot ja vähentämällä siitä mahdolliset kausiveroilmoituksen mukaiset verotilille Verohallinnon palauttamat arvonlisäverot, ja *liikevaihto* on koko tilikauden verollisesta myynnistä tuleva veroton liikevaihto. Huojennusta ei voi saada, mikäli maksettu *vero* on negatiivinen eli arvonlisäverovelvollinen on maksanut arvonlisäveroa vähemmän kuin on saanut sitä palautuksina. Mikäli arvonlisäverovelvollisen tilikauden liikevaihto jää alle 8 500 euron, verovelvollinen saa huojennuksena koko tilikaudelta tilittämänsä arvonlisäveron. Verovelvollinen ei siis voi saada huojennuksena takaisin enempää kuin on tilikauden aikana veroja maksanut. Tämä kaava on tarkoitettu käytettäväksi 12 kuukauden mittaisille tilikausille. Mikäli tilikausi syystä tai toisesta poikkeaa tästä, tulee *liikevaihto*

suhteuttaa vastaamaan 12 kuukauden mittaista tilikautta. Näiden lisäksi on hyvä huomata, että todellisuudessa annetun laskukaavan liikevaihtoon luetaan mukaan myös muutamia verottoman myynnin eriä ja samoin verosta vähennetään pois muutamia erityiseriä, mutta koska nämä erät ovat luonteeltaan sellaisia, ettei niitä voi pitää tyypillisinä erinä Me&i-myyjän toiminnassa, jätetään ne tämän tarkastelun ulkopuolelle.

Esimerkki 9: Alarajahuojennus

Alarajahuojennuksen laskeminen

Liikevaihto 12 kk	16088,70€
Vero	577,49 €
Huojennus	264,46 €

Tässä esimerkissä liikevaihto on otettu aiemmin esitetystä esimerkistä ja se on suhteutettu vastaamaan koko tilikautta. Veron määrään on huomioitu tammi-, helmi- ja maaliskuulta tilitetyt arvonlisäverot. Todellisuudessa laskelma tehdään koko tilikaudelta: 12 kuukauden liikevaihto ja 12 kuukauden maksetut arvonlisäverot.

Vuodesta 2016 alkaen alarajahuojennuksen voi laskea seuraavalla kaavalla

$$huojennus = vero - \frac{(liikevaihto - 10\,000) * vero}{20\,000}.$$

Alarajahuojennus on verovelvolliselle tuloverolain mukaista verotettavaa tuloa. Suoriteperusteista kirjanpitoa pitävälle alarajahuojennus on sen tilikauden tuloa, jolloin edellytys alarajahuojennukselle toteutuu. Ammatinharjoittajille, jotka noudattavat kirjanpidossaan maksuperusteisuutta, alarajahuojennus luetaan sen tilikauden tuloksi, jolloin Verohallinto maksaa huojennuksen. Alarajahuojennusta voi hakea takautuvasti kolmen vuoden ajan sen tilikauden päättymisestä, jolloin oikeus alarajahuojennukseen on syntynyt.

5 VEROTUS

Koska ammatti ei sellaisenaan ole erillinen oikeushenkilö, ammatinharjoittajaa verotetaan luonnollisena henkilönä hänen kaikkien ansio- ja pääomatulojensa yhteenlasketun summan perusteella. Ammattitoiminnasta saatu veronalainen voitto lasketaan elinkeinoverolain mukaan. Seuraavassa on esitettyä ammatinharjoittajan tuloverotuksen päävaiheet ja Me&i-myyjän elinkeinotoiminnasta saadun verotettavan tuloksen muodostumisen pääpiirteet.

5.1 Tuloverotuksen toimittaminen

Tuloverotuksessa ammatinharjoittajien verovuosi on yleensä kalenterivuosi (12 kk). Ammatinharjoittajaa verotetaan luonnollisena henkilönä hänen kaikkien ansio- ja pääomatulojensa yhteenlasketun summan perusteella. Tuloverotus toimitetaan pääsääntöisesti verovelvollisen antamien veroilmoitusten perusteella. Ammatinharjoittajilla tuloverotus määräytyy kahden veroilmoituksen, luonnollisen henkilön veroilmoituksen ja elinkeinotoiminnasta tehdyn veroilmoituksen, perusteella. Liitteessä 2 on esitelty Liikkeen- ja ammatinharjoittajan veroilmoitus –malli, johon on sijoitettu Me&i-myyjälle tyypillisiä tulo- ja menoeriä. Veroilmoitus täytetään tuloslaskelman ja taseen perusteella. Veroilmoitusta täytettäessä on pidettävä huoli, että kaikkien tulo- ja menoerien vaikutus tulokseen tulee veroilmoitukselle vain kerran.

Jos annettu veroilmoitus on väärä tai joiltain osin puutteellinen, sitä oikaistaan joko veroviranomaisen tai verovelvollisen omasta aloitteesta. Verotus oikaistaan korjatun veroilmoituksen mukaiseksi. Mikäli veroilmoitusta ei jätetä tai se osoittautuu epäluotettavaksi, eikä verotusta näin ollen sen pohjalta toimittaa, verotus toimitetaan arvioverotuksena.

5.2 Ennakkoperintä

Luonnolliset henkilöt maksavat tuloveroja verovuoden aikana saaduista tuloista, esimerkiksi palkkatuloista ja etuuksista, ennakonpidätyksenä. Maksajan velvollisuus on maksaa pidättämänsä veronmäärä Verohallinnolle. Ennakkoperintärekisteriin kuuluvat elinkeinoharjoittajat puolestaan maksavat tuloveronsa oman arvionsa mukaisesti ennakonkantona. Mikäli elinkeinonharjoittaja ei

kuulu ennakoperintärekisteriin, tulee palkan tai muun etuuden maksajan toimittaa ennakonpidätys suorittamastaan maksusta.

Ennakoperintärekisteriin kuuluvat elinkeinonharjoittajat saavat Verohallinnolta vuosittain ennakokoverolipun, jonka perusteella he maksavat ennakkoveroja. Ennakkoverojen perusteena on Verohallinnon tekemä arvio verovelvollisen verovuoden ansioista. Yleensä se perustuu verovelvollisen edellisen verovuoden saamiin ansioihin. Mikäli tämä arvio poikkeaa merkittävästi verovelvollisen omasta käsityksestä verovuoden ansioista, hän voi hakea tähän muutosta. Näin ollen vastuu ennakkoverojen suuruuden oikeellisuudesta on verovelvollisella itsellään. Tässä verovuoden ansiolla tarkoitetaan sitä summaa, mikä elinkeinotoiminnasta jää kulujen ja muiden vähennysten jälkeen verotettavaksi tulokseksi. Se ei siis ole suoraan provision määrä.

On hyvä huomata, että ammatinharjoittajan lopullinen verotus on kokonaisuus yksityishenkilön ja elinkeinonharjoittajan tuloista ja maksuista. Vaikka kirjanpidollisesti nämä tulonlähteet pidetään erillään, niin verotuksessa nämä käsitellään yhdessä. Näin ollen erityisesti ennakkoverojen määrään vaikuttaa oleellisesti myös se, että onko ammatinharjoittajalla yksityishenkilönä muita tuloja, minkä suuruista ennakonpidätystä niistä toimitetaan ja kuinka paljon verovelvollisella on muita verotuksessa vähennyskelpoisia kuluja, joita ei kirjanpidossa huomioida kuten asuntolainan korot ja palkkatyöstä aiheutuneet työmatkakulut. Näin ollen ennakkoverojen suuruus ei yksinomaan kerro lopullista maksettavaksi tulevan veron kokonaismäärää, eikä niiden suuruutta voi suoraan verrata pelkästään kirjanpidon osoittamaan elinkeinotoiminnan tulokseen, vaikkakin se toimii hyvänä pohjana ennakkoverojen suuruutta arvioitaessa.

5.3 Lopullinen verotus

Verovuoden päätyttyä ammatinharjoittajan kaikki tulot ja vähennykset lasketaan yhteen ja lajitellaan tulolajeittain pääoma- ja ansiotuloiksi jätettyjen veroilmoitusten perusteella lopullista verotusta varten. Lopullisen verotuksessa maksettavaksi tuleva verojen kokonaismäärä vahvistetaan vallitsevien pääoma- ja ansiotuloverokantojen mukaisesti. Elinkeinotoiminnan tulos jaetaan siis tuloverotuksessa pääoma- ja ansiotulokseksi. Pääomatuloksi luetaan se osa elinkeinotoiminnan tuloksesta, joka vastaa 20 prosentin vuotuista tuottoa edellisen vuoden nettovarallisuudesta. Aloittaville yrittäjille käytetään kyseisen vuoden nettovarallisuutta. Omasta pyynnöstä ammatinharjoittaja voi vaatia pääomatulo-osuudeksi vain 10 prosentin tai 0 prosentin tuottoa nettovaralli-

suudesta. Vaatimus esitetään veroilmoituksella. Pääomatuloverokanta on 30 prosenttia ja se on 30 000 euron ylittävältä osalta 33 prosenttia (vuonna 2015). Ansiotulojen verotus on progressiivinen.

Yleensä Me&i-myyjillä ammatinharjoittajina ei ole tällaista pääomatuloa määräävää nettovarallisuutta, joten heidän osaltaan elinkeinotoiminnan tulo on suoraan progressiivisesti verotettavaa ansiotuloa. Jos varallisuutta kuitenkin on, niin verovelvollisen kannattaa esittää vaatimus tuloksen verottamisesta kokonaan ansiotulona, mikäli näin tekemällä verotettava ansiotulo jää 40 000 euron tasolle tai sen alle. On nimittäin laskettu, että ansiotuloverotuksen progressiivisuudesta johtuen pääomatuloverotus on kevyempää vasta, mikäli verotettava ansiotulo on 45 000 euron luokkaa.

Lopullisessa verotuksessa maksettavaksi tulevien verojen määrä vahvistetaan. Siihen huomioidaan hyvityksenä ennakonkannon mukaiset maksetut ennakkoerot ja ennakonpidätyksen kautta maksetut verot. Mikäli vahvistettu verojen määrä on suurempi kuin verovuoden aikana maksetut verot, verovelvollisen tulee maksaa erotus jäännösveroina. Jäännösverot erääntyy maksettavaksi joulukuun alussa. Suurissa jäännösveroissa toisen erän eräpäivä on verotuksen valmistumista seuraavan vuoden helmikuussa. Halutessaan verovelvollinen voi pienentää jäännösverojen määrää maksamalla ennakontäydennystä ennen lopullisen verotuksen valmistumista. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ennakontäydennykset on maksettava verovuoden päättymistä seuraavan vuoden syyskuun loppuun mennessä. Vastaavasti, jos verovuoden aikana maksetut ennakkoerot ovat suuremmat kuin lopullisessa verotuksessa vahvistetut verot, Verohallinto palauttaa liikaa maksetut veronpalautuksena palautuskoron kera.

Lopullisen verotuksen vahvistamisen jälkeenkin verotukseen voi hakea muutosta verotuksen oikaisulautakunnalta. Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisena ja se on allekirjoitettava. Oikaisuvaatimus on aina perusteltava. Oikaisuvaatimus on tehtävä viiden vuoden kuluessa verotuksen päättymistä seuraavan vuoden alusta.

5.4 Elinkeinotoiminnan verotettavan tuloksen muodostuminen

Elinkeinotoiminnan verotettava tulos määräytyy elinkeinotoiminnan tilikauden tuloksen ja siitä mahdollisesti vähennettävän aiempina verovuosina vahvistetun elinkeinotoiminnan tappion ero-

tuksena. Elinkeinotoiminnan tulos lasketaan vähentämällä veronalaisista elinkeinotuloista elinkeinotoiminnan vähennyskelpoiset menot, menetykset, poistot ja varaukset. Seuraavassa käydään läpi vain sellaisia elinkeinotoiminnan tuloksen muodostumiseen vaikuttavia eriä, jotka ovat oleellisia ja todennäköisiä Me&i-myyjän toiminnan kannalta.

Veronalaista tuloa on käytännössä kaikki elinkeinotoiminnan tulo, joka tulee tavarán ja palvelun myynnistä, käyttöomaisuuden myynnistä tai vuokrauksesta tai muusta vastaavasta toiminnasta esimerkiksi käyttökorvauksena yritykseen tuleva tulo. Elinkeinotoiminnan verotettavaa tuloa ei kuitenkaan ole ammatinharjoittajan itsensä yritykseensä tekemät sijoitukset tai pankista nostetut pankkilainat. Veronalaista elinkeinotoiminnan tuloa ei myöskään ole pankkitilille tulevat lähdeveronalaiset korkotuotot eikä verotilille maksettavat hyvityskorot tai veronpalautuksista saadut palautuskorot. Vastaavasti näitä tuloja vastaavat menot kuin myös muut sanktionluontoiset menot eivät ole vähennyskelpoisia verotuksessa. Elinkeinotoiminnan varoihin kuuluvista osakkeista saadut osinkotulot ovat kuitenkin otettava huomioon verotettavaa tulosta laskettaessa.

Vähennyskelpoisia menoja elinkeinotoiminnan verotuksessa ovat sen sijaan kaikki elinkeinotoiminnan hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot. Mitään yksiselitteistä listaa tähän ei kuitenkaan voida antaa, sillä vähennyskelpoisuus riippuu tapauskohtaisesti siitä, kuinka läheisesti meno liittyy elinkeinotoimintaan. Ammatinharjoittajan tapauksessa tulee usein mietittäväksi, onko kulu elinkeinotoiminnan vai yksityistalouden meno. Osa menoista voi olla luonteeltaan sellaisia, että ne tulee jakaa osiin vähennyskeltvottomiin yksityistalouden ja vähennyskelpoisiin elinkeinotoiminnan menoihin.

5.4.1 Autokulut ja kilometrikorvaukset

Tyypillisimpiä vähennyskeltvottomia menoja ovat elinkeinotoiminnan varoihin kuuluvalla autolla ajettujen yksityistalouteen liittyvien ajojen osuus auton menoista. Se, että kuuluuko auto yksityisiin varoihin vai elinkeinotoiminnan varoihin, määräytyy autolla ajettujen kilometrien suhteesta. Mikäli autolla ajetuista kilometreistä yli puolet on elinkeinotoiminnan ajoja, auton katsotaan kuuluvan elinkeinotoiminnan varoihin riippumatta siitä, onko sitä merkitty kirjanpitoon. Mikäli elinkeinotoiminnassa käytetään useampaa autoa, auton kuuluminen elinkeinotoiminnan varoihin ratkaistaan autokohtaisesti. Jos auto on kuitenkin hankittu elinkeinotoiminnan käyttöön, auton katsotaan kuuluvan elinkeinotoiminnan varoihin, vaikka autolla ajettujen elinkeinotoiminnan ajojen osuus tilapäisesti laskisikin enintään puoleen kaikista ajetuista kilometreistä. Vastaavasti yksityisiin va-

roihin kuuluvan auton elinkeinotoimintaan liittyvien kilometrien kasvaminen tilapäisesti yli puoleen ajetuista kilometreistä, ei vielä siirrä autoa elinkeinotoiminnan varoihin.

Elinkeinotoiminnan varoihin kuuluvan auton menot voidaan vähentää kirjanpidossa menoina. Tilikauden päättyessä menot jaetaan ajopäiväkirjan perusteella elinkeinotoiminnan ja yksityisen talouden kuluksi. Yksityisajojen osuutta automenoista ei saa vähentää elinkeinotoiminnan verotettavasta tulosta. Mikäli autosta aiheutuneita menoja ei jostain syystä ole kirjattu kirjanpitoon ja niitä ei voida muutoin luotettavasti selvittää, verottaja hyväksyy vähennykseksi Verohallinnon vuosittain antaman päätöksen mukaisen matkakuluvähennyksen määrän. Vuonna 2014 tämä määrä oli 25 senttiä kilometriltä. On huomattava, että tämä määrä on selvästi pienempi kuin verovapaan kilometrikorvauksen enimmäismäärä, jota elinkeinonharjoittaja saa käyttää kulukorvauksena yksityisiin varoihin kuuluvan auton käytöstä elinkeinotoiminnan ajoihin. Tämän vuoksi on erittäin tärkeää seurata autolla ajettujen kilometrien suhdetta yksityiskäytön ja elinkeinotoiminnan välillä, ja säilyttää tositteet autosta aiheutuneista kuluista, mikäli ajettujen kilometrien perusteella näyttää siltä, että auto luokitellaan kuuluvaksi elinkeinotoiminnan varoihin. Mikäli auton todelliset menot on kirjattu kirjanpitoon, tulee niistä yksityisajojen osuutta vastaava määrä tulouttaa veroilmoituksella. On myös muistettava, että henkilöautoihin, joilla ajetaan edes vähäisessä määrin yksityisajoja, kohdistuvista kuluista ei saa tehdä arvonlisäverovähennystä.

Mikäli elinkeinotoiminnassa käytetty auto kuuluu ammatinharjoittajan yksityisiin varoihin, ei auton menoja voi vähentää kirjanpidossa. Ammatinharjoittaja ei voi myöskään maksaa itselleen tai puolisolleen verovapaita kilometrikorvauksia. Verohallinnon antaman päätöksen mukaan elinkeinonharjoittaja on oikeutettu vähentämään veroilmoituksella yksityisiin varoihin kuuluvan auton käytöstä verovapaan matkakustannusten korvauksen enimmäismäärän. Tämä määrä on 44 senttiä kilometriltä ja siihen voi saada esimerkiksi kolmen sentin korotuksen kilometrille, mikäli autossa kuljetetaan samalla iso kokoisia tai yli 80 kiloa painavaa tavaraa. Mikäli auton todelliset kulut on merkitty kirjanpitoon ne osoittautuvat verovapaan kilometrikorvauksen enimmäismäärää pienemmäksi, on ammatinharjoittaja oikeutettu tekemään tämän erotuksen lisävähennyksenä veroilmoituksella. Mikäli todelliset kulut per kilometri ovat suuremmat, lisävähennystä ei saa tehdä. Yksityisiin varoihin kuuluva auto tulee olla joko ammatinharjoittajan itsensä tai hänen puolisona pidettävän omistuksessa. Mikäli elinkeinotoiminnan ajoihin käytetään jonkin kolmannen osapuolen autoa, esimerkiksi leasing autoa, kilometrivähennystä ei tällöin saa tehdä. Leasingautosta saa Verohallinnon ohjeen mukaan vähentää todelliset kulut.

Sen selvittäminen, kuuluuko auto elinkeinotoiminnan vai yksityisiin varoihin, onnistuu luotettavimmin ajopäiväkirjaa pitämällä. Huolellisesti pidetty ajopäiväkirja on yksinkertaisin keino välttyä riidoilta verottajan kanssa. Verottaja hyväksyy kuitenkin myös muut luotettavat selvitykset. Tärkeintä on, että autolla vuoden aikana ajatut kokonaiskilometrit voidaan luotettavasti selvittää ja että verovelvollinen pystyy osoittamaan, milloin, miksi, minne ja kuinka pitkän matkan elinkeinotoiminnan ajoja on autolla tehty. Esimerkiksi työkalenterin kirjaukset tai tehdyistä matkoista laaditut matkalaskut, voivat toimia tarpeellisenä selvityksenä. Tällöinkin on syytä kirjata ylös auton kilometrilukema tilikauden alussa ja lopussa.

5.4.2 Muut matkakulut ja päivärahat

Ammatinharjoittaja saa vähentää elinkeinotoimintaan liittyvästä matkasta aiheutuneet muut matkakulut. Matka- ja majoituskulut ovat kokonaisuudessaan vähennyskelpoisia tositteidensa mukaisesti. Samoin vähennyskelpoisia ovat myös elinkeinotoimintaan liittyvästä ajosta aiheutuneet paikoituskulut.

Näiden kulujen lisäksi ammatinharjoittaja voi tietyin edellytyksin vähentää elinkeinotulon verotuksessa lisävähennyksenä palkansaajan verovapaan päivärahan enimmäismäärän korvauksena työmatkasta aiheutuneista lisääntyneistä elantokustannuksista. Päivärahaa ei voi maksaa ammatinharjoittajalle itselleen, vaan vähennys tehdään veroilmoituksella. Lisääntyneillä elantokustannuksilla tarkoitetaan esimerkiksi ruokailusta ja yhteydenpidosta kotiin aiheutuvia lisäkustannuksia. Tällaiset kulut voisi periaatteessa kirjata myös todellisina kuluina kirjanpitoon ja sitten veroilmoituksella tehdä lisävähennyksen päivärahavähennyksenä. Koska elantokustannusten todellisen matkasta aiheutuneen lisääntymisen selvittäminen on vaikeaa, sillä kaikkia matkan aikana syntyviä elantokustannuksia ei voida pitää lisääntyneinä elantokustannuksina, on usein yksinkertaisempaa ja suositellumpaa jättää elantokustannukset kokonaan kirjaamatta kirjanpitoon ja tehdä päivärahavähennys veroilmoituksella.

Päivärahavähennys ei edellytä, että lisääntyneitä elantokustannuksia olisi todellisuudessa syntynyt. Matkan on kuitenkin täytettävä tietyt edellytykset. Matkan on oltava tilapäinen, sen on suuntauduttava tavanmukaisen toiminta-alueen ulkopuolelle, matkakohteen on oltava riittävän kaukana ja matkan on kestävä riittävän kauan. Jotta matkan kohde on riittävän kaukana, sen on oltava yli 15 kilometrin päässä ammatinharjoittajan asunnolta tai pysyvältä toimipaikalta, riippuen

siitä, mistä matka on alkanut. Tämän lisäksi matkan kohteen on oltava yli 5 kilometrin päässä sekä asunnosta että toimipaikasta. Tämän lisäksi kokopäivärahan edellytys on, että matka kestää yli 10 tuntia, ja osapäivärahan edellytys on, että matka kestää yli 6 tuntia. Jos matkaan käytetty aika ylittää vähintään 2 tunnilla täyden matka vuorokauden, saa kokopäivärahan lisäksi vähentää osapäivärahan. Jos ylitys on yli 6 tuntia, voi matkasta tehdä osapäivärahan sijasta toisen kokopäivärahavähennyksen. Verovuonna 2015 osapäivärahan enimmäismäärä on 18 euroa ja kokopäivärahan enimmäismäärä 40 euroa. Ulkomaille suuntautuville matkoille on olemassa omat päivärahavähennysmäärät riippuen kohdemaasta. Mikäli matkalipun tai muun vähennyskelpoisen koulutusmaksun hintaan sisältyy kaksi ilmaista ateriaa, vähennyskelpoisen kokopäivärahan määrä puolittuu. Osapäiväraha puolittuu jo yhdestä ateristiasta.

Me&i-myyjälle tyypillisiä vähennyskelpoisia matkakuluja ovat kick off -matkoista, mentor-matkoista ja muista koulutustapahtumiin suuntautuvista matkoista aiheutuneet kulut. Myös tavanomaisen toiminta-alueen ulkopuolelle suuntautuvan kutsumatkan menot ovat vähennyskelpoisia, mikäli matka täyttää annetut määritelmät. On kuitenkin huomattava, että nämäkin menot voidaan tarvittaessa jakaa yksityistalouden ja elinkeinotoiminnan kuluiksi, mikäli matka ei kokonaisuudessaan ole työmatka. Me&move-, me&kids- ja me&stars-matkat eivät sen sijaan ole vähennyskelpoisia.

5.4.3 Puhelinkulut

Ammatinharjoittajan yksi tavanomaisimpia vähennyskeltvottomia kuluja on myös puhelinkulut. Puhelimen ammattikäytöstä johtuvat kulut ovat sekä tuloverotuksessa että arvonlisäverotuksessa vähennyskelpoisia, mutta vastaavat yksityistalouteen liittyvät menot eivät ole. Tämän vuoksi ammatinharjoittajan tulee arvioida, mikä osa puhelinlaskuista kuuluu yksityistalouteen ja mikä elinkeinotoimintaan. Tämän voi tehdä esimerkiksi puhelinerittelyn perusteella kuukausittain tai kerran vuodessa. Mikäli yksityispuhelimien määrää ei voida muuten selvittää, Verohallinnon ohje on, että arviona käytetään puhelimen luontoisedun arvoon perustuvaa määrää, joka on vuonna 2015 määrältään 20 euroa lisättynä arvonlisäveron osuudella 4,80 euroa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että puhelinkuluista tulee tulouttaa yksityiskäyttöön 24,80 euroa kuukaudessa, josta 20 euroa vähennetään puhelinkuluista ja arvonlisäveron osuus 4,80 euroa on oman käytön arvonlisäveroa.

5.4.4 Toimitilakulut ja työhuonevähennys

Toimitilakuluina ammatinharjoittaja voi vähentää vuokran asemasta verotuksessa Verohallinnon vahvistaman kaavamaisen työhuonevähennyksen määrän. Työhuonevähennys on verovuonna 2014 suuruudeltaan 820 euroa niille, jotka käyttävät työhuonetta pääansiotulonsa hankkimiseksi, 410 euroa vuodessa niille, jotka käyttävät työhuonetta osapäiväisesti pääansiotulonsa tai pysyväisluontoisten tai huomattavien sivutulosten hankkimiseksi, sekä 205 euroa vuodessa niille, jotka käyttävät asuntoa satunnaisten sivutulosten hankkimiseksi. Me&i-myyjille ei tässä mielessä voi sanoa yhtä ainoaa oikeaa työhuonevähennyksen määrää, vaan jokaisen on arvioita asia omasta työpanoksesta käsin. Mikäli kustannukset työhuoneesta ovat todellisuudessa suuremmat, menot kannattaa selvittää ja vaatia vähennystä todellisten kulujen mukaan neliöiden suhteessa. Osamenoista voivat kuitenkin olla sellaisia, että ne on syytä kohdistaa todellisen aiheuttamisperusteen mukaan. Työhuonevähennys kirjataan lisävähennyksenä veroilmoitukselle ja sitä ei kirjata kirjanpitoon.

5.4.5 Koulutus- ja harrastuskulut

Ammatinharjoittaja ei voi vähentää verotuksessa elinkeinotoiminnan kuluna myöskään itseään varten hankkimiaan virike-, kulttuuri- tai liikuntaseteleiden hankintamenoa, vaikka nämä menot ovat vähennyskelpoisia työntekijöille hankittuna. Vähennyskelpoisia koulutusmenoja sen sijaan ovat sellaiset koulutusmenot, jotka liittyvät koulutukseen, jota ammatinharjoittaja tarvitsee kehittääkseen ja ylläpitääkseen elinkeinotoiminnassa tarvitsemaansa ammattitaitoa. Peruskoulutuksen menot eivät kuitenkaan ole tässä mielessä vähennyskelpoisia, vaan ne katsotaan kuuluvaksi yksityistalouden menoihin.

5.4.6 Työvaatekulut

Työvaatteet, joita ammatinharjoittaja voi käyttää myös muutoin kuin työssään, verottaja määrittelee tavanomaisiksi elantokustannukseksi. Erilaiset erityis-, suoja- ja turvavaatteet ovat vähennyskelpoisia ja samoin vaatetusmenot, jotka aiheutuvat vaatteen tavanomaista käyttöä kovemmasta kulumisesta tai likaantumisesta. Pelkästään ammattitoiminnan vaatima edustava pukeutuminen ei yleensä ole vähennyskelpoisuuden hyväksyttävä peruste. Myöskään korut, kengät, laukut tai

kauneudenhoitokulut eivät ole vähennyskelpoisia, sillä ne luokitellaan tavanomaisiksi elantokustannuksiksi, vaikka ammatinharjoittaja hankkisikin näitä työssäkäyntiä varten.

5.4.7 Edustusmenot

Edustusmenot ovat verotuksessa joko kokonaan tai osittain vähennyskelvottomia. Tuloverotuksessa vähennyskelpoisuuden määrä on vaihdellut viime vuosina liki vuosittain. Vuonna 2014 edustusmenot luokiteltiin kokonaan vähennyskelvottomiksi, kun taas vuonna 2015 puolet menoista on vähennyskelpoisia. Koko tämän ajan edustusmenot ovat kuitenkin olleet arvonnisäverotuksessa vähennyskelvottomia. Tämän vuoksi edustusmenot kirjataan kirjanpitoon arvonnisäveroineen, joista sitten puolet tuloutetaan veroilmoituksella. Edustusmenoja ei tule sekoittaa markkinoitinkuluihin, jotka ovat kokonaisuudessaan vähennyskelpoisia.

5.4.8 Vakuutukset

Yrittäjien eläkelain (YEL) mukaiset eläkevakuutusmaksut ovat myös kokonaisuudessaan vähennyskelpoisia. Eläkevakuutusmaksut voidaan vähentää joko suoraan kirjanpidossa tai vasta veroilmoituksella. Se, kannattaako eläkemaksut vähentää luonnollisen henkilön esitäytetyllä veroilmoituksella ansiotulosta vai elinkeinotoiminnan tuloksesta, on verosuunnittelua ja riippuu ammatinharjoittajan tulotasosta ja sen jakautumisesta ansio- ja pääomatulolajeihin. Yrittäjien eläkelain mukaiset vakuutusmaksut voidaan vähentää jopa yrittäjän puolison veroilmoituksella, mikäli se on verotuksellisesti kannattavampaa. Vapaaehtoiset eläkevakuutusmaksut on kuitenkin vähennettävä aina esitäytetyllä veroilmoituksella. Vähennyskelpoisia ovat myös yrittäjän itselleen ottamat tapaturmavakuutuslain mukaiset vapaaehtoiset tapaturmavakuutusmaksut.

6 VAKUUTTAMINEN

Yksityisyrittäjyyden mielikuvaan liitetään usein sanat vapaus ja vastuu. Yksityisyrittäjällä on itsellään vapaus päättää omista toimistaan, työnkuvastaan ja ajasta, jonka hän siihen käyttää. Vapautta on myös itse päättää tulovirroista ja niiden käyttämisestä. Moni yksityisyrittäjä kokee olevansa itse itsensä työnantaja ja olevansa palkansaajana yrityksensä nähden. Tavallaan näin onkin, mutta tällöin on myös syytä huomata sanan vastuu merkitys. Yrittäjyyteen liittyy aina vastuu: vastuu omista toimista, tapahtuvista vahingoista ja velvollisuuksista, ja mikä tärkeintä - vastuu omasta tulevaisuudesta.

On hyvä huomata, että vaikka Suomessa asiat ovat yleisesti ottaen hyvin turvattua – kotivakuutusten vastuu- ja oikeusturvavakuutukset korvaavat luonnollisen henkilön toiselle aiheuttamat vahingot, ja yleinen sosiaaliturva korvaa ansionmenetyksiä sairauden tai tapaturman kohdatessa, niin näiden suhtautuminen yrittäjyyteen ja elinkeinotoimintaan, ei kuitenkaan aina ole ihan suoraviivaista. Kotivakuutus rajaa ulkopuolelle yleensä kaikki elinkeinotoiminnassa sattuneet vahingot ja sosiaaliturvakin on paikoin paljon tiukempaa yrittäjien kohdalla. Tästä syystä kaikkien yksityisyrittäjien on syytä miettiä myös omaa vakuutusturvaa.

6.1 Yrittäjien pakollinen eläkevakuutus

Yrittäjien eläkevakuutus, YEL, on ainoa vakuutus, joka on määritetty pakolliseksi kaikille yrittäjille, mikäli

- yrittäjä on 18–67-vuotias,
- yrittäjätoiminta jatkuu yhdenjaksoisesti vähintään neljän kuukauden ajan,
- yritystoiminnasta määritetty työtulo on vähintään 7 502,14 euroa (vuonna 2015) ja
- työskentelet yrityksessäsi.

Nämä rajat koskevat myös sivutoimista yrittäjää.

YEL-vakuutus on yrittäjän tuki ja sosiaaliturvan perusta. Se vastaa palkansaajien maksamaa työntekijän eläkevakuutusta, TyEI. YEL-vakuutus ja sen maksuperusteeksi määritetty työtulo kerryttää myöhemmin maksettavaa eläkettä. Se antaa taloudellista turvaa työkyvyttömyyden ja työttömyyden varalle, sisältää perhe-eläketurva ja vaikuttaa sosiaaliturvaan, sairauspäivärahan ja

vanhempainpäivärahan suuruuteen. Ilman YEL-vakuutusta yrittäjä ei saa ansiotulon suuruuteen sidottua päivärahaa ja myös vanhuuseläke jää minimitasolle.

YEL-vakuutuksen perusteena on yrittäjän itse määrittämä ja eläkevakuutusyhtiölle ilmoittama työtulo. Ohjeistuksen mukaan työtulo tulee olla suuruudeltaan sellainen, että se vastaa samasta työstä ulkopuoliselle ammattitaitoiselle palkansaajalle kohtuudella maksettavaa palkkaa samasta työstä. YEL-työtulo ei välttämättä ole sama kuin yrityksestä nostettava rahamäärä, sillä verotuksellisista syistä yrittäjä voi nostaa osan yrityksestä saadusta tulosta esimerkiksi pääomatuloina. Työtulo ei myöskään välttämättä liity yritystoiminnan kannattavuuteen. Vaikka yritystoiminnan tulos jäisi tappiolliseksi, niin se ei vaikuta pienentävästi työtulon määrään. Yleensä työtulo on vähintään parhaiten palkatun työntekijän palkan suuruinen. Tilapäiset vaihtelut yritystoiminnassa ei myöskään vaikuta työtuloon.

Ammatinharjoittajan näkökulmasta työtulon olisi hyvä olla verotettavan ansiotulon suuruusluokkaa. Usein kuitenkin yrittäjät kokevat tällöin YEL-vakuutusmaksun kohtuuttoman suureksi ja tämän vuoksi arvioivat työtulon verotettavaa ansiotuloa matalammaksi. Yrittäjän on kuitenkin muistettava, että sosiaaliturvan päivärahojen ja erilaisten eläkkeidenkin perusteena käytetään nimenomaan YEL-vakuutuksen työtuloa, ei verotettavaa ansiotuloa.

Suuruudeltaan YEL-vakuutusmaksu on 23,7 prosenttia työtulosta. Se on samansuuruinen kuin palkansaajan ja työnantajan palkkatulosta yhteensä maksama summa. Aloittava yrittäjä saa kuitenkin maksusta alennusta 22 prosenttia ensimmäisiltä 48 kuukaudelta.

6.2 Vapaaehtoiset vakuutukset

Yrittäjien eläkelain mukaisen eläkevakuutuksen lisäksi vakuutusyhtiöt tarjoavat yrittäjille erilaisia räättälöityjä vakuutusratkaisuja. Sisällöstä riippuen näillä vakuutuksilla yrittäjä voi vakuuttaa sekä yrityksen vastuuta ja omaisuutta, yrityksen toimintaa että omaa työkykyä sairauden tai tapaturman varalta. Osa näistä vakuutuksista on elinkeinotoiminnan verotuksessa vähennyskelpoisia ja osa ei. Pääpiirteittäin vähennyskelpoisuus liittyy siihen, että onko vakuutuksen kohteena elinkeinotoiminta vai yrittäjä yksityishenkilönä.

Yrityksen omaisuuteen liittyvät esine-, oikeus- ja vastuuvakuutukset ovat yritykselle vähennyskelpoisia menoja. Oikeus- ja vastuuvakuutukset korvaavat elinkeinotoiminnassa syntyneistä riitalanteista aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ja muille aiheutettuja vahinkoja. Esinevakuutus sen sijaan korvaa yrityksen omaa omaisuutta. Oikeus- ja vastuuvakuutus olisi hyvä olla jokaisella Me&i-myyjälläkin siltä varalta, että myyjä työssä ollessaan aiheuttaa vahinkoa toisen henkilön omaisuudelle. Esinevakuutus puolestaan korvaa omalle omaisuudelle kuten mallistolle tai tietokoneelle tapahtuneen vahingon, sillä työvälineinä elinkeinotoiminnan varoihin sisältyvinä nämä eivät yleensä sisälly kotivakuutuksen korvauspiiriin. Me&i-myyjälle esinevakuutuksen hinta voi kuitenkin nousta kohtuuttomaksi, sillä useat vakuutusyhtiöt määrittelevät esinevakuutusten hinnan omaisuuden sijaintipaikan mukaan. Koska työ on liikkuvaa ja Me&i-myyjiä ei ole pysyvää toimipaikkaa, niin tästä syystä omaisuusvakuutuksen hinta voi nousta kohtuullisen kovaksi.

Tapaturmalain mukaiset vapaaehtoiset yrittäjien tapaturmavakuutukset ovat myös ammatinharjoittajille vähennyskelpoisia menoja. Tällä vakuutuksessa yrittäjä voi vakuuttaa itsensä yllättävän ja äkillisen tapaturman aiheuttaman työkyvyttömyyden varalta. Useissa vakuutusyhtiöissä on tiedostettu yrittäjän toiminnan kokopäiväinen luonne, minkä vuoksi yrittäjän tapaturmavakuutus on voimassa usein myös vapaa-ajalla. Sairaskuluvakuutuksen sen sijaan eivät ole vähennyskelpoisia, joskin usein yrittäjille suositeltavia sairastumistilanteessa nopean ja joustavan hoitoon pääsyn turvaamiseksi.

Näiden lisäksi yrittäjät voivat vakuuttaa yritystoimintaansa tai omaa tulotasoaan erilaisilla vakuutusratkaisuilla. Toiminnan vakuuttamisessa on kyse siitä, että vakuutus korvaa yrittäjän työkyvyttömyydestä aiheutuvan lisääntyneet kustannukset korvaavan työvoiman palkkaamiseksi, jotta yritystoiminta pystyy jatkumaan. Toisaalta moni ammatinharjoittaja, jolle korvaavan työvoiman palkkaaminen ei ole mielekästä, vakuuttavat omaa tulotasoaan, niin että vakuutus maksaa työkyvyttömyydestä aiheutuvan ansionmenetyksen. Pääsääntöisesti yrittäjän omaa tulotasoa vakuuttavat vakuutukset eivät ole vähennyskelpoisia, mutta yritystoimintaa vakuuttavat vakuutusratkaisut ovat.

LÄHTEET

Arvonlisäverolaki 30.12.1993/1501.

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336.

Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339.

Kinnunen, J., Laitinen, E., Laitinen, T., Leppiniemi, J. & Puttonen, V. 2004. Mitä on yrityksen taloushallinto?. 2004. Helsinki: Otavan Kirjapaino Oy.

Kirjanpitolautakunta, yleisohje, 16.10.2007, Suunnitelman mukaiset poistot, <http://ktm.elinar.fi/ktm/fin/>

Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo. 2015. YEL-vakuutus. <http://www.elo.fi/yrittaja>.

Laki elinkeinotulon verottamisesta 24.6.1968/360.

Leppiniemi, J. & Walden, R. 2010. Tilinpäätös- ja verosuunnittelu. Helsinki: WSOYpro Oy.

Lähitapiola. 2014. Yritys. <http://www.lahitapiola.fi/yritys>.

Mäkinen, L. 2003. Pienyrityksen tilinpäätös käytännössä. Helsinki: Gummerrus Kirjapaino Oy.

Mäkinen, L. 2014. Yrittäjän ja kirjanpitäjän vero-opas. Helsinki: Yrityskirjat Oy.

Salin, M. 2013. Liikkeen- ja ammatinharjoittajan verokirja. Helsinki: Verotieto Oy.

Sirpoma, P. & Tannila, E. 2014. Arvonlisäverotus käytännönläheisesti. Helsinki: Kauppakamari.

Tomperi, S. 2012. Käytännön kirjanpito. Helsinki: Edita.

Tomperi, S. 2014. Yritysverotus ja tilinpäätössuunnittelu. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Verohallinto. 2015. Liikkeen ja ammatinharjoittajat.

http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammatinharjoittaja/

Äärilä, L. & Nyrhinen, R. 2013. Arvonlisäverotus käytännössä. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

1. LIIKEVAIHTO

2. Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos

3. Valmistus omaan käyttöön

4. Liiketoiminnan muut tuotot

5. Materiaalit ja palvelut

a) Aineet, tarvikkeet ja tavarat

aa) Ostot tilikauden aikana

ab) Varastojen muutos

b) Ulkopuoliset palvelut

6. Henkilöstökulut

a) Palkat ja palkkiot

b) Henkilösivukulut

ba) Eläkekulut

bb) Muut henkilösivukulut

7. Poistot ja arvonalentumiset

a) Suunnitelman mukaiset poistot

b) Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä

c) Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset

8. Liiketoiminnan muut kulut

9. LIIKEVOITTO (-TAPPIO)

10. Rahoitustuotot ja -kulut

a) Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä

b) Tuotot osuuksista omistusyhteisyhteisöissä

c) Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista

d) Muut korko- ja rahoitustuotot

e) Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista

f) Arvonalentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista

g) Korkokulut ja muut rahoituskulut

11. VOITTO (TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ

12. Satunnaiset erät

a) Satunnaiset tuotot

b) Satunnaiset kulut

13. VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA

14. Tilinpäätössiirrot

a) Poistoeron muutos

b) Vapaaehtoisten varausten muutos

15. Tuloverot

16. Muut välittömät verot

17. TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)

Tässä taulukossa on luokiteltu Me&i-myyjälle tyypillisiä tulo- ja menoeriä Liikkeen- ja ammatinharjoittajan veroilmoitus –lomakkeen mukaisesti. Oikean reunan Alv-sarake kertoo lisäksi tulon arvonlisäverollisuudesta tai menon vähennyskelpoisuudesta arvonlisäverotuksessa.

Elinkeinotoiminnan tulot (ilman alv:n osuutta)		Alv
Liikevaihto/tuotot ammatista yhteensä		
300	Liikevaihto eli provisio ja mallistokappaleiden myynti ilman arvonlisäveroa	kyllä
Saadut avustukset ja tuet		
318	Alarajahuojennus	ei
Muut tuotot		
301	Tilausjärjestelmähyvitys	ei
Tuloutus yksityiskäytöstä, jos kulut on vähennetty kirjanpidossa		
313	Auton yksityiskäyttö, mikäli autokulut ovat kirjanpidossa.	ei
314	Tavaroiden yksityiskäyttö. Omaan käyttöön otettujen tavaroiden arvonlisäveroton yhteishinta, mikäli tätä ei ole kirjattu kirjanpitoon ostoja vähentävästi.	ei, max 850 €
Korkotuotot ja muut rahoitustuotot		
323	Verolliset korkotuotot.	--
Muut veronalaiset tuotot		
324	Tuotot, joita ei ole kirjattu tuloslaskelmaan.	--
Elinkeinotoiminnan veronalaiset tuotot yhteensä		
316	Tuotot yhteensä, kohdat 300-324 yhteensä.	--
Tuloslaskelman verovapaat tuotot		
317	Tuloslaskelman verovapaat tuotot, esim. veroista verotilille maksetut hyvityskorot.	--
Elinkeinotoiminnan kulut (ilman vähennyskelpoista alv:n osuutta)		
Ostot ja varastojen muutokset.		
333	Ostot tilikauden aikana. Mallistoon tehdyt hankinnat. Voi sisältää myös rekin ja laukut.	kyllä
Eläke- ja henkilösivukulut		
336	YEL ja tapaturmavakuutukset.	--

Poistot	
338 Jos olet tehnyt hankintoja, joiden käyttöikä on yli 3 vuotta ja yhden hyödykkeen arvonlisäveroton hankintahinta on yli 850 euroa tai jos hyödykkeiden yhteishankintahinta tilikaudessa on yli 2500 euroa. Esimerkiksi ATK-laitteet, poistetaan 4 vuoden aikana.	--
Muut vähennyskelpoiset kulut	
344 Toimistotarvikkeet: paperit, kynät, musteet, kirjekuoret	kyllä
Puhelinmaksut: puhelinlaskut vähennettynä yksityiskäytön osuudella	kyllä
Internetmaksut	kyllä
ATK-laitteenhankinnat, huollot, päivityskulut: kaikki tietokoneisiin ja laitteisiin liittyvät kulut	kyllä
Give away -tuotteet.	kyllä
Matka- ja majoituskulut mentoriin, kick offiin ja muihin koulutustapahtumiin.	kyllä
Hotellimaksun sisältämä aamiainen.	ei
Paikoituskulut, jotka liittyvät yritystoiminnan ajoihin.	kyllä
Postituskulut: huomaa postipalveluiden alv 0%.	kyllä
Rahaliikenteen kulut: pankin palvelumaksut ja Collectorin laskutuslisät. Yleensä alv 0%.	kyllä
Markkinointikulut: tapahtumamaksut ja asiakastilaisuuksien järjestämisestä aiheutuvat kulut, mm. VIP-illat ja omat kutsut	kyllä
Kokous- ja neuvottelukulut: tapaamiset ja palaverit muiden myyjien kanssa.	kyllä
Esine-, oikeus- ja vastuuvakuutukset. alv 0%	--
Korkokulut	
346 Kirjanpidossa vähennetyt korkokulut. Esim. ostovelkojen, luottojen ja lainojen korot.	--
347 Korkokulujen vähennyskelpoinen osuus. Kohta 346 vähennettynä mm. veroista aiheutuneilla viivästyskoroilla, veronlisäyksillä ja muilla vähennyskeltottomilla koroilla.	--
Muut rahoituskulut	
349 Muut rahoituskulut. Esim. lainoihin liittyvät käsittely ja hoitokulut. Yleensä alv 0%	kyllä
Lisävähennykset	
364 Kilometrikorvaukset ja päivärahat selvityksen VI B kohdan mukaisesti.	--

Kirjanpidon ulkopuoliset vähennyskelpoiset kulut.		
354	Esim. työhuonevähennys.	--
Elinkeinotoiminnan verotuksessa vähennyskelpoiset kulut yhteensä		
355	Kohdat 333, 336, 338, 344, 347, 349, 364 ja 354 yhteensä	
Vähennyskelvottomat kulut (eivät sisälly yllä oleviin eriin)		
341	Edustuskulut. Vuonna 2015 50 % kuluista on vähennyskelpoisia.	ei
365	Välittömät verot. Maksetut ennakkoerot.	--
366	Sakot ja rangaistusmaksut. Sakot ja veroista aiheutuneet korkokulut, mikäli ne on vähennetty kirjanpidossa. Yleensä alv 0%.	ei
367	Muut vähennyskelvottomat kulut. Esim. YEL maksut, mikäli ne on kirjattu kirjanpitoon, mutta et halua vähentää niitä elinkeinotoiminnan verotuksessa vaan siirrät ne omalle tai puolison henkilökohtaiselle veroilmoitukselle.	ei
Elinkeinotoiminnan tulos/tappio		
358	Kohta 316 vähennettynä kohdalla 355, mikäli tulos on positiivinen.	
359	Kohta 316 vähennettynä kohdalla 355, mikäli tulos on negatiivinen.	
Irtaimen käyttöomaisuuden hankintamenosta tehdyt poistot		
800-	Erittele tähän tilikauden alussa oleva poistamaton hankintahinta ja tilikauden aikana mahdollisesti tulleet lisäykset.	
802		
804	Verovuoden poistot. Kirjaa tähän esim. poistettavista ATK-laitteista neljäs osa.	
806	Poiston jälkeen poistamaton hankintameno.	
Selvitys elinkeinotoiminnan varoihin kuuluvan auton yksityiskäytöstä		
379-	Laskelma kirjanpitoon kirjattujen autokulujen yksityiskäytön osuudesta. Jako	
382	tehdään kilometrien suhteessa.	
Rahan nostot ja sijoitukset kirjanpidon mukaan		
384-	Kahdenkertaista kirjanpitoa pitävät ilmoittavat tässä rahan nostot ja sijoitukset.	
385		
Selvitys yksityisvaroihin kuuluvan asunnon käytöstä elinkeinotoimintaan		
386	Täytä tämä, mikäli haluat vähentää työhuoneen kulut todellisten kulujen perusteella. Tällöin et voi tehdä työhuonevähennystä.	
Selvitys tilapäisestä työmatkasta aiheutuneista lisääntyneistä elantokustannuksista.		
388	Täytä tähän laskelmaan tiedot työmatkoista, jotka oikeuttavat päivärahaan. Esim. mentor- ja kick off-matkat, ja muut tavallista kauemmaksi ulottuneet työmatkat, jotka kestävät yli 6 h.	

Selvitys yksityisvaroihin kuuluvan auton yksityiskäytöstä elinkeinotoiminnassa.

- 389-** Ajopäiväkirjan mukaiset kilometrikorvaukset. Perusmaksu, 44 snt/km, ja mahdoll-
392 lisesti suuresta kuljetettavasta saatava lisämaksu, 3 snt/km (Vuonna 2015).

Varallisuus laskelma ts. taseessa esitettävät tiedot, ainakin seuraavat erät

- 714** Rahat. Pankkitilin saldo tilinpäätöspäivänä.
749 Lyhytaikaiset velat. Esim. Arvonlisäverovelka tilinpäätöspäivänä.

Oman pääoman erittely

- 748-** Taseen oman pääoman erät ja muutokset tilikauden aikana. Löytyvät suoraan tasekaavas-
743 ta.

Mikäli kahdenkertainen kirjanpito on tehty oikein, niin kohdan 718 "Elinkeinotoiminnan varat yhteensä" ja kohdan 725 "Elinkeinotoiminnan velat yhteensä" erotus, kohta 733 tai 734 "Elinkeinotoiminnan nettovarallisuus", on yhtä suuri kuin kohta 743 "Oma pääoma tilikauden lopussa".

Kokonaan vähennyskelvottomia menoja mm.

Muuhun kuin työkäyttöön ostetut mallistovaatteet
Työvaatteet, kengät, korut, laukut
Kampaamo- ja kosmetologikulut
Virkistäytymismatkat ja muut vapaa-ajan kulut: me&move, me&kids, me&stars, after party
Työhuoneen kulut, lukuun ottamatta suoraan elinkeinotoimintaan liittyviä hankintoja
Autokulut, mikäli auto ei kuulu elinkeinotoiminnan varoihin
Sairausvakuutusmaksut
